

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

**“Datu ieguve (vākšana / iegūšana / apkopošana) un
analīze par videi draudzīgu tekstilpreču izmantošanu
publiskajos iepirkumos”**

Nodevums
2021.gada 30.jūnijā

Saturs

1.	Tekstilizstrādājumi un zaļais publiskais iepirkums Eiropā.....	6
1.1.	Zaļā publiskā iepirkuma prasības un kritēriji Eiropas Savienībā	8
1.2.	Tekstilizstrādājumu atkritumu apsaimniekošana	11
2.	Pieprasījums pēc tekstila publiskajā sektorā.....	13
2.1.	Tekstilizstrādājumu publiskais iepirkums	13
2.2.	Zaļais publiskais iepirkums tekstilizstrādājumiem	20
2.3.	Atsevišķu tekstilizstrādājumu iepirkumu apjomi	23
3.	Tekstilizstrādājumu piedāvājums Latvijā un Baltijā	27
3.1.	Tekstilizstrādājumu ražošana	27
3.2.	Apģērbu ražošana	29
3.3.	Intervijas ar publiskā sektora piegādātājiem.....	30
4.	Apkopojums un ieteikumi	32
	Ieteikumi sistēmas uzlabojumiem	34
1.	Pielikums.....	35
2.	Pielikums	44

Kopsavilkums

“Datu ieguve (vākšana / iegūšana / apkopošana) un analīze par videi draudzīgu tekstilpreču izmantošanu publiskajos iepirkumos” tika veikta no 2021.gada 1.aprīļa līdz 30.jūnijam Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas uzdevumā, lai apzinātu iespēju veikt videi draudzīgākus iepirkumus tekstilpreču izmantošanā.

Ārvalstīs videi draudzīgāks tekstilizstrādājumu iepirkums ir saistīts ar aprites ekonomiku, atkārtotu lietošanu vai iespēju paildzināt tekstilizstrādājumu dzīves ciklu. Lielākoties kritēriji ir līdzvērtīgi, fokusējoties uz pārstrādes vai apstrādes, sociālajiem un ekoloģiskajiem aspektiem, taču nozīmīgākais, ko norāda citas valstis ir sākt ar kādu jomu, lai veidotu ilgtermiņa izmaiņas iepirkumu veikšanas procesā. Latvijā ZPI kritēriju un prasību fokuss ir saistīts ar ķīmisko elementu ierobežošanu lielākoties tekstilizstrādājumu ražošanas procesā.

Tekstilizstrādājumu iepirkšana Latvijas publiskajā sektorā tiek uzskaitīta ar 355 dažādiem CPV kodiem, un bieži iepirkumos tiek iegādātas dažādas preces, tai skaitā arī tekstilizstrādājumi. Tomēr no 355 pieejamajiem kodiem, no 2016.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 30.aprīlim Iepirkumu Uzraudzības Biroja datubāzē tika atrasti vien 135 kodi jeb 38% no visiem pieejamajiem tekstilizstrādājumu kategorizācijas kodiem. Apskatītajā laika posmā tika veikti 1 387 dažādu tekstilpreču iepirkumi, kuru kopējā vērtība bija 102,5 miljoni EUR, attiecīgi ik gadu publiskajā sektorā tiek iepirktas tekstilpreces vidēji 18 miljoni EUR vērtībā ap 230 iepirkumos.

No 1387 iepirkumiem, kuros ir iepirkti tekstilizstrādājumi, vien 22 iepirkumiem piecos gados ir tikušas izvirzītas zaļā publiskā iepirkuma kritēriji un prasības, taču tā kā tekstilpreces tiek iepirktas arī ar citām precēm, tad tikai astoņos no iepirkumiem tās ir izvirzītas tekstilizstrādājumiem praktiski vienīgi aizsardzības nozares ietvaros. Kopumā šie 8 iepirkumi veido iepirkumus ar kopējo līgumcenu 1,25 miljoni EUR un lielākoties veikti 2018.gadā, taču ir viens iepirkums, kas veikts 2021.gadā un viens 2019.gadā. Attiecīgi var uzskatīt, ka tekstilizstrādājumu iepirkumos nav lietoti piedāvātie tekstilizstrādājumu grupas piedāvātie ZPI prasības un kritēriji pēdējo piecu gadu laikā.

Kopumā no iepircēju puses, ZPI kritēriju piemērošana nozīmē vai nu papildus laiku vai papildus naudu, un to piemērošana lielākoties tiek ieviesta tikai obligātajās grupās, ne brīvprātīgajās. Tekstilizstrādājumu iepirkumu tehnisko specifikāciju prasību izvirzīšana ir jau sarežģīts process, jo ir nepieciešams izvirzīt prasības, kas nodrošinātu nepieciešamo funkcionalitāti, reizē noteikt krāsas un audumus, lai nodrošinātu tekstilmateriālu piemērotu kopšanu. Piegādātājiem ir sarežģīti izpildīt tehniskajā specifikācijā izvirzītās prasības. Nevienā no iestādēm nav pieejami apgērību tehnologi, līdz ar to papildus kritēriju piemērošana un īpaši to pārbaude ir apgrūtinājums iepirkumu procesam, attiecīgi netiek veikta un nav redzams, ka tiktu veikta. Ja kritēriji tiktu ieviesti obligāti, tad arī tos ieviestu iepirkumos un arī piegādātāji jeb viss tirgus kopumā būtu spiests mainīties un pielāgoties, attiecīgi būtu vieglāk ieviest arī videi draudzīgākus iepirkumus.

Esošajā iepirkumu struktūrā, ZPI kritēriju un prasību piemērošana apgrūtina iepirkumu procesu, attiecīgi lai stimulētu brīvprātīgo ZPI kritēriju un prasību piemērošanu iepirkumos ir nepieciešami atbalsta rīki, kas kompensētu vai noteiktu iepirkuma procesu papildinājumus, piemēram, papildus finansējums, politiskais stimuls, minimālais ZPI brīvprātīgo grupu iepirkumu skaits pašvaldībā, u.c.

No piegādātāju skatījuma, uzņēmumi norāda, ka publiskais sektors vēl nav gatavs maksāt papildus par videi draudzīgākiem iepirkumiem. Dažiem no iepirkumos aktīvākajiem uzņēmumiem ir jau iespējas nodrošināt videi draudzīgāku ražošanas procesu – gan vietējam ražotājam SIA “SRC Brasa”, gan arī lielākajam iepirkumu izpildes nodrošinātājam SIA “Grif”, kura piedāvājumā ir dažādas darba formas, kurās izmantota zaļā domāšana un tehnoloģiju, tomēr uzņēmumi norāda, ka lielākoties publiskais sektors vēl nav gatavs zaļāku iepirkumu veikšanai. Tāpat arī 2021.gada vidū cenu starpība darba formām ir 15-30%, taču publiskā sektora budžets ir ierobežots, attiecīgi nenotiek pāreja.

Piegādātāji norāda, ka lai pārietu uz videi draudzīgākiem tekstilizstrādājumiem, ZPI prasības un kritēriji attiecībā uz tekstilprecēm būtu nepieciešams noteikt kā obligātas, jo kamēr ZPI kritēriji nav obligāti ieviešami, ne piegādātāji, ne pasūtītāji brīvprātīgi tos neizvēlēsies iekļaut savā darba procesā. Līdzko tie kļūs obligāti, uzņēmumiem visdrīzāk mainīsies piegādātāji un sadarbības partneri, attiecīgi izmaiņas tiks veiktas tikai tad, ja vai nu visa industrija vai arī publiskais sektors pieprasīs videi draudzīgāku tekstilizstrādājumu ražošanu.

Kopumā publiskais sektors nav atvērts videi draudzīgāku tekstila iepirkumu veikšanai, jo uzskata, ka ZPI paildzina iepirkumu procesu un/vai izmaksas, kā arī iestādēm nav pieejami apgērbi tehnologi, kas palīdzētu kontrolēt, lai tekstilizstrādājumi tiešām būtu videi draudzīgi. Tā kā lielākā daļa no noteiktajām ZPI prasībām ir ķīmisko preču izmantošana, tad Latvijā nav tādas iestādes, kas varētu pārbaudīt attiecīgo tekstilpreču atbilstību ZPI kritērijiem, attiecīgi nav iespējams veikt iepirkumu izpildes kontroli un pārliecināties par atbilstību. Attiecīgi tiek kontrolēti citi kritēriji, kurus ir iespējams izvērtēt iepirkuma gaitā.

Latvijā ir neliels dabiskais tekstilizstrādājumu pieprasījums pēc videi augstākām prasībām publiskajā sektorā, un lielākoties tikai aizsardzības sektors ir bijis gatavs maksāt vairāk, lai papildus apgērba funkcijām nodrošinātu arī videi draudzīgāku ražošanu. Lielākajā daļā nozaru tekstilpreces tiek lielākoties uzskatītas kā pamatnodrošinājums pakalpojumu sniegšanai un attiecīgi iestādes nav gatavas palielināt esošo budžetu, lai iegādātos videi draudzīgāku iepirkumu bez papildus stimuliem. Tāpat arī kopumā Latvijas publiskais sektors neuzskata videi draudzīgu pasākumu ievērošanu savā prioritāšu sarakstā, attiecīgi neveic nekādas darbības šajā jomā.

Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā 2021-2028 paredzēts, ka Latvijā tekstilatkritumu savākšanas sistēma sāks darboties ar 2023. gada 1.janvārī, vienlaikus paplašinot arī ražotāju atbildību par tekstilmateriāliem. Tāpat arī jau 2021.gada beigās ir plānots, ka Somijā tiks atvērta pārstrādātu tekstilmateriālu uzņēmums, kas veidos sadarbību ar Latviju, un tā lielākie apjomi ļaus ražot pārstrādātu tekstilšķiedru līdzvērtīgā cenā kā jauna tekstilšķiedru, attiecīgi interese par pārstrādātu tekstilšķiedru izmantošanu publiskajā iepirkumā potenciāli pieaugs un arī ražotājiem būs iespējams to nodrošināt tuvākajā laikā.

Izmaiņas ir iespējamās ar 2023. gadu, kad Latvijā tiks uzsākta tekstilizstrādājumu savākšanas sistēma, un tirgū būs pieejama pārstrādāta tekstilšķiedra, kas pieejama vienā cenu izcenojumā ar jaunu tekstilšķiedru. Attiecīgi nozīmīgs no dzīves cikla skatījuma ir pārstrādātu tekstilšķiedru izmantošana iepirkumos, tādējādi no 2023. gada, lai stimulētu tekstilizstrādājumu pārstrādi un aprites ekonomiku, piedāvājuma izvērtēšanas kritērijos pārstrādātās šķiedras kā daļa no tekstilmateriālu varētu tikt noteiktas kā obligātas piedāvājuma izvērtēšanas kritērijos. Attiecīgi, ka papildus punktos iepirkumos saņemtu tie tekstilizstrādājumi, kas satur vislielāko pārstrādātā tekstilšķiedras apjomu, kas ļautu ilgtermiņā stimulēt pārstrādes šķiedru izmantošanu un visu tekstilizstrādājumu savākšanas procesu. Attiecīgo kritēriju nav vēl iespējams noteikt kā obligātu tehniskās specifikācijas prasībās, jo ne visiem materiāliem ir iespējams pievienot pārstrādātas tekstilšķiedras. Tāpat arī pieprasot pārstrādātas tekstilšķiedras. Citus ZPI kritērijus vai prasības nav iespējams piemērot un kontrolēt publiskā iepirkumu procesā.

Metodoloģija

Izvērtējuma "Datu ieguve (vākšana / iegūšana / apkopošana) un analīze par videi draudzīgu tekstilpreču izmantošanu publiskajos iepirkumos" laikā tika apkopoti sekojoša informācija, lai apzinātu situāciju Latvijā:

- Ārvalstu pieredze videi draudzīgāku tekstilizstrādājumu iepirkumos publiskajā sektorā;
- Citu valstu tekstilizstrādājumu kritēriju ieviešana;
- Latvijas tekstilizstrādājumu iepirkšana publiskajā sektorā;
- Latvijas tekstilizstrādājumu iepirkšana kā videi draudzīgi iepirkumi publiskajā sektorā;
- Latvijas tekstilražotāju un apģērbu ražotāju pārskats Latvijā un Igaunijā un Lietuvā;
- Tika veiktas 9 intervijas ar iesaistīto pušu pārstāvjiem.

Attiecīgi procesa laikā tika gan apzināts pieprasījums, gan piedāvājums, un izprasta tirgus iespējas (Attēls 1).

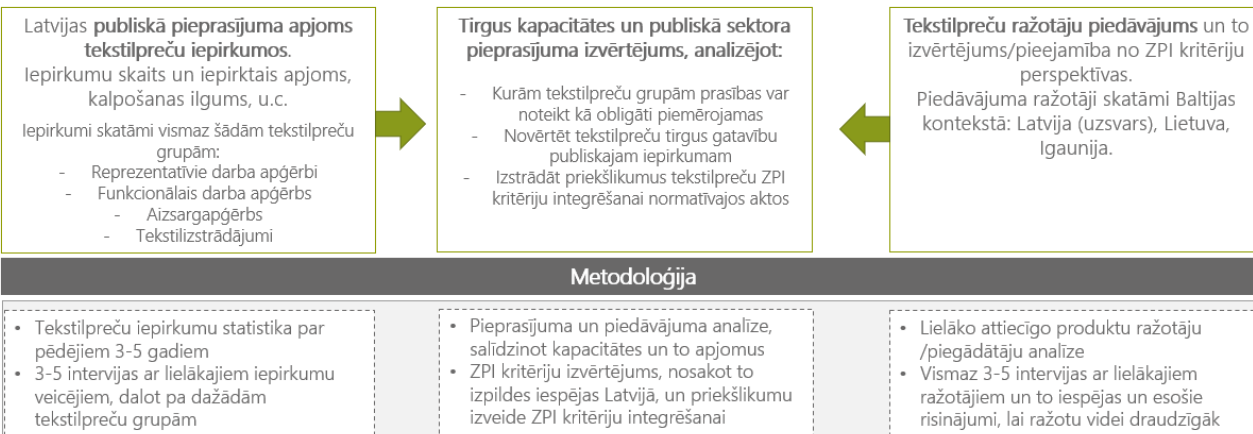
Attēls 1. Tekstilpreču izmantošanas prasības un piedāvātā metodoloģija

Tekstilpreču izmantošana ZPI

Iepirkuma priekšmets: Datu ieguve (vākšana / iegūšana / apkopošana) un analīze par videi draudzīgu tekstilpreču izmantošanu publiskajos iepirkumos

Tekstilpreču ZPI kritēriju tvērums un piemērošana ES dalībvalstīs

- Esošie kritēriji ES dalībvalstīs
- Kritēriju izvērtējums no zinātniskā aspekta, izvērtējot rekomendācijas un ieteikumus

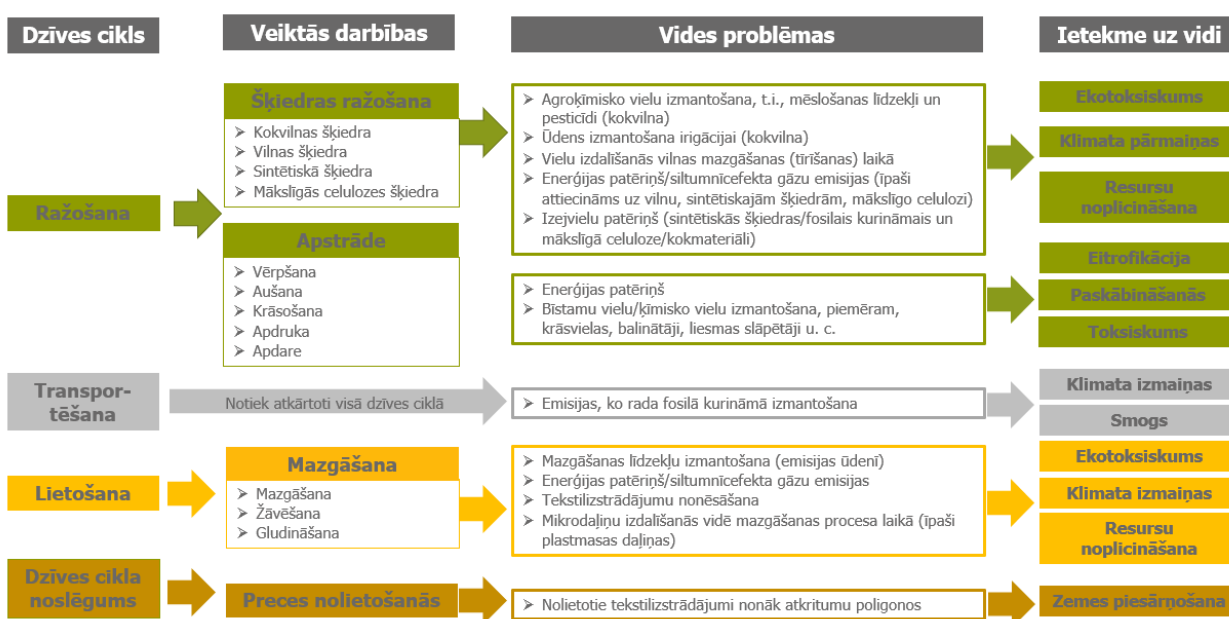

1. Tekstilizstrādājumi un zaļais publiskais iepirkums Eiropā

Līdz ar ES Zaļo kursu un virzību uz aprites ekonomiku, izvērtējot dažādu produktu ražošanas procesus un izmantošanu, no zinātniskā skatu punkta ir izvērtēts, ka tekstils ir nozīmīga industrija, kuras ražošana patērē lielu apjomu ķīmikāliju un ūdens apjomus ražošanas procesā, un ražošanas procesa pilnveidošana veicinātu vides apstākļu uzlabošanu. Attiecīgi aizvien vairāk tiek pievērsta uzmanība tekstila produktu dzīves ciklam, dalot to posmos un iespējās, kā samazināt ietekmi uz vidi. Izvērtējot tekstila dzīves ciklu, tika identificēti četri dzīves cikla aspekti, tajos veiktās aktivitātes, ar tām saistītās vides problēmas un vides ietekme. Attiecīgi tekstilizstrādājumi sākas ar šķiedru ražošanu, kam seko to apstrāde un tekstilizstrādājumu radīšana. Kad produkts tiek saražots, tas tiek tālāk pārvadāts klientiem. Klienti lieto tekstilizstrādājumus, tos mazgājot, žāvējot un gludinot, un kad tekstilizstrādājumi ir beiguši kalpot, tad tiek izmesti atkritumos (Attēls 2).

Līdz ar inovāciju attīstību 20. un 21.gadsimtā, tekstila nozarē lielākoties ir pievērsta uzmanību dažādu šķiedru inovācijām, lai nodrošinātu lietošanai ērtu audumu izvēli un lietošanu, reizē arī ir attīstījusies arī tekstilšķiedru apstrādes iespējas, veidojot lielu apjomu ražošanu. Tā kā tekstila nozare ir darba spēka prasīga nozare, tad līdz ar globalizāciju tās ražošana ir pārvietojusies aizvien tālāk no patērētājiem, attiecīgi palielinot transportēšanas vajadzības. Lietošanas procesā intensīvāk ir lietoti mazgāšanas līdzekļi, atstājot lielāku vides piesārņojumu. Lielākoties pēc lietošanas tekstils tiek izmests un tikai salīdzinoši neilgā laika posmā tiek domāts par tekstila izmešanas samazināšanu (Attēls 2).

Attēls 2. Iespējamā vides ietekme tekstila dzīves ciklā¹

No zinātniskā aspekta par tekstilizstrādājumiem tiek norādīts, ka tiem ir liela ietekme uz vidi, un ka patēriņa kultūrā netiek skatīts viss tekstila dzīvescikls un cik daudz resursu tas patērē. Lai uzlabotu vides prasības ir nepieciešams iedzīvotājiem apzināties, ka tekstilizstrādājumu ražošanai ir nozīmīga ietekme uz vidi^{2 3}:

- 16 miljardi kg tekstila nokļūst atkritumos Eiropā
- Lielākā daļa no tekstila tiek sadedzināti

¹ ES Zaļais publiskais iepirkums, pieejams - https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles_2017.pdf

² Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāve Barbara van Offenbeek-Kuipers, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

³ Tekstilizstrādājumu ražošanas un atkritumu ietekme uz vidi (2021.01.05), pieejams -

<https://www.europarl.europa.eu/news/lv/headlines/society/20210108STO93327/tekstilizstradajumu-razosanas-un-atkritumu-ietekme-uz-vidi-infografika>

- 2,5 kg pesticīdi un 10 000 litri ūdens ir nepieciešami, lai saražotu 4 t-kreklus vai 1 džinsu pāri
- Krāsošanas procesā ir vajadzīgs 100 litri ūdens, lai nokrāsotu 1kg tekstilu
- Tekstila nozares dēļ 6 500 miljardu litru stipri piesārņota ūdens ik gadu nonāk kanalizācijas sistēmās
- Tekstila nozare ir atbildīga par 25% no ūdens piesārņojuma

Lai gan tekstilizstrādājumu ražotājiem ir liela ietekme uz vidi, un kopumā tiek piedāvātas daudz dažādas idejas, ko varētu darīt tālāk, tomēr darbības no dažādām iesaistītajām pusēm ir salīdzinoši nelielas. Kā norāda zinātniskajos rakstos, tad lielākie izaicinājumi ir ražošanas sadrumstalotība un nepārskatāmība, kas iekļauj garu piegādes procesu no ražošanas līdz pārstrādei, tāpat pircēju un piegādātāju nesadarbošanās, lai vides izmaksas iekļautu produktu cenā, un apgērbu tehnologu un dizaineru atdalītā funkcija, neiesaistoties visā ražošanas procesā⁴. Attiecīgi tekstilizstrādājumu zinātniskajos rakstos tiek izvērtēti dažādi aspekti, kas ietekmē visu kopējo novērtējumu. Līdz ar faktu, ka tekstilizstrādājumi ir kļuvuši pieejamāki, ir spiediens uz industriju, lai to veiktu aizvien lētāk, meklējot lētākus ražošanas veidus⁵, kas attiecīgi ir novedis pie situācijas, ka praktiski visi Rietumeiropas tekstila uzņēmumi ražo citās valstīs, un ir ļoti neliels apjoms vietējās ražošanas, attiecīgi veidojot globālu industriju⁶. Līdz ar augošo industriju un pieprasījumu, zemes resursi tiek izsmelti un vides izmaksas nav iekļautas gala tekstilizstrādājumu cenā.⁷

Līdz ar tekstilizstrādājumu nozares lielo ietekmi uz vidi, publiskais sektors arī meklē iespējas kā samazināt savu ietekmi uz vidi, kurā līderes lielākoties ir Rietumeiropas un Skandināvijas valstis, kas arī publiskajā sektorā novirza finansējumu, lai izvērtētu un apzinātu iespējas, veidot vīdi draudzīgākus publiskos iepirkumus tekstila nozarē. Lai gan virzība ir kļūt vīdi draudzīgākas valstis, tomēr vīdi draudzīgāki iepirkumi ir vēl attīstības stadijā un lielākoties tiek uzskatītas kā inovācijas. Nīderlande, Lielbritānija, Dānija ir valstis, kas lepojas ar uzlabojumiem šajā virzienā.

Tekstilizstrādājumu publiskā iepirkuma piemēri:

- Nīderlande iepirka darba apģērbu aizsardzības sektorā, kas satur 80% pārstrādātu materiālu, attiecīgi veicot atkārtoti lietojamu materiālu lietošanu.⁸
- Nīderlande iepirka pārstrādātu šķiedru tekstilizstrādājumus (kombinezonus, dvieļus, mazgājamās lupatas, kabatlakatiņus, šalles) no atkārtoti pārstrādāta celulozes tekstila materiāla (pārstrādātas kokvilnas).⁹
- Polijas Rawicz slimnīcas medmāsu darba formas, kas tika ražotas no liocela (angliski - lyocell) jeb celulozes masas šķiedras, izvērtējot darba formu dzīves ciklu.
- Nīderlandes pilotprojektā tika izvērtētas iespējas darba formu pārražošana, kas iekļāva 100% atkārtoti pārstrādātu poliestera materiāla ražotu darba formu iespējas pēc tam pārstrādāt.¹⁰
- Dzīves cikla pagarināšana darba apģērbam Dānijā, izīrējot darba formas, reizē iekļaujot formu atkārtotu lietošanu un pārstrādi.¹¹

⁴ Patwary. 2020. Clothing and Textile Sustainability: Current state of environmental challenges and the ways forward. Pieejams - https://www.researchgate.net/publication/344834216_Clothing_and_Textile_Sustainability_Current_State_of_Environmental_Challenges_and_the_Ways_Forward

⁵ Ante Gavranovic. 2020. Textile Market – Clothing Industry Facing New Challenges. Pieejams - https://www.researchgate.net/publication/342225462_Textile_Market_-_Clothing_Industry_Facing_New_Challenges

⁶ Ante Gavranovic. 2018. How to deal with new challenges? Economic, technological and social aspects of the textile and clothing industry. Pieejams -

https://www.researchgate.net/publication/327157802_How_to_deal_with_new_challenges_Economic_technological_and_social_aspects_of_the_textile_and_clothing_industry

⁷ Belinda Carp. 2020. Textiles Sustainability and Communications. Pieejams -

https://www.researchgate.net/publication/340206486_Textiles_Sustainability_and_Communications

⁸ Mervyn Jones, Mēbeļu un tekstila nākotnē aprites ekonomikā, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

⁹ Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāve Barbara van Offenbeek-Kuipers, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

¹⁰ Mervyn Jones, Mēbeļu un tekstila nākotnē aprites ekonomikā, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

¹¹ Aprites ekonomikas publiskais iepirkums. Labā prakse un ieteikumi. 2017. Pieejams - https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Public_procurement_circular_economy_brochure.pdf

Attiecīgi ir iespējams veidot dažādus aprites ekonomikas iepirkumu piemērus, lai pēc iespējas ilgāk pagarinātu tekstilizstrādājumu dzīvesciklu un to lietošanu, kā arī iepērkot tekstilizstrādājumus ar šķiedru, kas tiek ražota no pārstrādāta materiāla, attiecīgi liekot pārdomāt arī sākotnējo tekstila materiālu izmantošanu un tā tālāko lietošanu, attiecīgi izvērtējot visu tekstila dzīves ciklu, un veidojot inovatīvus iepirkumus.

Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāve norāda, ka veica potenciālo piegādātāju iespēju apzināšanu un izvērtēšanu un apzināja, ka tikai viens no piegādātājiem ir spējīgs piegādāt darba apģērbus, kas ir veidots no pārstrādātām tekstilšķiedrām, attiecīgi veidojot sadarbību ar šo piegādātāju. Iepirkuma atlases kritērijos tika iekļauts, ka tekstilizstrādājumam ir jāiekļauj vismaz 10% pārstrādātas tekstilšķiedras, un netiek iepirkti tekstilizstrādājumi, ja ir mazāks apjoms, tādējādi attiecīgi dodot vēl papildus vērtējuma punktus par augstāku pārstrādāto tekstilšķiedru apjomu, kas ir virs 10%. Tajā pašā laikā tika samazinātas vizuālās tehniskās prasības kā savelšanās, kas neietekmē apģērba funkcionalitāti. Iepirkumā tika iesniegti 2 piedāvājumi par diviem un mazgājamām lupatām, kas piedāvāja 36% pārstrādātas tekstilšķiedras, kamēr kombinezonus no pārstrādāta materiāla piedāvāja 3 piegādātāji, kur tika izmantota maksimāli 14% pārstrādāta tekstilšķiedras materiāla.¹²

Daloties ar savu pieredzi, Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāvji norāda, ka tomēr visā šajā iepirkumu procesā, ir vairāki izaicinājumi abām pusēm. Iepircējiem tie ir sekojoši: kā kontrolēt pārstrādāto tekstilšķiedras saturu, kvalitātes garantijas, pietiekoši apjomi, pietiekoši daudz piegādātāju, un kā salīdzināt dažādus iepirkumus. Kamēr piegādātājiem ir izaicinājumi, atrast auduma piegādātājus, kuriem ir iekļauts pārstrādāts tekstils, atrast pareizo attiecību, lai nodrošinātu pārstrādāta tekstila izmantošanu reizē nodrošinot kvalitāti un ērtību, papildus transportēšanas izdevumi, vai nepieciešams veidot jaunu biznesa modeli un kompensēt augstākas izmaksas. Tāpat arī Nīderlandes pārstāve norādīja, ka veidojot aprites ekonomikas iepirkumus jeb inovatīvajā iepirkumu procesā ir svarīga sadarbība ar tekstila nozari, un iespēja kā publiskai iestādei ietekmēt un stimulēt aprites ekonomiku, un ka arī ir nepieciešams sākt ar nelielu jeb testa apjomu, lai varētu saprast ieguvumus, kā arī sākt darboties attiecīgajā virzienā.¹³

Lielbritānijā atsevišķā izvērtējumā uzsvars tika likts uz sociālo kritēriju ievērošanu, izvērtējot publiskā iepirkuma piegādātājus. Izvērtējumā tika izdarīti secinājumi, ka mazāk par pusi ir norādījuši, ka neizmanto vergu darbaspēku, kā arī lielākā daļa no uzņēmumiem nenorāda, kur tiek ražoti tekstilizstrādājumi, attiecīgi nedodot iespēju izsekot uzņēmumu ražošanas ķēdei. Attiecīgi tiek norādīts, ka publiskā iepirkuma pārstāvjiem ir nepieciešamas apmācības, lai iepirkumos iekļautu prasības, ka publisko iepirkumu piegādātāji ievēro cilvēktiesību prasības un neizmanto vergu darbaspēku.¹⁴

1.1. Zaļā publiskā iepirkuma prasības un kritēriji Eiropas Savienībā

Lai izvērtētu zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) iespējas Latvijā tekstilizstrādājumiem un potenciāli paplašinātu skatījumu, tika izskatīti ZPI prasības un kritēriji, kas tiek piedāvāti citās valstīs. Kopumā tika apskatīti tekstilizstrādājumu ZPI kritēriji un prasības Latvijā un Eiropas Savienībā, kā arī četrās valstīs, kas lielākoties tiek uzskatītas kā zaļā publiskā iepirkuma progresīvākās ieviešanas valstis – Zviedrijas, Nīderlandes, Lielbritānijas un Dānijas. ES apkopojumā ir izvirzīti 37 prasības un kritēriji, Nīderlandē – 30, kamēr Latvijā, Lielbritānijā, Dānijā – 17 un 18, kamēr Zviedrijā vien – 13. No kopumā izskatītajiem 133 dažādām prasībām un kritērijiem, 73 no tiem bija unikāli jeb kuri neatkārtojās citā valstī. Attiecīgi tie iekļāva 46 tehniskās

¹² Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāve Barbara van Offenbeek-Kuipers, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

¹³ Nīderlandes Infrastruktūras, ūdensapsaimniekošanas un vides ministrijas pārstāve Barbara van Offenbeek-Kuipers, prezentācija 2019.gada 10.septembrī Latvijā.

¹⁴ Corporate Justice Coalition, Who made our Uniforms?, U.K. Public sector apparel procurement: ensuring transparency and respect for Human Rights. 2018, Pieejams - <https://corporatejusticecoalition.org/wp-content/uploads/2018/09/ICAR-Core-Report-Who-Made-Our-Clothes-UK-Public-Sector-Apparel-Procurement.pdf>

specifikācijas prasības, 17 piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji, 2 atlases prasības un 8 līguma izpildes noteikumi.

Kopumā Latvijas, Lielbritānijas un Dānijas tehnisko specifikācijas prasības bija līdzīgas, tomēr valstīs atšķirās piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji un līguma izpildes noteikumi. Nīderlandei salīdzinājumā ar citām valstīm tika izvirzīti visatšķirīgākie kritēriji un prasības, kas lielākoties nesakrīta ar citu pētāmo tehnisko specifikāciju dokumentu kritērijiem. Latvijas ZPI kritēriji iekļauj ķīmisko ierobežojumu noteikšanu tehniskās specifikācijas prasībās un vienīgi piedāvājumu izvērtēšanas kritērijos ir arī citu aspektu elementi – materiāli un aprīte.

Kategorizējot kritērijus pa dažādām prasību kategorijām, kopumā lielākais uzsvars ir uz dažādu ķīmisko elementu ierobežošanu, attiecīgi 40 kritēriji un prasības bija attiecināti uz ķīmijas iesaisti. Lielākais uzsvars bija tehniskajā specifikācijā, nosakot dažādu elementu izmantošanu ražošanas procesā. Kamēr liela daļa valstu, tai skaitā Latvija, koncentrējas uz ķīmisko elementu ierobežošanu, Nīderlande tikai nedaudz pieskaras ķīmisko vielu ierobežošanai, un liek akcentu uz sociālajiem un aprītes ekonomikas kritērijiem un prasībām. Piemēram, nosakot ētiskos standartus ražošanā un sociālo piensumu, kā arī apzinot iespējas aizstāt esošos materiālus ar ilgtspējīgu tekstilmateriālu. Tikai viens kritērijs tika iekļauts visu izskatīto valstu tehnisko specifikāciju prasībās, nosakot krāsvielas un pigmentus, kurus nevar izmantot tekstilizstrādājumos. Tāpat vēl 2 prasības bija piecās no izskatītajām sešām valstīm – ftalātu mikstināšanas līdzekļu un formaldehīda izmantošana, kas nav noteikti vienīgi Nīderlandē, tāpat vēl 10 prasības un kritēriji bija četrās no izskatītajām valstīm.

Vizuāli izveidots pārskats ZPI vadlīnijās iestrādātajiem kritērijiem un prasībām attiecībā uz tekstilizstrādājumiem (Tabula 1), kamēr katras valsts kritēriji ar detalizētu aprakstu, kas kritērijos ir iekļauts, ir apkopoti 2. pielikumā.

Tabula 1. ZPI vadlīnijās iestrādāto kritēriju pārskats ES un 5 valstīs^{15 16 17 18 19 20}

Kritēriju kategorija	Kritēriji	ES	LV	SE	NL	UK	DK
Atlases kritēriji							
Kvalifikācija	Tekstilizstrādājumu piegādātāju pieredze					I*	
Kvalifikācija	Tekstilpakalpojumu sniedzēju pieredze						
Tehniskās specifikācijas							
Ķīmija	Videi draudzīgi veļas mazgāšanas līdzekļi un iepriekšējās apstrādes traipu tīrītāji						
Ķīmija/materiāli	Izbūves un apdares materiālu izvēle						
Ķīmija	Pesticīdi						
Ķīmija	Krāsvielas						
Ķīmija	Arilamīni						
Ķīmija	Uguns aizsardzības ķīmiskie līdzekļi						
Ķīmija	Pentahlorofenols un tetrahlorofenols						
Ķīmija	Ftalātu mikstināšanas līdzekļi						
Ķīmija	Formaldehīds						
Ķīmija	Smagie metāli						
Ķīmija/fizika	Izmēru maiņa mazgājot un žāvējot						
Ķīmija/fizika	Krāsnoturība mazgājot						

¹⁵ ZPI kritēriji tekstila produktiem un pakalpojumiem, 2017, pieejams -

https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles_gpp_technical_report.pdf

¹⁶ MK noteikumi Nr. 353, 2017.gada 20.jūnijā, Prasības zālajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība. Pieejams -

<https://likumi.lv/ta/id/291867-prasibas-zalajam-publiskajam-iepirkumam-un-to-piemerosanas-kartiba>

¹⁷ Iepirkuma prasības tekstilam. Pieejams - <https://csr-indkob.dk/products/tekstiler/>

¹⁸ Zviedrijas iepirkums ilgtspējīgam tekstilam. Pieejams - <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/en/criteria/office-and-textiles/textiles/>

¹⁹ Nīderlandes iepirkuma kritēriji darba apģērbam. 2013.gads. Skatīts 06.06.2021. Pieejams -

<https://english.rvo.nl/sites/default/files/2013/12/Criteriadocument%20Workwear.pdf>

²⁰ Ilgtspējīgs iepirkums tekstiliem. Pieejams -

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/341550/GBS_spec-textiles.pdf

Ķīmija/fizika	Krāsnoturība pret sviedriem (skābiem, sārmainiem)						
Ķīmija/fizika	Krāsnoturība pret berzi mitrā veidā						
Ķīmija/fizika	Krāsnoturība pret berzi sausā veidā						
Ķīmija/fizika	Krāsnoturība pret gaismu						
Ķīmija	Vilnas šķiedras notekūdeņi						
Ķīmija	REACH kandidātvielu sarakstā iekļautu vielu deklarācija						
Ķīmija	Biocīdi						
Ķīmija	Papildu apstrāde						
Ķīmija	Halogenētās emisijas no celulozes						
Ķīmija	Netīrumu un eļļas atgrūšanas funkcija						
Ķīmija	Sēra emisijas gaisā						
Ķīmija	Balināšana						
Ķīmija	Apstrāde ar ūdens, traipu un eļļas repelentiem						
Ķīmija	Ūdensnecaurlaidīgas membrānas						
Ķīmija	Antipirēni						
Ķīmija/fizika	Štiepes izturība						
Ķīmija/fizika	Šuvju izturība						
Ķīmija/fizika	Izturība pret ūdeni, netīrumiem un traipiem						
Ķīmija/fizika	Ugunsizsargapdare						
Ķīmija/materiāli	Kokvilnas šķiedras						
Aprite/materiāli	Pārstrādātas tekstilšķiedras						
Ķīmija/fizika	Izturības standarti						
Ķīmija/materiāli	Auduma izvēle						
Aprite/materiāli	Tekstilizstrādājumu kopšana						
Ķīmija	Kaitīgas vielas						
Ķīmija	Nanomateriāli						
Sociālais kritērijs	Ētiskie standarti ražošanā						
Transportēšana	Transportlīdzekļu izstrādājumu pārvadāšanai						
Aprite/materiāli	Sekundārais/terciārais iepakojums, kas izgatavots no otrreizēji pārstrādāta materiāla						
Aprite/materiāli	Iepakojuma izvēle						
Ekodizains	Ilgspējīgs dizains						I*
Aprite/Eko dizains	Iespēja iekļaut/aizstāt ar ilgtspējīgākiem materiāliem						I*
Aprite	Ilgspējīgu apģērbu un tekstilizstrādājumu iegāde						I*
Sociālais kritērijs	Sociālais piensums						I*
Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji							
Ķīmija/materiāli	Kokvilnas šķiedras						
Aprite/materiāli	Pārstrādātas tekstilšķiedras						
Aprite	Aprites ekonomikas plāns						
Sociālais kritērijs	Ētiskie standarti ražošanā						
Aprite/materiāli	Pārstrādāto izejvielu saturs poliestera un poliamīda (neilona) materiālos un poliestera pārstrāde						
Aprite/ķīmija	Ražotnēs pārbaudāmie ierobežojumi attiecībā uz vielām						
Aprite/materiāli	Atkārtotai izmantošanai un pārstrādei domāta konstrukcija						
Aprite/ekoloģija	Īpatnējais enerģijas patēriņš						
Aprite/ekoloģija	Mazgāšanas līdzekļu ietekme uz vidi						
Pārstrāde/aprite	Atpakaļnodošanas sistēma						
Pārstrāde/aprite	Izmesto rūpniecisko apģērbu pieņemšana, pārstrāde un izmantošana						
Aprite/ekoloģija	Ūdens attīrīšana ādas izstrādājumu ražošanas procesā						

Pārstrāde/aprite	Iepakojumu otrreizēja pārstrāde un izmantošana						
Ķīmija/materiāli	Organiskā kokvilna						
Pārstrāde/aprite	Pārstrādātu šķiedru izmantošana darba apģērbā						
Pārstrāde/aprite	Savākšana un pārstrāde						
Sociālais kritērijs	Sociālais pienesums					I*	
Līguma izpildes noteikumi							
Aprite	Aprite ekonomikas plāns						
Sociālais kritērijs	Ētiskie standarti ražošanā						
Sociālais kritērijs	ANO Globālais līgums						
Sociālais kritērijs	Vietējie tiesību akti un noteikumi						
Sociālais kritērijs	Sociālie noteikumi						
Ķīmija	Ļoti bīstamu vielu saturs						
Aprite/ekoloģija	Tekstilpakalpojumi, kas ietver mazgāšanu						
Pārstrāde/aprite	Atpakaļnodošanas sistēma						

I* - prasība vai kritērijs ir veidots kā ieteikums iepirkumu veicējiem

Izskatītājās valstīs kopumā videi draudzīgāks tekstilizstrādājumu iepirkums ir saistīts ar aprites ekonomiku, atkārtotu lietošanu vai iespēju paildzināt tekstilizstrādājumu dzīves ciklu. Lielākoties kritēriji ir līdzvērtīgi, fokusējoties uz pārstrādes vai apstrādes, sociālajiem un ekoloģiskajiem aspektiem, taču nozīmīgākais, ko norāda citas valstis ir sākt ar kādu jomu, lai veidotu ilgtermiņa izmaiņas iepirkumu veikšanas procesā.

1.2. Tekstilizstrādājumu atkritumu apsaimniekošana

Pēdējo gadu laikā tekstilizstrādājumu atkritumu apjoms ir ievērojami pieaudzis sakarā ar lēto apģērbu jeb tā saucamās “ātrās modes” veikalu ķēžu un plašo tiešsaistes tirdzniecības izplatīšanos un pietiekami agresīvo apģērba kā dzīvesstila un sociālā stāvokļa noteicošā faktora reklamēšanu. ES dalībvalstīs gada laikā tiek radīti vairāk nekā trīs miljoni tonnu tekstilizstrādājumu atkritumu.²¹

Attiecīgi, līdz ar tekstilizstrādājumu atkritumu palielināšanos un Eiropas Zaļā kursa norādēm, veidojot aprites ekonomiku, liela uzmanība tiks veltīta plaša mēroga nozarēm, tai skaitā tekstilizstrādājumu industrijai²². Attiecīgi ES Direktīva ir norādījusi, ka no 2025. gada 1. janvāra ir jānodrošina tekstilizstrādājumu atkritumu dalītās vākšanas iespējas²³. Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā 2021-2028 paredzēts, ka Latvijā šī sistēma sāks darboties ar 2023. gada 1.janvāri, vienlaikus paplašinot arī ražotāju atbildību par tekstilmateriāliem.

Līdz 2018.gadam lielu daļu tekstila vākšanas funkcijas daļēji ir segušas labdarības organizācijas, kas vāc nevajadzīgu, lietotu apģērbu. 2020.gada aptaujas ietvaros ticis aprēķināts, ka tajās nonāk lielākā daļa (85%) izmantoto tekstilmateriālu apjoma, savukārt 11% apsaimnieko citi uzņēmumi un vismazāko daļu - 4% - atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi.²⁴ Tomēr līdz ar ES mērķrādītāju ieviešanu, arī atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi aktīvāk iesaistījās procesā. Uzņēmums “Eco Baltia Vide” no 2019. gada septembra veica pilotprojektu un ir izvietojis konteinerus izlietoto apģērbu dalītai savākšanai Rīgā, Mārupē, Tukumā un Babītē. Attiecīgi ir pieejami tekstilizstrādājumu pieņemšanas punkti, kuros tiek pieņemti tīri, atkārtoti izmantojami tekstili.

²¹ Eiropas Parlaments, Reducing textile waste (2019), pieejams - http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2019-003851_EN.html

²² Eiropas Komisija, Eiropas Zaļais Kurss (2019), pieejams - https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:02008L0098-20180705>

²⁴ Latvia begins recycling clothes and other textiles: <https://eng.ism.lv/article/society/society/latvia-begins-recycling-clothes-and-other-textiles.a343823/>

“Eco Baltia Vide” sākotnējā pilotprojekta laikā izvērtēja tekstila apjomu un to sadalījumu pa kategorijām, nonākot pie atziņas, ka pēc šķirošanas otrreiz izmantojamais/ uzreiz realizējams tekstils veido 36%, bet otrreiz izmantojamais tekstils ar neizdevīgu tirgus pieprasījumu veido 13%, pārstrādājami tekstila atkritumi ar neizdevīgu tirgus pieprasījumu veido 16%. Ir neliels pārstrādājamo atkritumu piejaukums, taču aptuveni trešdaļa (34%) no visiem atkritumiem ir uzskatāmi kā apglabājami tekstilatkritumi, kuriem nav apzinātas pārstrādes iespējas ES. No ekonomiskajiem aprēķiniem, visizdevīgāk ir atdalīt atkārtoti lietojamo tekstilu, kuru ir iespējams realizēt tālāk, tad materiālu sadalīt industriālajā tekstilā, ko izmanto būvniecībā, un tikai pāri palikušo tekstilu dalīt šķiedrās, lai no tā varētu ražot pārstrādātu tekstilšķiedru.²⁵

Līdz ar interesi par tekstilizstrādājumiem un to savākšanu, Eiropā arī aktīvāk rodas iespējas iegūt pārstrādātu tekstilšķiedru. Uzņēmums “Eco Baltia Vide”, kas nodrošina tekstilizstrādājumu savākšanu Latvijā un kopā ar grupas uzņēmumiem arī Lietuvā, norāda, ka 2021.gada otrajā pusē plāno piedāvāt pārstrādātu tekstilšķiedru Baltijas tirgū. Uzņēmums ir izveidojis sadarbību ar Somijas ražotāju, kas 2021.gadā plāno uzsākt industriālu pārstrādātas tekstilšķiedras ražošanu, un šī šķiedra būs pieejama arī Latvijas tekstilizstrādājumu ražotājiem. Tā kā Somijā tiks uzsākta ražošana industriālā apjomā, tad arī ir plānots, ka cena par pārstrādātu tekstilizstrādājumu šķiedru būs līdzvērtīga jaunas tekstilšķiedras ražošanai. Attiecīgi ir sagaidāms, ka no 2022. gada sākuma gala tekstilizstrādājumos, kuros ir izmantota pārstrādāta tekstilšķiedra, cena patērētājiem būtu līdzvērtīga jaunu tekstilizstrādājumu ražošanai. Pirms tam uzņēmums “Eco Baltia Vide” daļai no darbiniekiem iegādājās tekstilizstrādājumu no pārstrādātas tekstilšķiedras, un darba apgērbs bija 20% - 30% dārgāks nekā pamata piedāvājums.²⁶

Ir plānots, ka sākotnēji Latvijas lietotās tekstilpreces tiks sūtītas uz Somiju, lai tās tiktu pārstrādātas, taču ar laiku ir paredzēts, ka arī Latvijā un Lietuvā varētu tikt izveidota tekstilizstrādājumu pārstrādes rūpnīca.²⁷ Tikmēr Somijas valstī aktīvi tiek meklēti risinājumi un veiktas investīcijas, attīstot tekstilšķiedru ražošanas procesus un nodrošinot jau nevis nelielus testa apjomus, bet jau industriālus pārstrādes apjomus. Somijā darbojas pieci aktīvi pārstrādātas tekstilšķiedras uzņēmumi – Rester, NordShield, Emmy, Spinnova un Infinited Fiber company.²⁸ Papildus ir ziņots, ka Infinited Fiber Company ir plānojis uzsākt pārstrādātu tekstilšķiedru ražošanu, investējot 220 miljonus EUR jaunā ražotnē. Uzņēmums šobrīd izvērtē ražotnes atrašanās iespējas. Somijas uzņēmumi ir vieni no pirmajiem pasaulē, kas veidos tekstilšķiedras pārstrādes uzņēmumus, un plāno piedāvāt šo pakalpojumu arī citiem lielākajiem tekstilizstrādājumu pārdošanas uzņēmumiem.²⁹

Attiecīgi nākamā gada vai divu gadu laikā Latvijā arī būs pieejamas pārstrādātās tekstilšķiedras, kuras varētu tikt izmantotas tekstilizstrādājumu ražošanas procesus, un attiecīgi Nīderlandes paraugprakses publiskie iepirkumi varētu tikt jau ieviesta kā daļa no publiskā iepirkuma procesa, pat iespējams kā obligāti kritēriji.

²⁵ Intervija ar “Eco Baltia Vide” pārstāvjiem 22.06.2021

²⁶ Intervija ar “Eco Baltia Vide” pārstāvjiem 22.06.2021

²⁷ Intervija ar “Eco Baltia Vide” pārstāvjiem 22.06.2021

²⁸ Business Finland, 15.02.2021. pieejams - <https://www.businessfinland.fi/en/whats-new/news/cision-releases/2021/from-new-materials-to-anti-virus-coating-and-a-upcoming-nordic-recycling-hub--finland-offers-new-solutions-to-textile-industry-challenges>

²⁹ Innovation Textile, 20.04.2021, pieejams <https://www.innovationintextiles.com/infinited-plans-220-million-plant-in-finland/>

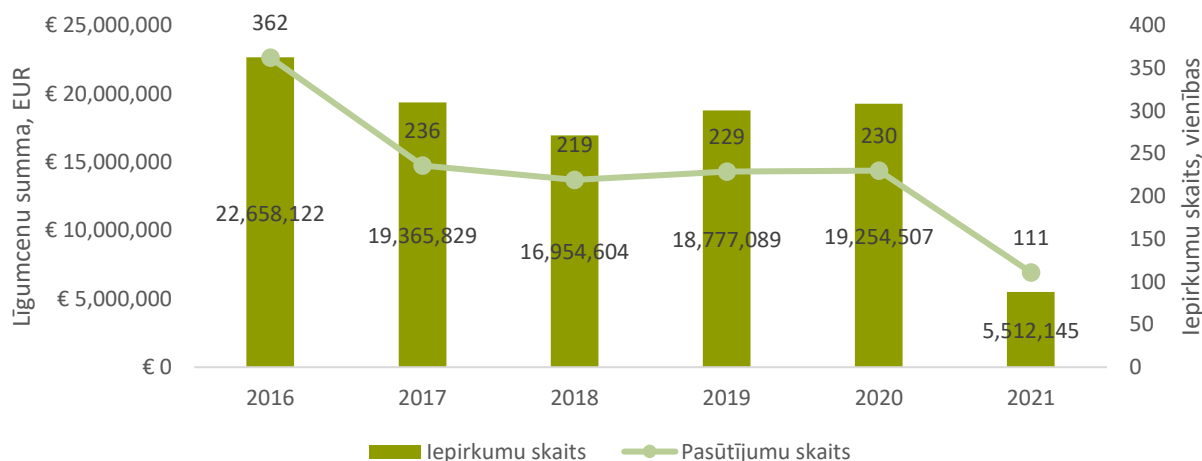
2. Pieprasījums pēc tekstila publiskajā sektorā

2.1. Tekstilizstrādājumu publiskais iepirkums

Lai novērtētu tekstilpreču tirgus gatavību publiskajam iepirkumam, tika apkopota informācija par esošajiem tekstilpreču iepirkumiem Latvijas publiskajā sektorā. Izmantojot Iepirkumu uzraudzības biroja datubāzi³⁰, kopsummā tika apskatīti un izanalizēti 355 dažādi CPV klasifikatora kodi, kas saturēja tekstilpreces, policistu formas tērpi, profesionālie apģērbi u.c. preces, kas iekļaujas tekstila sadaļā (skatīt 1.pielikumu). Dati tika apkopoti par laikposmu no 2016.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 30.aprīlim. Lai gan ir 355 dažādi CPV kodi pieejami, lai iepirktu tekstilpreces, tomēr iepirkumos dotajā laika posmā tika iepirkti vien 135 kodi jeb 38% no visiem pieejamajiem kodiem. Visa tālāk apkopotā informācija ir autoru izkopēta, apkopota, veidota un analizēta no Iepirkumu uzraudzības biroja datubāzes, kurā dati ir pieejami publiski, taču tos nav iespējams lejupielādēt, lai varētu veikt individuālu datu analīzi, un attiecīgi veikt datus balstītus lēmumus.

Apskatītajā laika posmā tika veikti 1 387 dažādu tekstilpreču iepirkumi, kuru kopējā vērtība bija 102,5 miljoni EUR. Jānorāda, ka iepirkumi var saturēt arī citas preces, kā tas ir lielā daļā iepirkumu, un attiecīgi veido daļu no kopējās iepirkumu līgumsummas. Lielākā iepirkumu līgumsumma izvērtētajā laika posmā bija 2016.gadā, kad publiskais sektors iepirka tekstilpreces 22,7 miljonu EUR apjomā, kamēr laika posmā no 2017.gada līdz 2020.gadam iepirkumu biežums un apjoms bija relatīvi vienmērīgs – vidēji 229 iepirkumi gadā ar vidējo līgumcenu summu 18,6 miljonu EUR apjomā. Vismazākais tekstilpreču pieprasījums bija 2018.gadā, kad tika reģistrēts mazākais tekstilpreču pasūtījuma skaits (219 pasūtījumi) ar mazāko gada līgumcenu summu 17,0 miljoni EUR. 2021.gada pirmajos četros mēnešos tika veikti 111 tekstilpreču iepirkumi, kuru kopējā līgumcenu summa veidoja 5,5 miljonus EUR.

Attēls 3. Tekstilpreču iepirkums laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam, EUR un pasūtījumu biežums

Laika posmā no 2016.gada līdz 2021.gadam tekstilpreces iepirka 241 publiskā sektora dalībnieki. Lai varētu izvērtēt iepircējus, tie tika sadalīti 10 kategorijās atkarībā no to darbības jomas: vispārēji sabiedriskie pakalpojumi, aizsardzība, īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana u.c., veselība, sabiedriskā kārtība un drošība, izglītība, vide, ekonomika un finanses, transports, un cits.

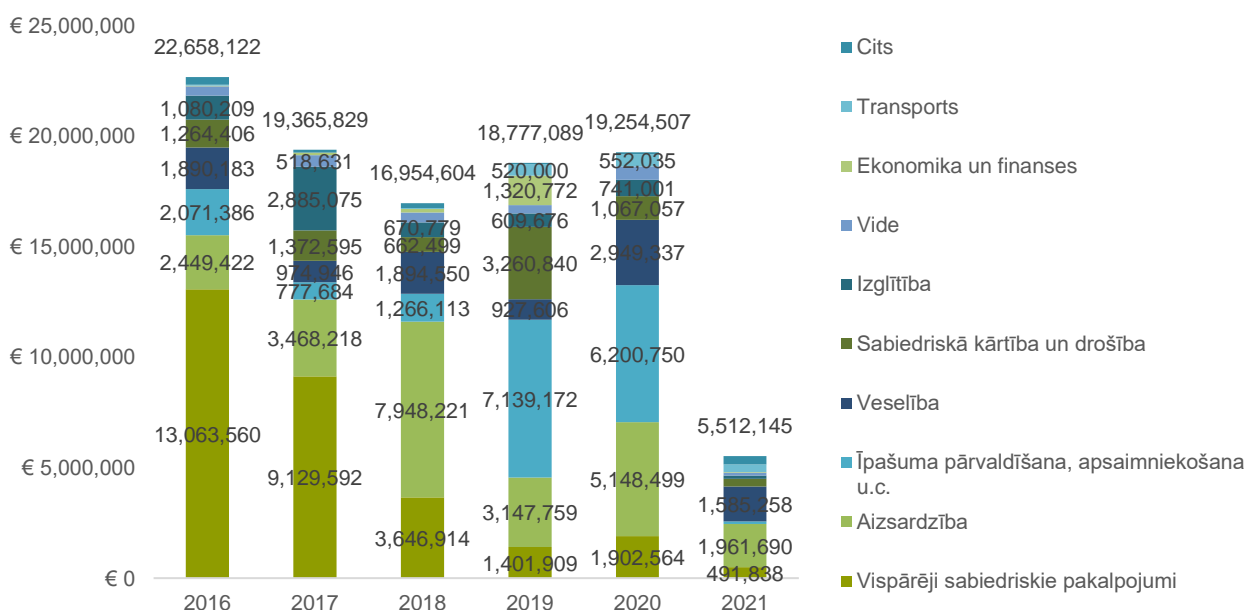
Izvērtējot veiktos iepirkumus, var secināt, ka publiskajā sektora tekstilpreces visvairāk iepērk 4 nozares: vispārēji sabiedriskie pakalpojumi (29% no visiem iepirkumiem jeb 29,6 miljoni EUR), aizsardzība (24% no visiem iepirkumiem jeb 24,1 miljoni EUR), īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana u.c. (17% no visiem iepirkumiem jeb 17,6 miljoni EUR) un veselība (10% no visiem iepirkumiem jeb 10,2 miljoni EUR). Katras atlikušās nozares iepirkumi sastādīja mazāk nekā 10% no visiem publiskā sektora tekstilpreču iepirkumiem.

³⁰ Iepirkumu uzraudzības birojs datubāze, skatīts 2021.gada maijā, pieejams - <https://info.iub.gov.lv/>

Visas apskatītās nozares, izņemot transporta un ekonomikas un finanšu, veic regulārus tekstilpreču iepirkumus.

Divi nozīmīgākie tekstilpreču iepircēji ir vispārējie sabiedriskie pakalpojumu sniedzēji (Valsts reģionālās attīstības aģentūra, pašvaldības, ministrijas un citi likumdošanas pārstāvji), kā arī aizsardzības jomas pārstāvji (LR NBS Nodrošinājuma pavēlniecības un Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs). Tāpat 17,6 miljonus EUR tekstilpreces vērtētajā laika posmā ir iepirkuši īpašumu pārvaldītāji un apsaimniekotāji (nodrošinājuma valsts aģentūra, pašvaldību īpašumu apsaimniekotāji, komunālo pakalpojumu sniedzēji). Kā arī veselības jomas pārstāvji apskatītajā laika posmā ir iepirkuši tekstilpreces 10,2 miljoni EUR apmērā. Veselības jomu pārstāv sociālās aprūpes centri, slimnīcas, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, u.c. (Attēls 4).

Attēls 4. Tekstilpreču iepircēju līgumcenu summas laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam atkarībā no to darbības jomas, EUR

Visnozīmīgākie tekstilpreču iepircēji ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra, kuras pieprasītais tekstilpreču apjoms ir 20,5 miljoni EUR, un kas veido 20% no visiem publiskā sektora tekstilpreču iepirkumiem pēdējo 5 gadu laikā, Nodrošinājuma valsts aģentūra ar kopējo tekstilpreču iepirkumu līgumsummu 15,7 miljoni EUR (15,3% no visiem iepirkumiem) un Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs, kas ir veicis iepirkumus 14,1 miljonu EUR vērtībā (13,7% no visiem iepirkumiem). Aktīvākie tekstilpreču iepircēji ir Nodrošinājuma valsts aģentūra – 57 iepirkumi laika posmā no 2016.gada līdz 2021.gadam – un Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs, kurš veicis 44 tekstilpreču iepirkumus. Jāatzīmē arī uzņēmumi un iestādes, kuri ar relatīvi nelielu iepirkumu skaitu sasniedza pasūtījuma apjomu, kas ir lielāks par 1 miljonu EUR. Tie būtu: Valsts reģionālās attīstības aģentūra – 5 iepirkumi veidoja 20,5 miljonu EUR līgumcenu summu –, Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs – 3 iepirkumi veidoja 1,8 miljonu EUR līgumcenu summu – un APP Latvijas Organiskās sintēzes institūts ar 2 iepirkumiem 2 miljonu EUR apjomā (Tabula 2).

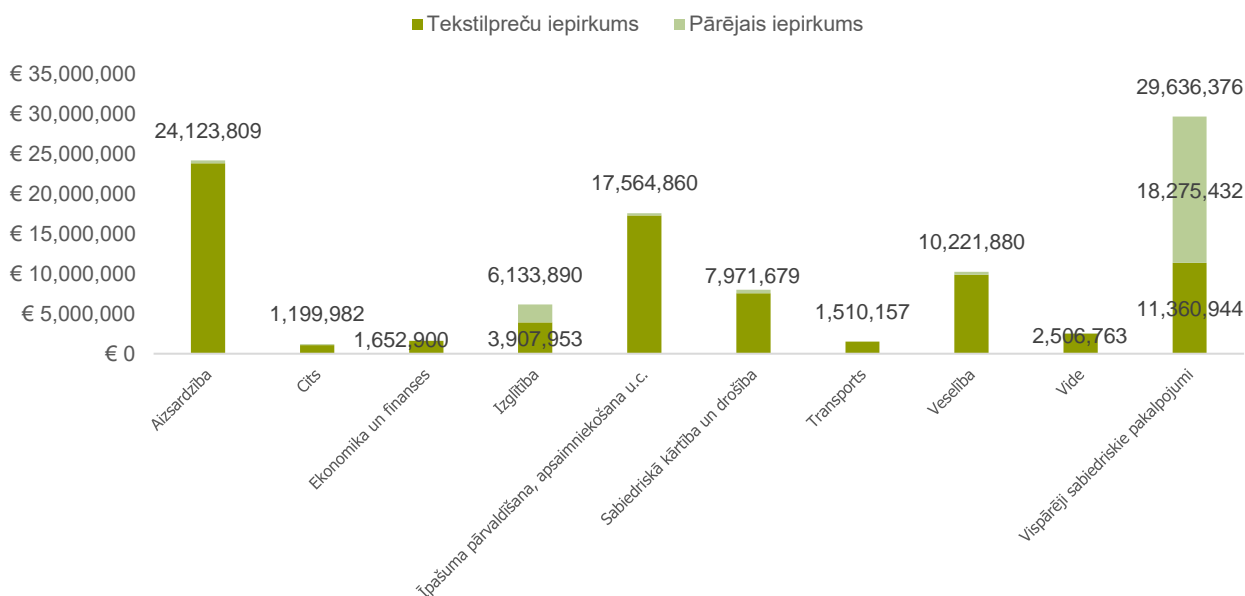
Tabula 2. Lielākie 3 tekstilpreču iepircēji laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam atkarībā no to darbības jomas, EUR

Iepircēja darbības joma, iepircēja nosaukums	Iepirkumu skaits	Līgumcenu summa, EUR
Vispārēji sabiedriskie pakalpojumi	445	29 636 376
Valsts reģionālās attīstības aģentūra	5	20 505 987
VAS "Latvijas autoceļu uzturētājs"	15	1 473 897
Daugavpils pilsētas dome	38	1 008 027
Aizsardzība	154	24 123 809
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	44	14 124 119
Nodrošinājuma pavēlniecība	39	6 439 819
Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs	3	1 764 600
Īpašuma pārvaldīšana, apsaimniekošana u.c.	94	17 564 860
Nodrošinājuma valsts aģentūra	57	15 734 931
SIA Rīgas namu pārvaldnieks	6	793 533
SIA "Getliņi EKO"	5	300 513
Veselība	180	10 221 880
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests	27	3 315 344
VSIA „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca”	15	3 021 514
SIA „Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca”	8	626 863
Sabiedriskā kārtība un drošība	111	7 971 679
Valsts policija	22	3 248 342
LR Tieslietu ministrijas ieslodzījuma vietu pārvalde	29	2 063 106
Rīgas Pašvaldības Policija	34	1 776 759
Izglītība	196	6 133 890
APP Latvijas Organiskās sintēzes institūts	2	2 007 561
Jaunsardzes un informācijas centrs	12	485 929
Latvijas Lauksaimniecības universitāte	29	331 194
Vide	81	2 506 763
AS "Latvijas valsts meži"	37	1 101 100
Valsts meža dienests	9	505 905
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas meži"	21	360 475
Ekonomika un finanses	24	1 652 900
Valsts ieņēmumu dienests	12	1 410 728
Latvijas Banka	7	151 454
Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra	3	76 367
Transports	52	1 510 157
Valsts akciju sabiedrība "Latvijas dzelzceļš"	43	772 467
VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"	6	646 949
Valsts akciju sabiedrība "Latvijas gaisa satiksme"	3	90 740
Cits	50	1 199 982
Valsts SIA "Latvijas Televīzija"	11	313 164
Rīgas Futbola skola	7	206 568
Akciju sabiedrība "Conexus Baltic Grid"	1	110 000

Tekstilpreces bieži tiek iepirktas kopā ar citām precēm, un iepirkums tiek veidots no vairākiem pārstāvētajiem iepirkumu klasifikācijas kodiem, tādējādi, lai izvērtētu, kur iepirkumos tekstilpreces ir kā galvenais iegādes objekts, un kur tikai daļa no lielāka iepirkuma, tika veikta iepirkumu smalkāka pārdale izvērtējuma vajadzībām. Ja pasūtījuma līgumā ir pieminēts tikai viens CPV kods, tad visi 100% no līgumcenas raksturo tekstilpreces pasūtījumu. Gadījumā, ja vienā pasūtījumā ir iekļauti vairāki CPV kodi (maksimālais CPV kodu skaits, kas izmantots vienā iepirkumā ir 25), tad ar tekstilpreču iepirkumu saistītie kodi saņem attiecīgu proporciju (atkarīgs no kopējā kodu daudzuma vienā iepirkumā, tieša proporcija) no līgumcenas.

Kopumā divās nozarēs - vispārējie sabiedriskie pakalpojumi un izglītība - tekstilpreču iepirkums ir daļa no kopējā iepirkuma. Vispārējo sabiedrisko pakalpojumu nozarē tikai 38% no patērētiem līdzekļiem tika izmantoti tekstilpreču iegādei, kas nozīmē, ka tekstilpreces ir daļa no iestāžu veikto iepirkumu apjoma un tas tiek kombinēts ar citiem nepieciešamajām precēm. 64% no izglītības iestāžu pasūtījumiem tekstilpreces bija iekļautas, kā primārais pirkums, attiecīgi izglītības iestādes to daļēji papildina ar citām vajadzībām. Tajā pašā laikā transporta nozarē visos 52 iepirkumos ar kopējo summu 1,5 miljoni EUR tika pilnībā novirzīti tekstilpreču iegādei.

Attēls 5. Līgumcenā iekļautā tekstilpreču vērtība atkarībā no iepircēja darbības jomas, EUR.

Vislielākais iepirkums, kas ir ticis veikts izvērtētajā laika posmā ir 2016.gadā Valsts reģionālās attīstības aģentūras veiktā medicīnas preču piegāde Elektronisko iepirkumu sistēmas dalībniekiem 10,5 miljonu EUR apmērā. Iepirkumā ir iekļauti 12 dažādi CPV kodi, no kuriem tiek minēti arī medicīnā pielietojamie tekstilizstrādājumi. Tādējādi iekļaujas tekstilizstrādājumu izvērtējumā, tomēr iepirtās tekstilpreces tiek iekļautas tikai daļēji. Valsts reģionālās attīstības aģentūra arī ir vislielākā iepirkumu veicēja kopumā un tā ir veikusi iepirkumus 20,5 miljonu EUR apmērā tiesa gan laika posmā no 2016. līdz 2018.gadam un tālāk iepirkumi tekstilprečām nav sekojoši. Tiesa gan tekstilpreces praktiski nav nozīmīgākā prece, kas ir iekļauta iepirkumos, jo tā slēpjas zem kancelejas preču un biroja papīra iegādes vai medicīnas preču piegādē, kamēr žalūziju piegāde ir daļa no tekstilpreču iepirkuma.

Tabula 3. Valsts reģionālās attīstības aģentūras veiktie iepirkumi, kas satur arī tekstilpreces

Gads	Iepirkuma priekšmets	Kopējā līgumsumma, EUR	Iekļautie CPV kodi	Iekļautie tekstila CPV kodi
2016	Par medicīnas preču piegādi Elektronisko iepirkumu sistēmas dalībniekiem	10 500 000	12	2
2016	Žalūziju piegāde un uzstādīšana Valsts reģionālās attīstības aģentūras vajadzībām	6 000	3	2
2017	Par kancelejas preču un biroja papīra piegādi Elektronisko iepirkumu sistēmas dalībniekiem	5 133 333	17	3
2017	Par kancelejas preču un biroja papīra piegādi Elektronisko iepirkumu sistēmas dalībniekiem	2 566 667	17	3
2018	Par kancelejas preču un biroja papīra piegādi Elektronisko iepirkumu sistēmas dalībniekiem	2 299 987	17	3

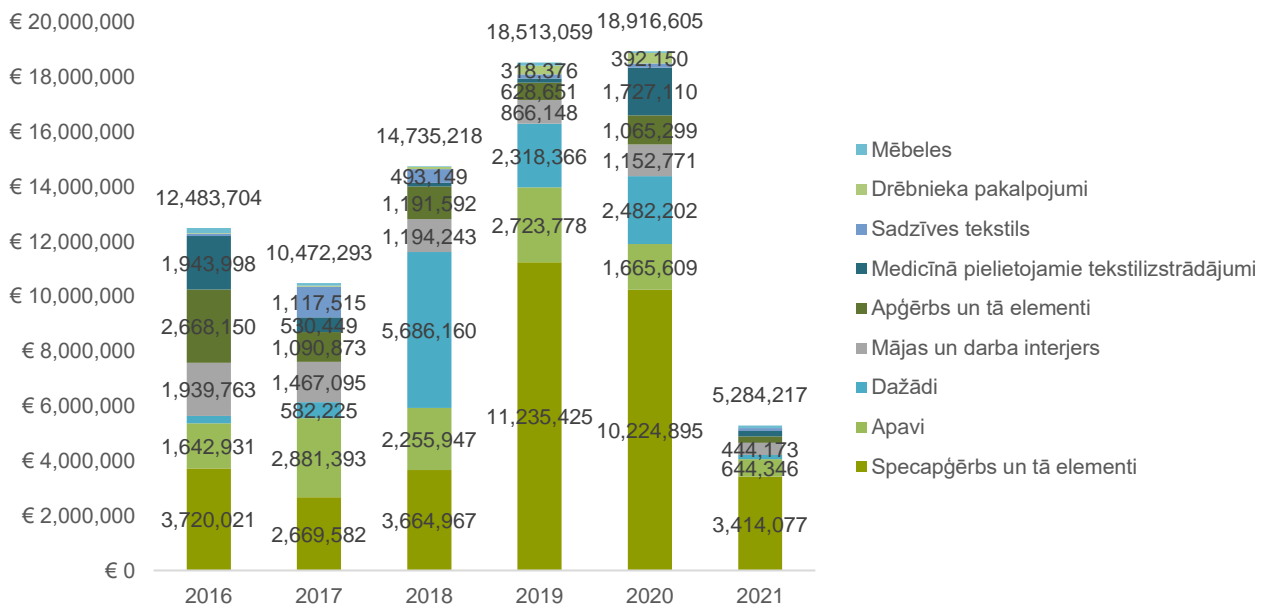
Lai nodrošinātu iepirkuma preces kategoriju izvērtējumu, atlasītie 355 CPV kodi tika sagrupēti 9 kategorijās: specapgērbis un tā elementi, apavi, mājas un darba interjers, apģērbs un tā elementi, medicīnā pielietojamie tekstilizstrādājumi, sadzīves tekstils, drēbnieka pakalpojumi, mēbeles un dažādi. Skatījumā tika izslēgts tās līgumsummas daļas, kas neietver tekstilu, lai nodrošinātu proporcionālu līgumcenu. Kopumā visvairāk tiek iegādāti specapgērbi, kuriem ir gan vislielākā līgumcena (35,0 miljoni EUR), gan arī iepirkumu skaits (558). Kategorija sevī ietver policistu un ugunsdzēsēju formas tērpus, lidotāju uzvalkus, kā arī vairākus citus iepirkuma priekšmetus. Tam seko apavi, tad arī dažādi iepirkumi. Zem tekstilprecēm arī var norādīt, ka tiek iepirkti drēbnieku pakalpojumi, kuri kopumā veidoja 38 iepirkumus ar 0,9 miljoniem EUR kopējo summu, kā arī tekstila mēbeles (matračī, sēdekļi, mīkstās mēbeles u.c.) ar līgumsummu 0,6 miljoni EUR.

Tabula 4. Noteiktas tekstilpreces līgumcenu summa laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam, EUR un iepirkumu skaits

Preces kategorija	Iepirkumu skaits	Līgumcenu Summa, EUR
Specapgērbis un tā elementi	558	34 928 968
Apavi	352	11 814 004
Dažādi	114	11 485 655
Mājas un darba interjers	473	7 064 192
Apģērbs un tā elementi	328	6 878 632
Medicīnā pielietojamie tekstilizstrādājumi	55	4 694 703
Sadzīves tekstils	77	2 098 717
Drēbnieka pakalpojumi	38	862 452
Mēbeles	91	577 773
Kopā	2 086	80 405 096

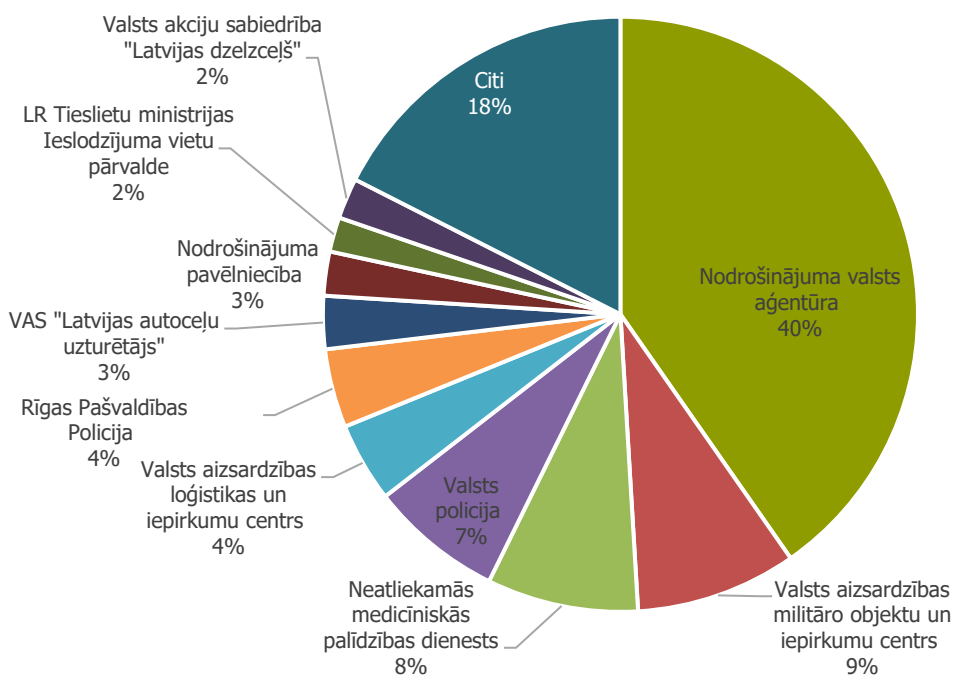
2019. un 2020.gadā tika veikti iepirkumi 10-11 miljonu EUR apmērā, kas nodrošināja specapgērbu lielo iepirkumu apjomu, kamēr citus gadus to apjoms ir ap 3-4 miljoni EUR. Kamēr 2018.gadā tieši dažādo tekstila apjomu iepirkums nodrošināja 5,7 miljonus EUR apjomu. Apavu kopējais apjoms ik gadu svārstās no 1,6 – 2,8 miljoni EUR. (Attēls 6)

Attēls 6. Tekstilpreču iepirkums pa kategorijām laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam, EUR

40% no specapģērba kopējās iepirkuma summas (kopumā par 14,1 miljonu EUR specapģērba apjomu iestāde nedaudz vairāk nekā 5 gados ir iegādājusies) iepirka Nodrošinājuma valsts aģentūra, kas nodrošina ar specapģērbu gan policijas, gan arī ugunsdzēsēju vienības, un iestādei ir vislielākais iepirkumu skaits. Nākamie iepircēji iegādājas mazāk nekā 10% no kopējā iepirkumu apjoma, kas ir 9% - Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (3,1 miljons EUR), Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests –2,9 miljoniem EUR, Valsts policija ar 2,5 miljoniem EUR. (Attēls 7).

Attēls 7. Specapģērbu dalījums pa attiecināto līgumsummu pa pasūtītājiem no 2016. līdz 2021. gadam, % no kopējā

Visbiežāk sastopamais tekstilpreču piegādātājs publiskajā sektorā ir uzņēmums SIA "GRIF", kas nodrošināja 116 darījumu izpildi. Visvairāk iepirkumos savu klātbūtni nodrošina pieci uzņēmumi: SIA "GRIF", SIA "Prāna Ko", SIA "Katūns", AS "Elis tekstila serviss" un SIA "MAGGI".

Uzņēmums SIA "GRIF" nodrošina darba aizsardzības līdzekļu izplatīšanu un vairumtirdzniecību, taču uzņēmumam ir arī savs šūšanas cehs.³¹ SIA "Prāna Ko" specializējas vairāku tekstilizstrādājumu ražošanā – audumi, gultas veļa, frotē izstrādājumi (dvieļi, palagi, paklāji, čības, cimdi, matu lentes), galdauti, gumijoti matraču pārvalki, spilvendrānas, somas un halāti.³² SIA "Katūns" specializējas tekstilizstrādājumu vairumtirdzniecībā, precīzāk, audumu un aizkaru tirdzniecībā, tomēr uzņēmumam nav savas mājaslapas, līdz ar to nav publiski pieejams uzņēmuma piedāvātais preču piedāvājums.³³ Turpat blakus seko AS "Elis tekstila serviss" ir starptautiskā tekstilizstrādājumu un higiēnas aprīkojuma nomas un pakalpojumu uzņēmums, kuru piedāvājumu spektrā ir piedāvājuma klāstā Latvijā ir maināmie paklāji, higiēnas aprīkojuma serviss labierīcībām, mopu, virtuves dvieļu un mikrošķiedras lupatiņu serviss.³⁴ Lielāko piegādātāju piecinieku noslēdz SIA "MAGGI", kas saviem klientiem piedāvā Latvijā ražotu gultas veļu, piederumus un mājas tekstilu. Uzņēmums nodarbojas ar tekstilizstrādājumu, izņemot apģērbu, mazumtirdzniecību specializētajos veikalos.³⁵

Tomēr līgumsummas pa atsevišķiem iepirkumu nodrošinātājiem nav iespējams iegūt precīzas, jo vienā iepirkumā var būt vairāki iepirkumu uzvarētāji, un Iepirkuma uzraudzības birojs nenorāda katra iepircēja iegūto līgumsummu savā sistēmā. Informācija ir pieejama Elektroniskajā Iepirkumu sistēmā, lejupeļējot katra iepirkumu dokumentāciju, attiecīgi nav iespējam veikt lielā izskatīto iepirkumu izvērtējumā. Lai vismaz nedaudz norādītu apjomus pa piegādātājiem, kopējā līgumcena tika dalīta proporcionāli piegādātāju skaitam. Vislielākā līgumcenu summa, kurā uzņēmums piedalās ir uzņēmums SIA Rīgas zinātniskās ražošanas firmas "EVA", kura kopējā darījumu summa veidoja 12,1 miljonus EUR, izslēdzot lielo iepirkumu apjomus, kas nav saistīti ar tekstilu. SIA Rīgas zinātniskā ražošanas firma "EVA" specializējas kā formas tērpu atšķirības zīmju ražotājs, reizē nodrošinot arī saistīto preču iepirkšanu un izplatīšanu.³⁶ Uzņēmums ir viens no nozīmīgākajiem piegādātājiem Nodrošinājuma valsts aģentūrai, LR Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldei un Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centram. SIA "SRC BRASA" specializējas kaujas ekipējuma ražošanā, tai skaitā darba apģērbu ražošanā.³⁷ Gan SIA "SRC BRASA", gan SIA "BELSS" lielākoties strādājuši nodrošinājuši pakalpojumus Nodrošinājuma pavēlniecībai un Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centram.. Tāpat arī uzņēmums SIA "BELSS" ir nokļuvis kā lielākais tekstilizstrādājumu piegādātājs pēc indikatīvās līgumsummas, jo nodrošina vada teltis ar klimata kontroles sistēmu un komandpunkta teltis ar nodrošinājumu. Lai gan lielākoties tiek iepirkti inženiertehniskie pakalpojumi, tomēr iepirkums iekļauj arī telšu (attiecīgi tekstilizstrādājumu) iegādi, attiecīgi arī uzrādītos tekstilizstrādājumu sarakstos. SIA "SIKPO" ir lielākoties nodrošinājis formas tērpu priekšmetu un atšķirības zīmju pakalpojumus Nodrošinājuma valsts aģentūrai trīs gadiem.³⁸ (Tabula 5)

Tabula 5. Lielākie tekstilpreču piegādātāji iepirkumu skaita ziņā un pēc indikatīvās līgumcenu summas laika posmā no 2016. līdz 2021.gadam

Piegādātājs	Specializācija	Iepirkumu skaits	Indikatīva līgumcenu summa, EUR
Lielākie piegādātāji pēc iepirkumu skaita			
SIA "GRIF"	Darba aizsardzības līdzekļu, tai skaitā darba apģērbu, ražotājs un izplatītājs	116	5 935 061
SIA "Prāna Ko"	tekstilizstrādājumu ražošana (dvieļi, palagi, čības, cimdi)	58	11 951 929
SIA "Katūns"	audumu un aizkaru tirdzniecība	47	1 429 757

31 Informācija par SIA "GRIF" pakalpojumiem, <http://www.grif.lv/about/history>

32 Informācija par SIA "Prāna Ko" pakalpojumiem, <https://prana-ko.lv/index.php?categoryID=702>

33 Informācija par SIA "Katūns" pakalpojumiem, <https://company.lursoft.lv/en/katuns/40003240717>

34 Informācija par AS "Elis tekstila serviss" pakalpojumiem, <https://www.berendsen.lv/>

35 Informācija par SIA "MAGGI" pakalpojumiem, <http://www.maggitekstils.lv/>

36 Informācija par SIA "SIA EVA" pakalpojumiem, <https://www.siaeva.lv/>

37 Informācija par SIA "SRC BRASA" pakalpojumiem, <https://www.brasa.lv/>

38 Informācija par SIA "SIKPO SIA" pakalpojumiem, <https://www.facebook.com/sikpo.sia/>

Piegādātājs	Specializācija	Iepirkumu skaits	Indikatīva līgumcenu summa, EUR
AS "Elis tekstila serviss"	tekstilzstrādājumu un higiēnas aprīkojuma nomas un pakalpojumu uzņēmums	43	1 322 277
SIA "MAGGI"	gultas veļu, piederumus un mājas tekstila ražošana	36	1 480 945
Lielākie piegādātāji pēc līgumcenu summas, EUR			
SIA Rīgas zinātniskās ražošanas firmas "EVA"	formas tērpu atšķirības zīmju ražotājs, arī mazumtirgotājs un vairumtirgotājs	29	12 153 415
SIA "SRC BRASA"	Kaujas ekipējuma ražošana. Darba apģērbu un pārējo virsdrēbju ražošana	19	7 063 952
SIA "BELSS"	Nodrošina inženierdarbības un tehniskās konsultācijās, papildus arī nepieciešamos tekstilizstrādājumus	5	6 033 143
SIA "GRIF"	Darba aizsardzības līdzekļu, tai skaitā darba apģērbu, ražotājs un izplatītājs	116	5 935 061
SIA "SIKPO"	Formas tērpu priekšmetu un atšķirības zīmju iegādes nodrošinātājs	4	5 512 258

No 550 dažādajiem Latvijas publiskā iepirkuma piegādātājiem lielākā daļa uzņēmumu ir reģistrēti Latvijā, taču 19 piegādātāji bija citās valstīs reģistrēti uzņēmumi. , kas nodrošināja 5,4 miljonu EUR iepirkumu līgumsummu izpildi. No tiem 8 uzņēmumi bija no Lietuvas un 5 no Igaunijas, tāpat arī 2 uzņēmumi no Polijas un Vācijas. Tomēr tas norāda, ka Latvijas publiskā iepirkumu sistēmā dominē Latvijas piegādātāji.

2.2. Zaļais publiskais iepirkums tekstilizstrādājumiem

Ministru Kabineta (MK) noteikumos Nr. 353 (2017.gada 20.jūnijā) "Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība", kā rekomendējošās prasības ir izvirzītas tekstilprecēm. Tekstilpreces ir attiecinātas uz 3 dažādiem tekstilizstrādājumiem³⁹:

- apģērbs un aksesuāri (piemēram, kabatlakatiņus, šalles, somas, iepirkumu somas, mugursomas, jostas utt.), kuru sastāvā ir vismaz 90 masas procentu tekstilšķiedru;
- interjera tekstilpreces: lietošanai telpās paredzēti tekstilizstrādājumi, kuru sastāvā ir vismaz 90 masas procentu tekstilšķiedru (izņēmums ir grīdu un sienu segumi);
- šķiedras, dzijas un audumi, kas paredzēti izmantošanai apģērbā un aksesuāros no tekstilmateriāliem vai interjera tekstilprecēs.

Norādītajos MK noteikumos ir noteiktas 9 tehniskās specifikācijas prasības un 2 piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji, attiecīgi esošajā likumdošanā ir iespējams iepirkt videi draudzīgus tekstilizstrādājumus, tomēr reizē prasības ir rekomendējošas, tādējādi iepircēji paši var izvēlēties, vai tās attiecināt iepirkumā vai neattiecināt.

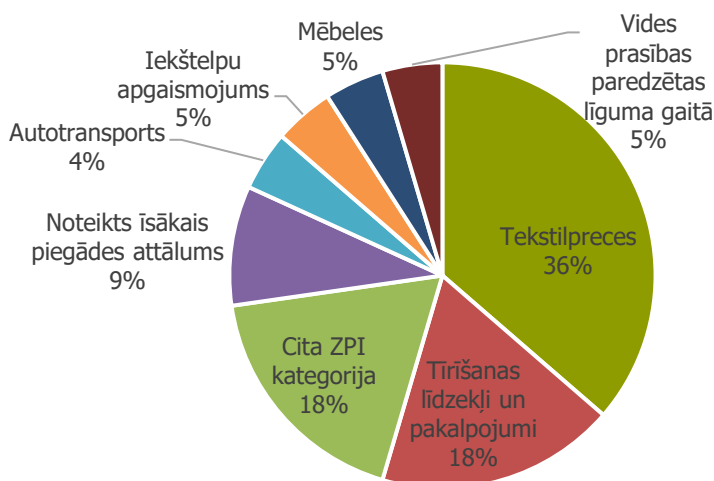
Izskatītajā laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 30.aprīlim Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā no izskatītajiem 1387 iepirkumiem 23 iepirkumi ir atzīmēti kā videi draudzīgi iepirkumi jeb kā zaļais iepirkums. Tomēr izskatot uz kurām no ZPI kritērijiem iepirkums ir attiecināts, viens no iepirkumiem bija atzīmēts ar zaļo lapiņu (attiecīgi ZPI), tomēr detalizētākajā iepirkuma dokumentācijā bija norādīts, ka iepirkumā netiek iekļautas videi draudzīgas prasības, attiecīgi iepirkumu skaitu samazinot uz 22 iepirkumiem. Attiecīgi iepirkumos, kuros ir iepirktas tekstilpreces, 1,6% no iepirkumiem ir izvirzītas vides aizsardzības prasības, kas ir 0,3% no visiem zaļajiem iepirkumiem pēdējo 5 gadu laikā. Iepirkumu līgumsumma, kuri ir atzīmēti kā ZPI, ir 3,5 miljoni EUR jeb 3,4% no visiem izskatītajiem iepirkumiem.

Tā kā tekstilpreces bieži tiek iepirktas ar citiem produktiem, tad attiecīgi 22 iepirkumi tika padziļināti izskatīti, lai izvērtētu grupu, uz kuru vides prasības ir noteiktas. Attiecīgi pēdējo piecu gadu laikā vien 8 iepirkumos ir ieviestas zaļā publiskā iepirkuma prasības attiecībā uz tekstilpreču grupu, četros iepirkumos tās attiecinātas

39 MK noteikumi Nr. 353. Pieejami - <https://likumi.lv/ta/id/291867-prasibas-zalajam-publiskajam-iepirkumam-un-to-piemerosanas-kartiba>, skatīts 15.03.2021

uz tīrīšanas līdzekļu un pakalpojumu grupu, vēl četros citos iepirkumos ir norādīts, ka attiecināts uz citu (nenosauktu) grupu, kamēr divos iepirkumos ir norādīts, ka iepirkumā tiek noteikts īsākais piegādes attālums, samazinot transportēšanas piesārņojumu. Tāpat tekstilpreces tika iegādātas kopā ar citiem produktiem un/vai pakalpojumiem, attiecīgi zaļās publiskā iepirkuma prasības tika attiecinātas uz autotransportu, iekštelpu apgaismojumu, mēbelēm un vēl vienā iepirkumā ir norādīts, ka “Vides aizsardzības prasības paredzētas līguma izpildes gaitā. Tās iekļautas iepirkuma līguma projektā.” (Attēls 8)

Attēls 8. Attiecinātās vides prasības apakškategorijas, iepirkumiem, kuros ir ievērotas vides aizsardzības prasības

Attiecīgi ZPI uz tekstilpreču grupu ir izmantots vien 8 iepirkumos ar kopējo līgumcenu 1,25 miljoni EUR un lielākoties veikti 2018.gadā, taču ir viens iepirkums, kas veikts 2021.gadā un viens 2019.gadā. Praktiski visi iepirkumi ir saistīti ar aizsardzības nozari, jo četros no iepirkumiem pasūtītājs bija Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs, kamēr trijos - Nodrošinājuma pavēlniecība. Tomēr vienā iepirkumā videi draudzīgās prasības izvirzīja Cēsu novada pašvaldība (Tabula 6). 5 no 8 tekstilizstrādājumu zaļajiem publiskajiem iepirkumiem apkalpoja un izpildīja SIA "SRC Brasa", vienā gan iepirkumā bija jādala izpilde ar SIA "LOLA DIZAINS LV". Vēl divos citos iepirkumos uzvarēja Sabiedrība ar ierobežotu atbildību Rīgas zinātniskā ražošanas firma "EVA" un Sabiedrība ar ierobežotu atbildību - ražošanas komerciālā firma "ASTARO". Septiņi no iepirkumiem ir saistīti ar aizsargapģērba iepirkšanu, kamēr viens iepirkums ir saistīts ar skatuves aprīkojuma piegādi, kurā kā galvenais iepirkumu priekšmets ir aizkaru audumu iepirkšana. Tāpat arī visdrīzāk saistīts ar ES fondu projektu, jo iepirkuma identifikācijas numurā ir iekļauts nosaukums ELFLA.

Attiecīgi var uzskatīt, ka ZPI praktiski vispār nav ticis lietots tekstilizstrādājumu iepirkumos, kā arī interese par to nav pieaugusi un to iepirkumu skaits ir neliels.

Tabula 6. ZPI iepirkumi, kas attiecināti uz tekstilpreču grupu

Rezultātu gads	Identifikācijas numurs	Iepirkuma priekšmets	Līgumcena	Pasūtītājs	Piegādātājs
2021	VAMOIC 2017/069	Karavīra individuālā medicīnas soma Nr.1 un glābēja soma	€ 161,336	Nodrošinājuma pavēlniecība	SIA "SRC Brasa"
2018	VAMOIC 2017/069	Karavīra individuālās medicīnas somas Nr.1 un glābēja somas	€ 227,400	Nodrošinājuma pavēlniecība	SIA "SRC Brasa"

2018	VAMOIC 2017/069	Karavīra individuālā medicīnas somas Nr.1 un glābēja soma	€ 102,510	Nodrošinājuma pavēlniecība	SIA "SRC Brasa"
2018	VAMOIC 2017/069	Karavīra individuālā medicīnas soma Nr.1 un glābēja soma	€ 144,000	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	SIA "SRC Brasa"
2019	CNP 2019/42 /ELFLA	Skatuves aprīkojuma piegāde un uzstādīšana Vaives tautas namam	€ 15,895	Cēsu novada pašvaldība	SIA "DIOGENS AUDIO"
2018	VAMOIC 2017/155	Cepuru un formas tērpu šūšana (e- konkurss)	€ 100,000	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	SIA "SRC Brasa" un SIA "LOLA DIZAINS LV"
2018	VAMOIC 2017/155	Cepuru un formas tērpu šūšana (e- konkurss)	€ 300,000	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	SIA Rīgas zinātniskā ražošanas firma "EVA"
2018	VAMOIC 2017/155	Cepuru un formas tērpu šūšana (e- konkurss)	€ 200,000	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs	SIA ražošanas komerciālā firma "ASTARO"

Projekta laikā tika veiktas intervijas ar 3 valsts iestāžu iepircējiem, kas ir veikuši tekstilizstrādājumu iepirkumus, lai noskaidrotu iepircēju ieskatu, veidojot iepirkumus tekstilprecēm. Darba apgērbu iepirkšanā Valsts policija norāda, ka nozīmīgākais aspekts ir tekstilizstrādājumu ilgtspējība, kamēr Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkuma centrs – ka svarīgi pieturēties un izpildīt tehniskajā specifikācijā norādītos kritērijus, kamēr LAU kombinē cenu ar kvalitātes kritērijiem - tekstilizstrādājuma izturība pret ūdeni vai izmantoto materiālu blīvums. Kamēr mājas tekstilpreču iepirkumos nozīmīgākais ir cena, jo tomēr produkts ir vairāk standartizēts.

Vislielākais izaicinājums iepirkšanas procesā ir izveidot tehnisko specifikāciju un iekļaut tajos kritērijus tā, lai tie gan būtu saskaņā ar esošajiem likumiem, gan arī lai sasniegtu labāko galaprodukta kvalitāti. Attiecīgi nepieciešams detalizēti norādīt un aprakstīt visas nepieciešamās tehniskās specifikācijas prasības, taču ne vienmēr ir iespējams norādīt reālos lielumus kā blīvuma rādītājus vai fizikālo testu sagaidāmie rezultāti. Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkuma centrs norāda, ka bieži vien mazāka apjoma pasūtījumos ir grūti atrast sadarbības partneri, jo potenciālajiem komersantiem nav intereses piedalīties iepirkumā. Tāpat arī specifisku un jaunu audumu izmantošana arī apgrūtinā piegādātāju izvēli.

Iepirkuma veicēji norāda, ka piemēro ZPI kritērijus tām grupām, kuras ir obligātas, taču brīvprātīgajām grupām nepiemēro. Iepircēji norāda, ka ZPI prasību piemērošana padara iepirkumu procesu lēnāku vai dārgāku. Bieži vien ir papildus administratīvais slogs, lai izvērtētu iepirkuma atbilstību zaļajām prasībām, vai arī esošie produkti ir dārgāki un attiecīgi arī visas iepirkumu izmaksas automātiski sadārdzinās. Viens no intervētajiem valsts iestādes pārstāvjiem norādīja, ka ir apzinājuši iespēju izmantot ZPI kritērijus tekstilizstrādājumiem, taču secinājums bija, ka izdevumi palielināsies par 30%, tāpēc ir atturējušies ieviest ZPI kritērijus savā iepirkumu procesā, kamēr citi nebija apdomājuši šādu iespēju

Iepirkumu veicēju pārstāvji norāda, ka teorētiski varētu izskatīt dažādus papildus kritērijus, taču lai veiktu papildinājumus iepirkumu procesā ir nepieciešams papildus laiks, zināšanas un līdzekļi. Tā kā iestādēs nav apgērbu tehnologa, kuru var piesaistīt pie iepirkumu veikšanas un to papildināšanas, tad iespējas papildināt

esošos kritērijus ir limitētas, un tāpat arī izaicinājums ir gala produkciju pārbaude, vai visi tekstilizstrādājumi atbilst iepirkumā noteiktajām normām.

Izvērtējuma laikā intervētiem valsts iestāžu pārstāvji norādīja, ka nozīmīgākā tekstilizstrādājumam ir apģērbu funkcionalitāte un tekstilmateriālu kopšana, kamēr tas varētu tikt papildināts arī ar materiālu piegādi. Lai veidotu videi draudzīgākus iepirkumus, viens no iepircējiem norāda, ka vēlētos saņemt izglītošanu un papildus informāciju, balstoties uz ārvalstu piemēriem. Kamēr citi pārstāvji norāda, ka esošajā situācijā konkrētu kritēriju ievērošana lieki sarežģīts konkurenci. Attiecīgi, ja kritēriju ievērošana būtu obligāts process, tad viss tirgus arī būtu spiests pielāgoties un vienlaicīgi mainīties, nevis izlases veidā, kur kādai industrijai ir papildus izmaksas un kādai tādu nav.

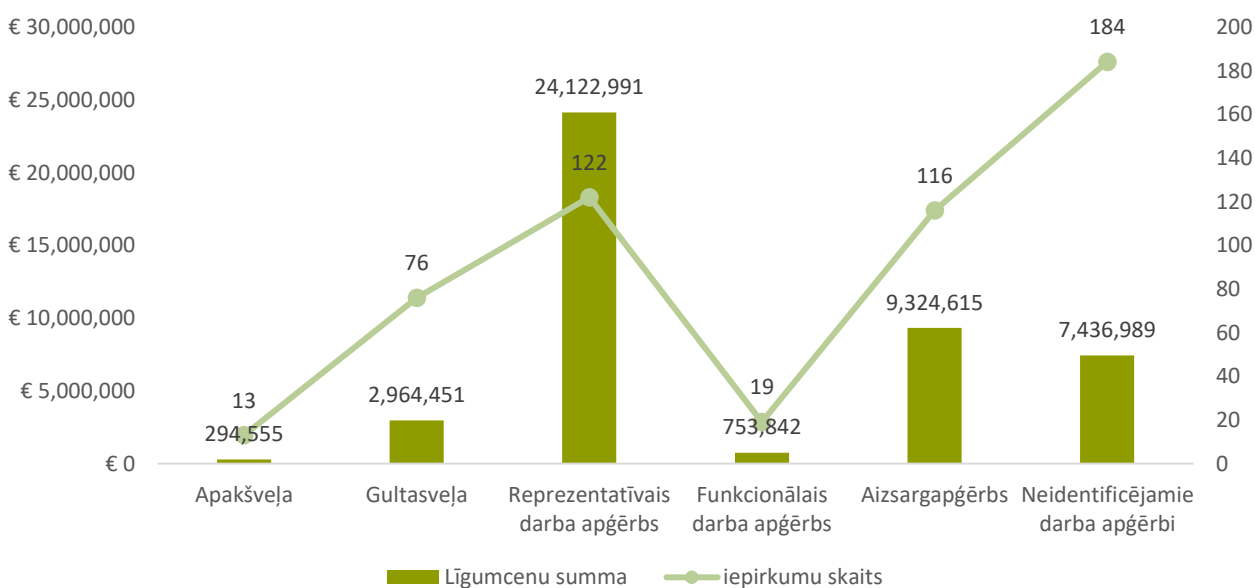
2.3. Atsevišķu tekstilizstrādājumu iepirkumu apjomi

Dažādo tekstilizstrādājumu klasifikācijas, to kombinēto iepirkumu (dažādu CPV kodu) veidošanas procesā, kā arī Iepirkumu Uzraudzības biroja nepārskatāmās datubāzes dēļ, ir ierobežotas iespējas veikt kopējo tekstilizstrādājumu iepirkumu analīzi. Attiecīgi tika izskatīti detalizētāk iepirkumi, saistībā ar darba apģērbu, gultasveļu un papildināts ar apakšveļu.

Publiskā sektora tekstilpreču pasūtījumi laika posmā no 2016. līdz 2021. gada 30.aprīlim tika analizēti detalizēti pa dažādām kategorijām. Darba apģērbi tika iedalīti četrās grupās: reprezentatīvie, funkcionālie, aizsargapģērbi un apģērbi, kurus nav iespējams identificēt pēc iepirkumā minētajiem CPV kodiem vai iepirkumu priekšmeta apraksta. Tā kā liela daļa no tekstilizstrādājumu iepirkumiem ir klasificēti zem vispārējās klasifikācijas – tekstilizstrādājumi, tad nav iespējams atdalīt un sakārtot doto darba apģērbu pielietojumu, attiecīgi ir nepieciešams tos atdalīt. Papildus darba apģērbu kategorijām tika apskatītas vēl divas apakškategorijas: apakšveļa un gultasveļa. Apakšveļa, jo Latvijas lielākais tekstilizstrādājumu ražotājs, ražo apakšveļu, attiecīgi pārskatot iespējas potenciālajai sadarbībai, kā arī gultasveļa.

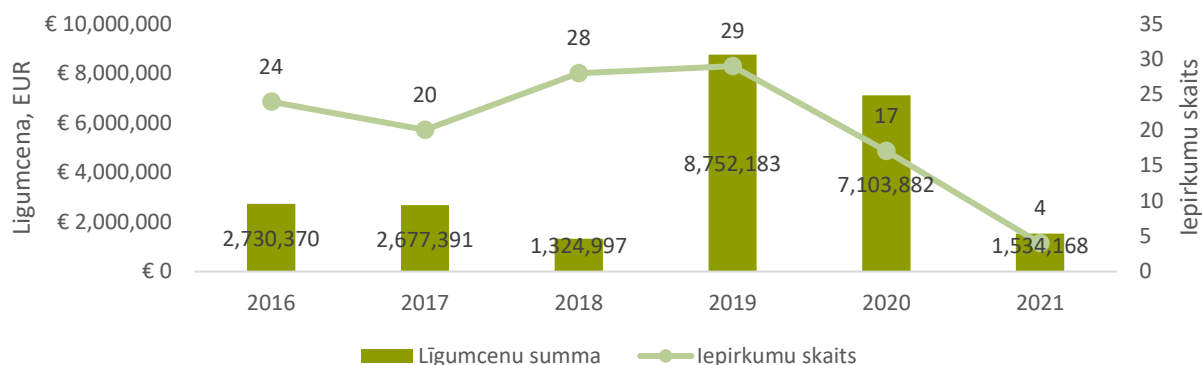
Kopumā no visām atsevišķi izdalītajām kategorijām laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam publiskais sektors visvairāk iegādājās reprezentatīvos apģērbus 24,1 miljonu EUR vērtībā 122 iepirkumos. Tomēr pēc iepirkumu skaita visvairāk pasūtījumi ir bijuši par neidentificētiem darba apģērbiem – kopumā 184 iepirkumi ar 7,4 miljonu EUR līgumsummu (Attēls 9).

Attēls 9. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas atsevišķi izdalītu tekstilizstrādājumos no 2016. līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

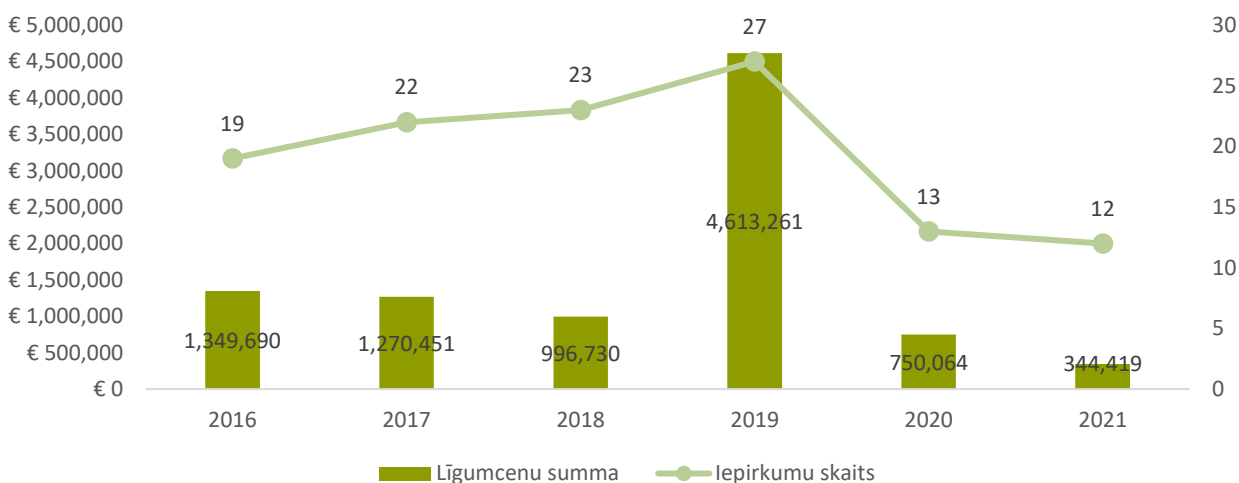
Izskatītajā laika posmā publiskais sektors vidēji gadā veica 24 reprezentatīvo darba apgērbu iepirkumus gadā ar kopējo līgumcenu summa ap 4,5 miljoni EUR. Tomēr iepirkumu līgumsummu apjoms ir bijis svārstīgs un ja 2016. – 2018.gadā tā apjoms bija ap 1,3 miljoni – 2,7 miljoni EUR, tad 2019.gadā jau 8,7 un 2020.gadā – 7,1 miljonu EUR lieli pasūtījumi. Kā reprezentatīvie apgērbi ir uzskatīti apgērbi, kas reprezentē darba veicēju, taču nenodrošina papildus funkcionalitāti. Šādi reprezentatīvie apgērbi ir iepirkti Valsts meža dienesta darbiniekiem, Valsts ieņēmumu dienesta darbiniekiem, kā arī pārtikas un veterinārā dienesta darbiniekiem.

Attēls 10. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas par reprezentatīvajiem darba apgērbiem no 2016. līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

Izskatītajā laika posmā vidēji gadā tika veikti ap 20 aizsargapgērbu iepirkumi ar vidējā līgumcenu ap 1 miljons EUR, izņemot 2019.gadu, kad aizsargapgērbu iegādājās 27 iepirkumos ar kopējo summu 4,6 miljoni EUR. Aizsargapgērbos iekļaujas dažāda veida glābšanas vestes, hidrotērpi, ložu necaurlaidīgās vestes, pret atmosfēras iedarbību aizsargāti apgērbi.

Attēls 11. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas par aizsargapgērbiem no 2016. līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

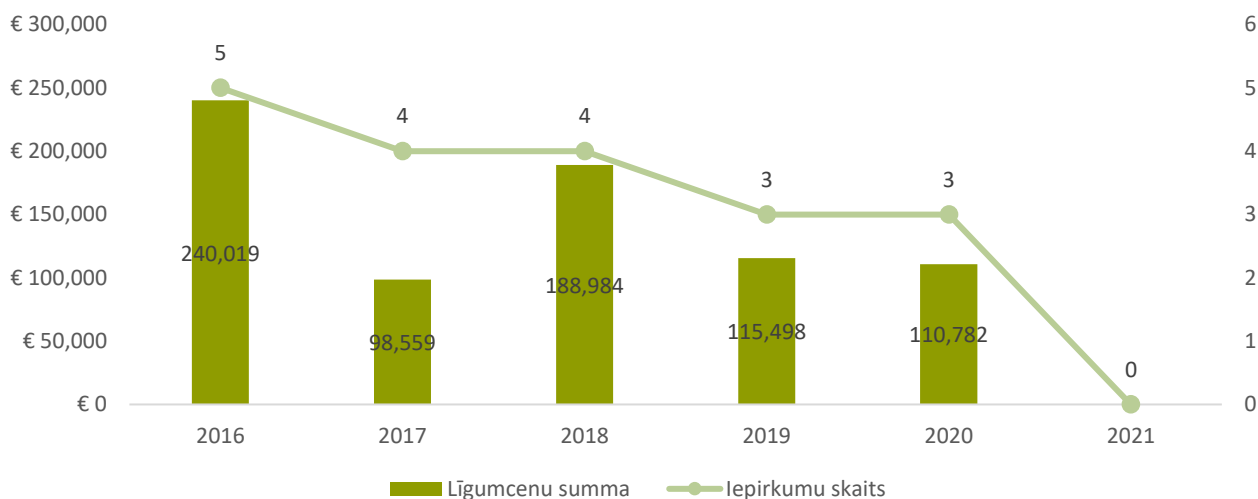

Izskatītajā laika posmā publiskais sektors vidēji gadā veica 4 funkcionālo darba apgērbu iepirkumus, kuru vidējā kopējo līgumcenu summa bija 150,8 tūkst. EUR. 2016. gadā reprezentatīvie darba apgērbi tika pasūtīti visvairāk – 5 pasūtījumu kopējā līgumcenu summa sastādīja 240,0 tūkst. EUR – savukārt nākošajā gadā, 2018. gadā, 4 reprezentatīvo darba apgērbu pasūtījums sastādīja tikai 98,6 tūkst. EUR, kas bija vismazākais kopējo līgumcenu summu rādītājs pētāmajā laika posmā.

Vērtīgi atzīmēt, ka zema funkcionālo darba apgērbu pasūtījumu skaits, kā arī sekojošā zemā kopējo līgumcenu summa, ir izskaidrojams ar lielo neidentificējamo darba apgērbu skaitu.

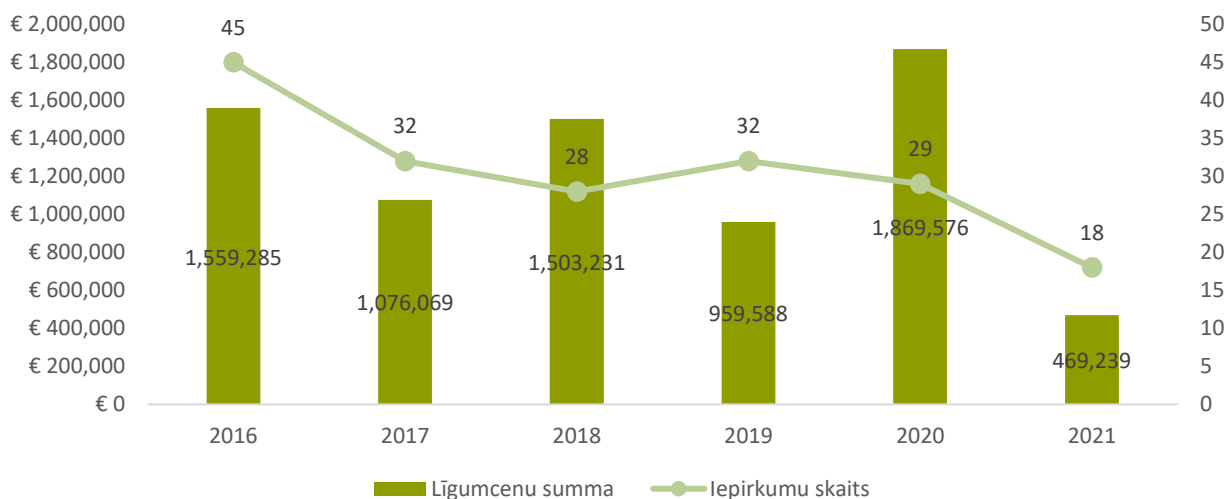

Attēls 12. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas par funkcionālajiem darba apgērbiem no 2016. līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

Izskatītajā laika posmā vidēji 33 darba apgērbu iepirkumi gadā tika veikti tā, ka tajos nav iespējams sadalīt detalizētākās grupās, jo to iepirkumu CPV kodi, kā arī iepirkumu priekšmetu apraksti nesatur precīzu informāciju (pārāk vispārīga, piemēram, iepirkuma apraksts: tekstilpreču iepirkums konkrētas iestādes vajadzībām). Šādu iepirkumu vidējā kopējo līgumcenu summa vidēji gadā bija 1,4 miljoni EUR. 2020. gadā neidentificējamu darba apgērbu pasūtījumu kopējā līgumcenu summa sastādīja 1,9 miljonus EUR. (Attēls 13). Kopumā neidentificējamo darba apgērbu iepirkumu skaits samazinās gadu no gada.

Attēls 13. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas neidentificējamo darba apgērbu iepirkumos no 2016. Līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

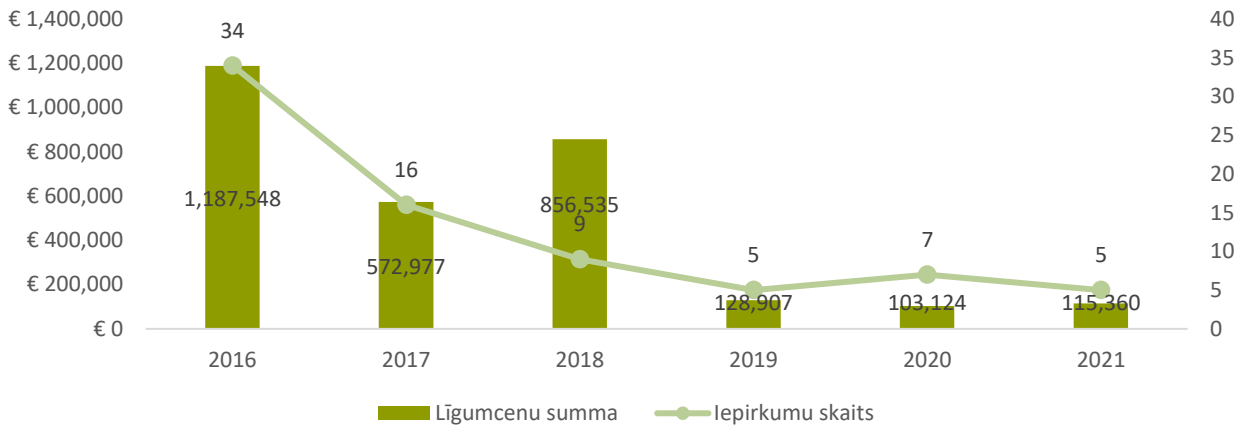

Apakšveļas iepircēji bija Rīgas domes Labklājības departaments, Valsts sociālās aprūpes centrs "RĪGA", Daugavpils pilsētas dome un Rīgas Pašvaldības Policija. 11 iepirkuma priekšmeti ir "mīkstais inventārs pakļautībā esošo iestāžu vajadzībām" (starp CPV kodiem ir atrodams apakšveļas kods) un atlikušie divi ir saistīti ar formas tērpu iegādi (zeķu, sieviešu un vīriešu termoveļas un siltināto cepuru iegāde). Attiecīgi, publiskajā iepirkumu sistēmā nav iespējas sadarbībai ar Latvijas lielāko tekstilizstrādājumu ražotāju.

Laika posmā no 2016. līdz 2020. gada 30.aprīlim publiskais sektors vidēji gadā veica 14 gultasveļas iepirkumus, kuru vidējā kopējo līgumcenu summa bija 569,8 tūkst. EUR. 2016. gadā

gultasveļas tika pasūtītas visvairāk - 34 pasūtījumi ar kopējo līgumcenu 1,2 miljoni EUR, tomēr to apjoms ir regulāri samazinājies un 2021.gadā vien 115 tūkstoši EUR tiek atvēlēti gultasveļas iegādei (Attēls 14). Tas ir iespējams saistīts ar to, ka gultasveļu ir iespējams iegādāties EIS sistēmā, attiecīgi iepircējiem nav nepieciešams veikt kopēju iepirkumu, bet to var iegādāties EIS pa mazākiem apjomiem, aizstājot tos, kas jau ir novalkāti.

Attēls 14. Publiskā iepirkuma skaits un līgumsummas gultasveļu iepirkumos no 2016. līdz 2021.gada 30.aprīlim, skaits un EUR

Publiskā iepirkumu apjomi un summas neļauj kopumā saprast tekstilizstrādājumu iepirkumu apjomus, attiecīgi tika i

3. Tekstilizstrādājumu piedāvājums Latvijā un Baltijā

Tekstilpreču ražošanā var izšķirt divu veidu ražošanas – tekstilizstrādājumu ražošana (NACE kods 13) un apģērbu ražošana (NACE kods 14), kas ir atsevišķi analizēta.

3.1. Tekstilizstrādājumu ražošana

Lielākais Latvijas tekstilpreču ražotājs ir Liepājas speciālās ekonomiskās zonas uzņēmums “LAUMA FABRICS”, kura apgrozījums 2019. gadā sastādīja 33,7 miljonus EUR. Saviem klientiem uzņēmums piedāvā adīto un tamborēto audumu ražošanu, apakšveļas ražošanu u.c. preces un pakalpojumus. Nākamā lielākā Latvijas tekstilpreču ražotāja SIA “Mezroze&Co” apgrozījums ir mazāks nekā 10 miljoni EUR. Latvijā vēl ir 6 tekstilizstrādājumu ražotāji ar apgrozījumu no 5 – 10 miljoniem EUR, kamēr tālāko 17 uzņēmumu apgrozījums ir no 1,0 – 3,6 miljoniem EUR (Tabula 7).

No 20 lielākajiem uzņēmumiem 2 ir bijuši Latvijas publiskā sektora tekstilpreču tiešie piegādātāji laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam - SIA “ALAN LTD” un SIA “KLIPPAN-SAULE”. SIA “ALAN LTD”, kura apgrozījums 2019. gadā sastādīja 8,1 miljonus EUR, piedalījās 15 publiskā sektora tekstilpreču pasūtījumos, kuru kopējā līgumcenu summa sastādīja 333,8 tūkst. EUR. Uzņēmums 8 reizes piegādāja tekstilpreces lielākoties pašvaldībām 4 reizes - izglītības iestādēm un 3 reizes - veselības nozares iestādēm. Visi publiskā sektora iepirkumi, kuros piedalījās SIA “ALAN LTD”, bija saistīti ar dažādu veidu žalūziju iegādi un uzstādīšanu.

SIA “KLIPPAN-SAULE”, kura apgrozījums 2020. gadā sastādīja 7,3 miljonus EUR, piedalījās tikai vienā publiskā sektora tekstilpreču pasūtījumā, kura līgumcena sastādīja 65 tūkst. EUR. Uzņēmums piegādāja segas un dvieļus Nodrošinājuma valsts aģentūrai valsts materiālu rezervju atjaunināšanai.

Izvērtējot 20 Latvijas 20 lielākos tekstilizstrādājumu ražotājus, ir secināms, ka praktiski uzņēmumi nepiedalās paši publiskajos iepirkumos un nenodrošina iepirkumu izpildi. Ir iespējams, ka uzņēmumi izmanto izplatītāju vai vairumtirgotāju pakalpojumus, piedāvājot netieši savus produktus publiskajam iepirkumam, taču to nav iespējams apzināt, attiecīgi šāda iespēja nav izskatīta tālāk, jo tomēr lielākoties uzņēmumi vietējos tirgos strādā ar klientiem bez starpniekiem.

Tabula 7. Latvijas 20 lielākie tekstilizstrādājumu ražotāji, to apgrozījums un Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR⁴⁰

Nosaukums	Darbības veidi	Apgrozījums 2019.g, EUR	Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR
“LAUMA FABRICS” SIA	<ul style="list-style-type: none"> • Adīto un tamborēto audumu ražošana • Sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana • Tekstilizstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos • Medicīnas un zobārstniecības instrumentu un piederumu ražošana • Apakšveļas ražošana 	33 741 806	-
SIA “Mezroze&Co”	<ul style="list-style-type: none"> • Tekstilmateriālu apdare • Tekstilmateriālu vairumtirdzniecība 	9 125 509	-
SIA “GEFA LATVIJA”	<ul style="list-style-type: none"> • Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu • Cita veida apģērbu un apģērbu piederumu ražošana 	8 158 528	-
SIA “ALAN LTD”	<ul style="list-style-type: none"> • Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu 	8 126 312	15 iepirkumi, 333 845 EUR
SIA “KLIPPAN-SAULE”	<ul style="list-style-type: none"> • Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu 	7 327 814	1 iepirkums, 65 000 EUR
“MAGISTR” SIA	<ul style="list-style-type: none"> • Tāvu, virvju, auklu un tīklu ražošana 	6 187 192	-

⁴⁰ Autoru apkopojums pēc Orbis datubāzes un IUB apkopotās datubāzes informācijas

"MEŽROZE" SIA	•Teksilmateriālu apdare •Teksilmateriālu aušana	6 150 179	-
SIA "Artex Latvia"	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	3 592 020	-
SIA "BALTIKS EAST"	•Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	3 435 904	-
SIA "Imaging Print"	•Teksilmateriālu apdare •Cita veida izdevumu iespiešana	3 278 359	-
"MAGISTR-FISKEVEGN GROUP.MFG" SIA	•Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	2 730 745	-
SIA "AVOCET LIFTING"	•Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	2 620 524	-
"FROLI BALTIC" SIA	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu •Biroju un veikalu mēbeļu ražošana	2 467 322	-
SIA "Lauma Medical"	•Adīto un tamborēto audumu ražošana •Medicīnas un zobārstniecības instrumentu un piederumu ražošana •Trikotāžas izstrādājumu ražošana	2 216 901	-
SIA "P.E.M.T."	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	2 054 014	-
SIA "Elas Baltic"	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu •Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	1 458 808	-
"MATOTEX" SIA	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	1 281 940	-
SIA "TEXORA"	•Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	1 239 323	-
SIA "Tele Textile Latvia"	•Teksilmateriālu aušana	1 125 701	-
SIA "PPBB"	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	1 048 431	-

Neviens no Lietuvas un Igaunijas lielākajiem tekstilpreču ražotājiem bez starpniekiem nepiedalījās tekstilizstrādājumu piegādāšanā Latvijas publiskajam sektoram laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam. Lietuvas lielākā tekstilpreču ražotāja apgrozījums 2019. gadā bija 43,7 miljonus EUR, taču Igaunijas lielākā tekstilpreču ražotāja apgrozījums 2019. gadā bija 105,3 miljonus EUR, kas ir ievērojami vairāk (71,6 miljoni EUR) nekā Latvijas lielākā tekstilpreču ražotāja apgrozījums. (Tabula 8).

Tabula 8. Lietuvas un Igaunijas 5 lielākie tekstilizstrādājumu ražotāji, to apgrozījums un Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR⁴¹

Nosaukums	Darbības veidi	Apgrozījums 2019.g, EUR	Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR
Lietuva			
UAB NMF POROLON	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	43 743 283	-
A. R. BAUMILŅŪ TŪB KLASIKINĒ TEKSTILĒ	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	25 000 000	-
UAB HAMPIDJAN BALTIC	•Tauvu, virvju, auklu un tīklu ražošana	24 263 884	-
UAB SOFA BRANDS	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	20 802 522	-
LIETUVOS-ŠVEDIJOS UAB INTERSCALIT	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	19 124 130	-
Igaunija			
WENDRE AS	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	105 265 402	-
MISTRA-AUTEX AS	•Tekstilšķiedru sagatavošana un vērpsana	26 527 775	-
ASTON SYNTHETICS OÜ	•Neaustu drānu un to izstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	23 432 925	-
SKS ESTONIA TEXTILE OÜ	•Tekstilšķiedru sagatavošana un vērpsana	22 756 037	-
PARAGON SLEEP AS	•Gatavo tekstilizstrādājumu ražošana, izņemot apģērbu	13 803 476	-

⁴¹ Autoru apkopojums pēc Orbis datubāzes un IUB apkopotās datubāzes informācijas

3.2. Apģērbu ražošana

Lielākais Latvijas apģērbu ražotājs ir "FRISTADS PRODUCTION" SIA, kura apgrozījums 2019. gadā bija 24,4 miljonus EUR. Uzņēmums ir pasaulē zināms funkcionālo darba apģērbu ražotājs, kas pieder Zviedrijas uzņēmumam, kurš savu ražotni ir izveidojis Latvijā. Uzņēmuma apgrozījums ir praktiski četras reizes lielāks nekā 2.-4. Lielākajiem uzņēmumiem, kuru apgrozījums ir ap 6 miljoni EUR. 7 uzņēmumiem ir apgrozījums no 4,7 līdz 6,5 miljoniem EUR, kamēr pārējiem 12 lielākajiem uzņēmumiem apgrozījums ir no 1,5 līdz 2,9 miljoni EUR (Tabula 9).

No 20 lielākajiem apģērbu ražotājiem Latvijā vien 2 ir bijuši Latvijas publiskā sektora tekstilpreču piegādātāji laika posmā no 2016. līdz 2021. Gadam - "LINDSTROM PRODEM" SIA un "PRIVA GROUP" SIA. "LINDSTROM PRODEM" SIA, kura apgrozījums 2020. gadā bija 5,8 miljonus EUR, ir piedalījies 9 publiskā sektora apģērbu iepirkumos ar kopējā līgumcenu 415,1 tūkst. EUR. Uzņēmums 6 reizes piegādāja darba apģērbus dažādām izglītības iestādēm, kā arī SIA "Getliņi EKO", kā arī 3 reizes bija iesaistīts paklāju nomas un maiņas pakalpojumos Siguldas un Madonas domēm, un SIA Rīgas namu pārvaldniekam. "PRIVA GROUP" SIA, kura apgrozījums 2019. gadā sastādīja 1,7 miljonus EUR, piedalījās divos publiskā sektora apģērbu pasūtījumos, kuru kopējā līgumcena sastādīja 19,6 tūkst. EUR. Uzņēmums izgatavoja un piegādāja tērpus Rundāles novada domei un piegādāja darba apavus SIA "Rīgas meži" vajadzībām.

Uzņēmums SIA "SRC Brasa", kas ir nodrošinājis videi draudzīgu tekstilizstrādājumu iepirkumu izpildi Latvijā, nav reģistrēts kā apģērbu ražotājs, bet kā dažādu produktu ražotājs, jo specializējas kaujas ekipējuma ražošanā, attiecīgi oficiāli neietilpst 20 lielāko apģērbu ražotāju sarakstā. Saraksts papildināts, lai nodrošinātu attiecīgu pārskatu par Latvijas ražotājiem. SIA "SRC Brasa" ir vietējais aizsargapģērbu ražotājs, kas nodrošina drēbnieku pakalpojumus publiskajos iepirkumos, un uzņēmums piegādāja darba apģērbus un formas tērpus aizsardzības un sabiedriskās kārtības un drošības nozaru darbiniekiem. Uzņēmums ir nodrošinājis 19 iepirkumu izpildi 7,1 miliona EUR apmērā pēdējo piecu gadu laikā.

Tabula 9. Latvijas 20 lielākie apģērbu ražotāji, to apgrozījums un Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR⁴²

Nosaukums	Darbības veidi	Apgrozījums 2020.g, EUR	Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un indikatīvās līgumsummas 2015. – 2021.gadā, EUR
FRISTADS PRODUCTION SIA	•Darba apģērbu ražošana	24 356 707	-
66 NORTH BALTIC SIA	•Pārējo virsdrēbju ražošana	6 475 223	-
NYBO DOBELE SIA	•Darba apģērbu ražošana	6 243 721	-
SPECTRE LATVIA SIA	•Citu trikotāžas izstrādājumu ražošana	6 100 313	-
SNICKERS PRODUCTION, LATVIA SIA	•Darba apģērbu ražošana	5 905 047	-
LINDSTROM PRODEM SIA	•Darba apģērbu ražošana	5 843 869	9 iepirkumi, 415 118 EUR
NEW ROSME SIA	•Apakšveļas ražošana	5 449 357	-
LAUMA LINGERIE AS	•Apakšveļas ražošana	4 739 344	-
GODSKE LATVIAN TEXTILE, LTD SIA	•Pārējo virsdrēbju ražošana	2 922 750	-
LOKIS SIA	•Apakšveļas ražošana	2 637 006	-
SOLUTIONS SIA	•Pārējo virsdrēbju ražošana	2 369 381	-
SRC BRASA SIA	•Kaujas ekipējuma ražošana	2 308 290	19 iepirkumi 7 063 952 EUR

⁴² Autoru apkopojums pēc Orbis datubāzes un IUB apkopotās datubāzes informācijas

ARES SIA	•Darba apģērbu ražošana	2 174 612	-
TAVOL SIA	•Pārējo virsdrēbju ražošana	2 134 304	-
PINGONS SIA	•Trikotāžas zeķu ražošana	2 005 520	-
V.O.V.A. SIA	•Apakšveļas ražošana	2 001 682	-
M.P. SOCKS SIA	•Trikotāžas zeķu ražošana	1 942 164	-
NEMO SIA	•Pārējo virsdrēbju ražošana	1 914 805	-
PRIVA GROUP SIA	•Darba apģērbu ražošana	1 675 804	2 iepirkumi, 19 603 EUR
SAKTA SIA	•Darba apģērbu ražošana	1 555 308	-
GLAMORALLE SIA	•Cita veida apģērbu un apģērbu piederumu ražošana •Apakšveļas ražošana	1 481 587	-

Neviens no Lietuvas un Igaunijas lielākajiem apģērbu ražotājiem nepiedalījās tekstilizstrādājumu piegādāšanā Latvijas publiskajam sektoram laika posmā no 2016. līdz 2021. gadam. Lietuvas lielākais apģērbu ražotāja APRANGA APB apgrozījums 2020. gadā bija 170,3 miljoni EUR, taču visdrīzāk uzņēmuma apgrozījumā iekļaujas ne viens ražošana, bet arī mazumtirdzniecība, jo uzņēmumam pieder APRANGA tīkla veikali. Tajā pašā laikā Igaunijas lielākā apģērbu ražotāja apgrozījums 2020. gadā bija 38,8 miljoni EUR.

Tabula 10. Lietuvas un Igaunijas 5 lielākie apģērbu ražotāji, to apgrozījums un Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR⁴³

Nosaukums	Darbības veidi	Apgrozījums 2020.g, EUR	Latvijas publiskajam sektoram piegādātais apjoms, vienības un līgumsumma, EUR
Lietuva			
APRANGA APB	•Dažādu apģērbu ražošana un mazumtirdzniecība	170 267 000	-
UTENOS TRIKOTAZAS AB	•Citu adītu un tamborētu apģērbu ražošana	28 050 000	-
UAB LTP	•Pārējo virsdrēbju ražošana	25 645 000	-
AB AUDIMAS	•Pārējo virsdrēbju ražošana	21 287 000	-
UAB DEVOLD	•Apakšveļas ražotājs	20 352 000	-
Igaunija			
SILVANO FASHION GROUP AS	•Pārējo virsdrēbju ražošana	38 815 000	-
LENNE OÜ	•Cita veida apģērbu un apģērbu piederumu ražošana	14 451 000	-
TRIMTEX BALTIC OÜ	•Cita veida apģērbu un apģērbu piederumu ražošana	9 420 000	-
ACLIMA BALTIC AS	•Pārējo virsdrēbju ražošana	8 958 000	-
MA FASHION HOLDING OÜ	•Cita veida apģērbu un apģērbu piederumu ražošana	8 190 000	-

3.3. Intervijas ar publiskā sektora piegādātājiem

Lai izprastu publiskā sektora piegādātāju skatījumu, tika veiktas 4 intervijas ar tekstilpreču piegādātājiem publiskajam sektoram – SIA “SRC Brasa” (otrais lielākais piegādātājs pēc tekstilizstrādājumu iepirkumu vērtības), SIA “IRVE”, SIA “AR Textil” un SIA “Grif” (lielākais publiskā sektora piegādātājs pēc tekstilizstrādājumu iepirkumu skaita).

Lielākā daļa uzņēmumu 50% no tekstilizstrādājumiem nodrošina publiskajam sektoram un 50% - privātajam sektoram, kamēr SIA “SRC Brasa” lielākoties darbojas tikai ar publisko sektoru. Kā nozīmīgākās atšķirības sadarbībā starp publisko un privāto sektoru ir, ka privātajā sektorā ir ātrāka un elastīgāka komunikācija, kas

⁴³ Autoru apkopojums pēc Orbis datubāzes un IUB apkopotās datubāzes informācijas

ir nozīmīga pasūtījumu izpildes procesā, ja ir nepieciešams saskaņot kādas izmaiņas no tehniskās specifikācijas prasībām. Viens no uzņēmumiem norādīja, ka publiskais sektors bieži vien uzstāda pārāk augstas prasības, un vienošanās par reālistisku mērķu sasniegšanu aizņem ilgu laiku. Attiecīgi tieši iespējas veikt izmaiņas tehniskajās specifikācijas prasībās ar publisko sektoru ir vissarežģītākais posms, sadarbībā ar publisko sektoru.

Divi no uzņēmumiem norāda, ka katrs no pasūtījumiem ir unikāls un nav iespējams izdalīt, kādas ir obligātās un kādas nestandarta prasības, tomēr viens no uzņēmumiem norāda, ka standarta prasības tomēr ir saistītas ar auduma izvēli un tā fizikālajām īpašībām, kā krāsnoturība un stiepjamība. Cits uzņēmums norāda, ka asi izjūt tos iepirkumus, kuros ir norādīts, ka ir nepieciešamas tehnoloģijas/ierīces, kuras Latvijā pieder tikai vienam vai diviem uzņēmumiem. Tāpēc ir svarīgi norādīt, ka noteiktās prasības nepieciešams papildināt ar frāzi "vai ekvivalentu", lai nodrošinātu, ka visi iespējamie piegādātāji piedalītos iepirkumos.

Visi piegādātāji kā viens norāda, ka jo zemāka ir līgumcena, jo sliktāka ir gala produkta kvalitāte. Uzņēmumi izvērtē savas iespējas piesakoties iepirkumos, un norāda, ka 20-90 % no iepirkumiem arī izvēlas nestrādēt. Iemesli ir dažādi, tas var būt izskatot, ka iepirkumā ir neprofesionāli sagatavota tehniskā specifikācija, attiecīgi norādot, ka pasūtītājs neizprot nozari un tās nianšes; tas varbūt arī uzņēmuma limitēto piedāvāto pakalpojumu dēļ, nespējot nodrošināt visas tehniskajā specifikācijā noteiktās prasības; ja apzinās, ka konkurenti to var piedāvāt par zemāku cenu, vai arī atsakoties no nozarēm, kuras nav uzņēmumu prioritāšu sarakstā. Intervētie uzņēmumi norādīja, ka nav redzējuši videi draudzīgu kritēriju izmantošanu iepirkumos, taču divi norādīja, ka ir dzirdējuši par MK attiecīgajiem noteikumiem.

SIA "SRC Brasa" norāda, ka pāriešana uz zaļākiem iepirkumiem prasa personāla izglītošanu, kas ir relatīvi laikietilpīgs process, attiecīgi tāpēc interese un iespēja veidot zaļos iepirkumos ir salīdzinoši limitēta. Aktīvākie piegādātāji cenšas dažādi izglītēt lēmumu pieņēmējus dažādās prezentācijās un konsultācijās, kas lielākoties ir balstīta uz ārvalstu pieredzi, tomēr tikai retais ir gatavs piedalīties šāda veida izglītošanās procesā, bet liela daļa no tiem, kas ierodas, nav ar aktīvu interesi veikt izmaiņas.

Divi aktīvākie piegādātāji publiskajam sektoram norāda, ka jau darbojas kā videi draudzīgi uzņēmumi. Vietējais ražotājs SIA "SRC Brasa" norāda, ka uzņēmumam ir plaša sadarbība ar citiem sadarbības partneriem citās attīstītajās ES valstīs, un lai varētu piegādāt saviem partneriem, tad uzņēmums jau ilgstoši ir virzījies videi draudzīgākas ražošanas un piegādes virzienā. Uzņēmums ir ieviesis kvalitātes vadības sistēmu pēc ISO 9001 standarta, kā arī ISO 14011 standarta, kas iekļauj vides vadību un resursu efektīvāku izmantošanu. Tajā pašā laikā SIA "Grif", kas gan darbojas kā vairumtirgotājs gataviem produktiem no citu valstu piegādātājiem, gan arī nodrošina drēbju un darba apģērbu šūšanu, gan arī konsultācijas saistībā ar piedāvātajām preču grupām. Uzņēmums norāda, ka jau 2021.gada vidū sadarbojas ar Zviedrijas, Itālijas un arī dažiem Āzijas valstu uzņēmumiem, kuri savā ražošanas procesā izmanto zaļo domāšanu un tehnoloģiju. Uzņēmumu piedāvātā zaļākā produkcija ir 15-30% dārgāka nekā pamata piedāvājums tirgū, un cenu izmaiņas nākotnē ir ļoti iespējamās, jo vairāki ražotāji jau ir vērsušies uz zaļāku izejvielu un tehnoloģiju izmantošanu savā ražošanas procesā.

Tajā pašā laikā viens no uzņēmumiem norādīja, ka ir apzinājuši iespējas, lai izmantotu zaļākus izejmateriālus, tomēr secināja, ka cena ir divreiz augstāka nekā esošo izejmateriālu cena. Attiecīgi tālāk šis jautājums netika skatīts, secinot, ka pasūtītāji nav gatavi maksāt divkārti, lai iegūtu videi draudzīgākus produktus. Tāpat arī audumu utilizēšanu ir iespējams pārskatīt, taču tā kā Latvijā audumiem netiek izdalīts atsevišķs konteineris, tad arī uzņēmums neveic šķirošanu, tomēr ir dzirdējuši, ka kaut kas notiek šajā virzienā, tad arī ir gatavi pielāgoties pārmaiņām.

Uzņēmumi kā nozīmīgākos aspektus ražošanas procesā norāda kā apģērbu funkcionalitāti – krāsnoturība un izturības testi, materiālu piegādi un tekstilmateriālu kopšana. Viens no uzņēmumiem norāda, ka krāsa ir visgrūtāk ieviešamais kritērijs, jo katrs pasūtītājs savā tehniskajā specifikācijā mēģina izdomāt jaunas krāsas un sarežģītas krāsu kombinācijas.

Kopumā lai pārietu uz videi draudzīgākiem tekstilizstrājumiem, ZPI prasības un kritēriji attiecībā uz tekstilprecēm būtu nepieciešams iekļaut obligātajās ZPI grupās. Uzņēmumi norāda, ka kamēr ZPI kritēriji nav obligāti ieviešami, ne piegādātāji, ne pasūtītāji brīvprātīgi tos neizvēlēsies iekļaut savā darba procesā. Līdzko tie kļūs obligāti, uzņēmumam visdrīzāk mainīsies piegādātāji un sadarbības partneri. Tomēr uzņēmumi norāda, ka vēlētos redzēt interesi tirgū par precēm, kas ražotas no pārstrādātiem materiāliem. Šobrīd jau tirgū veidojas aktīvs piedāvājums un uzņēmumi, kas ražo darba apģērbus no pārstrādātiem materiāliem - pudelēm. Uzņēmums būtu gatavs stāstīt par iespējām, tomēr norāda, ka tirgus nav gatavs, kā arī valsts iestādēm ir mazi budžeti un attiecīgi nespēj atļauties šādas preces.

4. Apkopojums un ieteikumi

Sākotnējais kopsavilkums ir praktiski tas pats, kas šeit norādīts kā apkopojums, ar nelielu paplašinājumu saistībā ar potenciālajiem kritērijiem, ko ir iespējams ieviest nākotnē tekstilizstrādājumos.

Ārvalstīs videi draudzīgāks tekstilizstrādājumu iepirkums ir saistīts ar aprites ekonomiku, atkārtotu lietošanu vai iespēju paildzināt tekstilizstrādājumu dzīves ciklu. Lielākoties kritēriji ir līdzvērtīgi, fokusējoties uz pārstrādes vai apstrādes, sociālajiem un ekoloģiskajiem aspektiem, taču nozīmīgākais, ko norāda citas valstis ir sākt ar kādu jomu, lai veidotu ilgtermiņa izmaiņas iepirkumu veikšanas procesā. Latvijā ZPI kritēriju un prasību fokuss ir saistīts ar ķīmisko elementu ierobežošanu lielākoties tekstilizstrādājumu ražošanas procesā.

Tekstilizstrādājumu iepirkšana publiskajā sektorā tiek uzskaitīta ar 355 dažādiem CPV kodiem, un bieži iepirkumos tiek iegādātas dažādas preces, tai skaitā arī tekstilizstrādājumi. Tomēr no 355 pieejamajiem kodiem, no 2016.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 30.aprīlim Iepirkumu Uzraudzības Biroja datubāzē tika atrasti vien 135 kodi jeb 38% no visiem pieejamajiem tekstilizstrādājumu kategorizācijas kodiem. Apskatītajā laika posmā tika veikti 1 387 dažādu tekstilpreču iepirkumi, kuru kopējā vērtība bija 102,5 miljoni EUR, attiecīgi ik gadu publiskajā sektorā tiek iepirktas tekstilpreces vidēji 18 miljoni EUR vērtībā ap 230 iepirkumos.

No 1387 iepirkumiem, kuros ir iepirkti tekstilizstrādājumi, vien 22 iepirkumiem piecos gados ir tikušas izvirzītas zaļā publiskā iepirkuma kritēriji un prasības, taču tā kā tekstilpreces tiek iepirktas arī ar citām precēm, tad tikai astoņos no iepirkumiem tās ir izvirzītas tekstilizstrādājumiem praktiski vienīgi aizsardzības nozares ietvaros. Kopumā šie 8 iepirkumi veido iepirkumus ar kopējo līgumcenu 1,25 miljoni EUR un lielākoties veikti 2018.gadā, taču ir viens iepirkums, kas veikts 2021.gadā un viens 2019.gadā. Attiecīgi var uzskatīt, ka tekstilizstrādājumu iepirkumos nav lietoti piedāvātie tekstilizstrādājumu grupas piedāvātie ZPI prasības un kritēriji pēdējo piecu gadu laikā.

Kopumā no iepircēju puses, ZPI kritēriju piemērošana nozīmē vai nu papildus laiku vai papildus naudu, un to piemērošana lielākoties tiek ieviesta tikai obligātajās grupās, ne brīvprātīgajās. Tekstilizstrādājumu iepirkumu tehnisko specifikāciju prasību izvirzīšana ir jau sarežģīts process, jo ir nepieciešams izvirzīt prasības, kas nodrošinātu nepieciešamo funkcionalitāti, reizē noteikt krāsas un audumus, lai nodrošinātu tekstilmateriālu piemērotu kopšanu. Piegādātājiem ir sarežģīti izpildīt tehniskajā specifikācijā izvirzītās prasības. Nevienā no iestādēm nav pieejami apģērbu tehnologi, līdz ar to papildus kritēriju piemērošana un īpaši to pārbaude ir apgrūtinājums iepirkumu procesam, attiecīgi netiek veikta un nav redzams, ka tiktu veikta. Ja kritēriji tiktu ieviesti obligāti, tad arī tos ieviestu iepirkumos un arī piegādātāji jeb viss tirgus kopumā būtu spiests mainīties un pielāgoties, attiecīgi būtu vieglāk ieviest arī videi draudzīgākus iepirkumus.

Esošajā iepirkumu struktūrā, ZPI kritēriju un prasību piemērošana no iepirkumu veicēju perspektīvas apgrūtina iepirkumu procesu, attiecīgi lai stimulētu brīvprātīgo ZPI kritēriju un prasību piemērošanu iepirkumos ir nepieciešami atbalsta rīki, kas kompensētu vai noteiktu iepirkuma procesu papildinājumus, piemēram, papildus finansējums, politiskais stimulants, minimālais ZPI brīvprātīgo grupu iepirkumu skaits pašvaldībā, u.c.

No piegādātāju skatījuma, uzņēmumi norāda, ka publiskais sektors vēl nav gatavs maksāt papildus par videi draudzīgākiem iepirkumiem. Dažiem no iepirkumos aktīvākajiem uzņēmumiem ir jau iespējas nodrošināt videi draudzīgāku ražošanas procesu – gan vietējam ražotājam SIA “SRC Brasa”, gan arī lielākajam iepirkumu izpildes nodrošinātājam SIA “Grif”, kura piedāvājumā ir dažādas darba formas, kurās izmantota zaļā domāšana un tehnoloģiju, tomēr uzņēmumi norāda, ka lielākoties publiskais sektors vēl nav gatavs zaļāku iepirkumu veikšanai. 2021.gada vidū cenu starpība darba formām ir 15-30%, taču publiskā sektora budžets ir ierobežots, attiecīgi nenotiek pāreja.

Piegādātāji norāda, ka lai pārietu uz videi draudzīgākiem tekstilizstrādājumiem, ZPI prasības un kritēriji attiecībā uz tekstilprecēm būtu nepieciešams noteikt kā obligātas, jo kamēr ZPI kritēriji nav obligāti ieviešami, ne piegādātāji, ne pasūtītāji brīvprātīgi tos neizvēlēsies iekļaut savā darba procesā. Līdzko tie kļūs obligāti, uzņēmumiem visdrīzāk mainīsies piegādātāji un sadarbības partneri, attiecīgi izmaiņas tiks veiktas tikai tad, ja vai nu visa industrija vai arī publiskais sektors pieprasīs videi draudzīgāku tekstilizstrādājumu ražošanu.

Valsts atkritumu apsaimniekošanas plānā 2021-2028 paredzēts, ka Latvijā tekstilatkritumu savākšanas sistēma sāks darboties ar 2023. gada 1.janvārī, vienlaikus paplašinot arī ražotāju atbildību par tekstilmateriāliem. Tāpat arī jau 2021.gada beigās ir plānots, ka Somijā tiks atvērta pārstrādātu tekstilmateriālu uzņēmums, kas veidos sadarbību ar Latviju, un tā lielākie apjomi ļaus ražot pārstrādātu tekstilšķiedru līdzvērtīgā cenā kā jauna tekstilšķiedru, attiecīgi interese par pārstrādātu tekstilšķiedru izmantošanu publiskajā iepirkumā potenciāli pieaugs un arī ražotājiem būs iespējams to nodrošināt tuvākajā laikā.

Tomēr uzņēmumi kā nozīmīgākos aspektus ražošanas procesā norāda kā apgērba funkcionalitāti – krāsnoturība un izturības testi, materiālu piegādi un tekstilmateriālu kopšana. Viens no uzņēmumiem norāda, ka krāsa ir visgrūtāk ieviešamais kritērijs, jo katrs pasūtītājs savā tehniskajā specifikācijā mēģina izdomāt jaunas krāsas un sarežģītas krāsu kombinācijas.

Kopumā publiskais sektors nav atvērts videi draudzīgāku tekstila iepirkumu veikšanai, jo uzskata, ka ZPI paildzina iepirkumu procesu un/vai izmaksas, kā arī iestādēm nav pieejami apgērba tehnoloģi, kas palīdzētu kontrolēt, lai tekstilizstrādājumi tiešām būtu videi draudzīgāki. Tā kā lielākā daļa no noteiktajām ZPI prasībām ir ķīmisko preču izmantošana, tad Latvijā nav tādas iestādes, kas varētu pārbaudīt attiecīgo tekstilpreču atbilstību ZPI kritērijiem, attiecīgi nav iespējams veikt iepirkumu izpildes kontroli un pārliecināties par atbilstību. Attiecīgi tiek kontrolēti citi kritēriji, kurus ir iespējams izvērtēt iepirkuma gaitā.

Latvijā ir neliels dabiskais tekstilizstrādājumu pieprasījums pēc videi augstākām prasībām publiskajā sektorā, un lielākoties tikai aizsardzības sektors ir bijis gatavs maksāt vairāk, lai papildus apgērba funkcijām nodrošinātu arī videi draudzīgāku ražošanu. Lielākajā daļā nozaru tekstilpreces tiek lielākoties uzskatītas kā pamatnodrošinājums pakalpojumu sniegšanai un attiecīgi iestādes nav gatavs palielināt esošo budžetu, lai iegādātos videi draudzīgāku iepirkumu bez papildus stimuliem. Tāpat arī kopumā Latvijas publiskais sektors neuzskata videi draudzīgu pasākumu ieviešanu savā prioritāšu sarakstā, attiecīgi neveic nekādas darbības šajā jomā.

Izmaiņas ir iespējamā ar 2023. gadu, kad Latvijā tiks uzsākta tekstilizstrādājumu savākšanas sistēma, un tirgū būs pieejama pārstrādāta tekstilšķiedra, kas pieejama vienā cenu izcenojumā ar jaunu tekstilšķiedru. Attiecīgi nozīmīgs no dzīves cikla skatījuma ir pārstrādātu tekstilšķiedru izmantošana iepirkumos, tādējādi no 2023. gada, lai stimulētu tekstilizstrādājumu pārstrādi un aprites ekonomiku, piedāvājuma izvērtēšanas kritērijos pārstrādātās šķiedras kā daļa no tekstilmateriālu varētu tikt noteiktas kā obligātas piedāvājuma izvērtēšanas kritērijos. Attiecīgi, ka papildus punktos iepirkumos saņemtu tie tekstilizstrādājumi, kas satur vislielāko pārstrādātā tekstilšķiedras apjomu, kas ļautu ilgtermiņā stimulēt pārstrādes šķiedru izmantošanu un visu tekstilizstrādājumu savākšanas procesu. Attiecīgo kritēriju nav vēl iespējams noteikt kā obligātu tehniskās specifikācijas prasībās, jo ne visiem materiāliem ir iespējams pievienot pārstrādātās tekstilšķiedras. Paralēli nepieciešams turpināt aktīvi izglītēt iepircējus par videi draudzīgām tekstila iepirkšanas iespējām.

Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriju prasību noteikt šādā rediģējumā:

Papildus punkti tiek piešķirti par pārstrādātu tekstilšķiedru izmantošanu tekstilizstrādājumos. Piegādātājam jānorāda, kādu masas daļu izstrādājumos veido pārstrādātas šķiedras. Augstāko vērtējumu saņem piegādātājs, kurš var nodrošināt augstāko pārstrādātās tekstilšķiedras apjomu (proporciju) tekstilizstrādājumā.

Pārstrādātas tekstilšķiedras ir tādas šķiedras, kas iegūtas tikai no tekstilpreču un apģērbu ražošanas atgriezumiem vai no pēc lietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem)).

Ieteikumi sistēmas uzlabojumiem

- Esošā IUB sistēma neļauj veikt lietotājiem draudzīgu iepirkumu analīzi (nav iespējams pat lejupielādēt iepirkumu sarakstu un skaitu lietošanai, tekstila apjomus nav iespējams noteikt), attiecīgi arī veikt datus balstītus lēmumus par videi draudzīgu tekstila iepirkšanu. Tas ir attiecināms uz visiem publiskajiem iepirkumiem, tādējādi ir ārkārtīgi sarežģīti veidot kopējo valsts izvērtējumu par noteiktām nozarēm un dažādajiem iepirkumiem.
- Esošajā iepirkumu struktūrā, ZPI kritēriju un prasību piemērošana no iepirkumu veicēju perspektīvas apgrūtina iepirkumu procesu, attiecīgi lai stimulētu brīvprātīgo ZPI kritēriju un prasību piemērošanu iepirkumos ir nepieciešami atbalsta rīki, kas kompensētu vai noteiktu iepirkuma procesu papildinājumus, piemēram, papildus finansējums, politiskais stimuls un griba, minimālais ZPI brīvprātīgo grupu iepirkumu skaits pašvaldībā, u.c.
- Iepirkumu veicējiem ir jāveic iepirkumu process un iepirkumu veicēji nav atbildīgi par iepirkumu ieviešanu un izpildi, attiecīgi bieži iztrūkst kontroles elementu, kas pārbaudītu iepirkumu pieteikumos norādītās informācijas atbilstību reāli iegādātajām precēm.
- Tekstilizstrādājumu videi draudzīgās prasības nav iespējams kontrolēt, jo Latvijā nav institūcijas, kā arī apģērbu tehnologu, kurus varētu piesaistīt, lai uzlabotu iepirkumu prasības un veidotu tās videi draudzīgākas. Attiecīgi trūkst arī zināšanu par nozari, lai veiktu uzlabojumus iepirkumu procesā. Būtu nepieciešams piesaistīt speciālistus, kas atbalstītu tehniskās specifikācijas veidošanas procesā, lai nodrošinātu, ka iepirkumi ir veidoti videi draudzīgāki arī Latvijā.

1. Pielikums

Izmantojot Iepirkumu uzraudzības biroja datubāzi⁴⁴, kopsummā tika apskatīti un izanalizēti 355 dažādi CPV klasifikatora kodi, kas saturēja tekstilpreces, policistu formas tērpi, profesionālie apģērbi u.c. preces, kas iekļaujas tekstila sadaļā. Lai gan ir 355 dažādi CPV kodi pieejami, lai iepirktu tekstilpreces, tomēr iepirkumos dotajā laika posmā tika iepirkti vien 135 kodi jeb 38% no visiem pieejamajiem kodiem.

Zemāk ir norādīti CPV kodi, kas tika iekļauti izvērtējumā. Pelēkā krāsā ir iekrāsoti CPV kodi, par kuriem netika atrasti iepirkumi izvērtētajā laika posmā.

Tabula 11. CPV kodi, kas iekļauj tekstilizstrādājumus

Kods	Koda atšifrējums latviešu valodā
19410000-3	Dabīgās tekstilšķiedras
19420000-6	Mākslīgās tekstilšķiedras
19513000-5	Gumijotas tekstildrānas
39192000-4	Sienu segumi no tekstila
39500000-7	Tekstilpreces
39510000-0	Mājas tekstilizstrādājumi
39514000-8	Tualetes un virtuves tekstils
39520000-3	Tekstilizstrādājumi
39522500-2	Tūrisma preces no tekstila
39525000-8	Dažādi tekstilizstrādājumi (gatavie apģērbi)
39541200-8	Tekstila tīkli
39560000-5	Dažādi tekstilizstrādājumi
39563500-1	Tekstilizstrādājumi tehniskai izmantošanai
39563600-2	Vatēti tekstilizstrādājumi
42711000-3	Mākslīgo tekstilmateriālu apstrādes iekārtas
42712000-0	Tekstilmateriālu vērpsšanas iekārtas
42718000-2	Tekstilmateriālu apdares iekārtas
42720000-9	Tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas iekārtu detaļas
50830000-2	Apģērbu un tekstilizstrādājumu labošanas pakalpojumi
51543000-0	Tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas iekārtu uzstādīšanas pakalpojumi
51543100-1	Tekstilizstrādājumu ražošanas iekārtu uzstādīšanas pakalpojumi
18000000-9	Apģērbi, apavi, bagāžas somas un aksesuāri.
18100000-0	Profesionālie apģērbi, speciālie darba apģērbi un aksesuāri.
18110000-3	Profesionālie apģērbi.
18113000-4	Rūpnieciskie apģērbi.
18114000-1	Kombinezoni.
18130000-9	Speciālie darba apģērbi.
18132000-3	Apģērbi lidotājiem.
18132100-4	Lidotāju jakas.
18132200-5	Lidotāju uzvalki.
18140000-2	Darba apģērbu aksesuāri.

44 Iepirkumu uzraudzības birojs datubāze, skatīts 2021.gada maijā, pieejams - <https://info.iub.gov.lv/>

18141000-9	Darba cimdi.
18142000-6	Sejas aizsargi.
18143000-3	Aizsargpiederumi.
18200000-1	Virsdrebes.
18210000-4	Mēteļi.
18211000-1	Apmetņi.
18212000-8	Mantijas.
18213000-5	Vējjakas.
18220000-7	Pret atmosfēras iedarbību aizsargāti apģērbi.
18221000-4	Ūdensnecaurļaidīgi apģērbi.
18221100-5	Ūdensnecaurļaidīgi apmetņi.
18221200-6	Siltas vējjakas ar kapuci.
18221300-7	Lietus mēteļi.
18222000-1	Lietišķie apģērbi.
18222100-2	Kostīmi.
18222200-3	Komplekti.
18223000-8	Vīriešu svārki un bleizeri.
18223100-9	Bleizeri.
18223200-0	Vīriešu svārki.
18224000-5	Apģērbs no impregnētiem audumiem.
18230000-0	Dažādas virsdrebes.
18231000-7	Kleitas.
18232000-4	Svārki.
18233000-1	Šorti.
18234000-8	Vīriešu bikses.
18235000-5	Puloveri, adītas jakas un līdzīgi izstrādājumi.
18235100-6	Puloveri.
18235200-7	Adītas jakas.
18235300-8	Sporta krekli ar garām piedurknēm.
18235400-9	Vestes.
18300000-2	Atsevišķi apģērba gabali.
18310000-5	Apakšveļa.
18311000-2	Kombinē.
18312000-9	Apakšbikses.
18313000-6	Biksītes.
18314000-3	Peldmēteļi.
18315000-0	Sieviešu zeķes.
18316000-7	Zekbikses.
18317000-4	Īsās zeķes.
18318000-1	Naktsveļa.
18318100-2	Naktskrekli.
18318200-3	Rītasvārki.
18318300-4	Pidžamas.
18318400-5	Apakškrekli.

18318500-6	Sieviešu naktskrekli.
18320000-8	Krūšturi, korsetes, zekturi un līdzīgas preces.
18321000-5	Krūšturi.
18322000-2	Korsetes.
18323000-9	Zekturi.
18330000-1	Teniskrekli un krekli.
18331000-8	Teniskrekli.
18332000-5	Krekli.
18333000-2	Polo krekli.
18400000-3	Speciālie apģērbi un aksesuāri.
18410000-6	Speciālie apģērbi.
18411000-3	Zidainu apģērbi.
18412000-0	Sporta apģērbi.
18412100-1	Treniņtērpi.
18412200-2	Sporta krekli.
18412300-3	Slēpošanas kostīmi.
18412800-8	Peldēšanas tērpi.
18420000-9	Apģērbu aksesuāri.
18421000-6	Kabatlakatīni.
18422000-3	Šalles.
18423000-0	Kaklasaites.
18424000-7	Cimdi.
18424300-0	Vienreizējās lietošanas cimdi.
18424400-1	Dūraini.
18424500-2	Ādas cimdi ar atlokiem.
18425000-4	Jostas.
18425100-5	Patronsomas.
18440000-5	Cepures un galvassegas.
18441000-2	Cepures.
18443000-6	Galvassegas un galvassegu aksesuāri.
18443100-7	Galvas apsēji.
18443300-9	Galvassegas.
18443310-2	Beretes.
18443320-5	Lauka cepures.
18443330-8	Kapuces.
18443340-1	Cepures no mīksta materiāla bez malām.
18443400-0	Galvassegu saites, kas tās satur zem zoda.
18443500-1	Sejsargi.
18444000-3	Aizsargājošas galvassegas.
18444100-4	Aizsargķiveres.
18444110-7	Ķiveres.
18444111-4	Aizsargķiveres (aizsardzībai pret triecienu).
18444112-1	Ritenbraucēju ķiveres.
18444200-5	Aizsargķiveres (galvas aizsardzībai).

18800000-7	Apavi.
18810000-0	Apavi, kas nav sporta apavi un aizsargapavi.
18811000-7	Ūdensnecaurlaidīgi apavi.
18812000-4	Apavi ar gumijas vai plastmasas daļām.
18812100-5	Sandales ar gumijas vai plastmasas siksnīnām.
18812200-6	Gumijas zābaki.
18812300-7	Pilsētas apstākļiem piemēroti apavi ar gumijas vai plastmasas virsējo daļu.
18812400-8	Valējas gumijas sandales.
18813000-1	Apavi ar ādas virsu.
18813100-2	Sandales.
18813200-3	Mājas apavi.
18813300-4	Pilsētas apstākļiem piemēroti apavi.
18814000-8	Apavi ar drēbes virsu.
18815000-5	Zābaki.
18815100-6	Puszābaki.
18815200-7	Zābaki ar stulma garumu līdz puslielam.
18815300-8	Garstulmu zābaki.
18815400-9	Ūdenszābaki.
18816000-2	Galošas.
18820000-3	Sporta apavi.
18821000-0	Slēpju apavi.
18821100-1	Distanču slēpošanas zābaki.
18822000-7	Treniņapavi.
18823000-4	Kalnu apavi.
18824000-1	Futbola zābaki.
18830000-6	Aizsargapavi.
18831000-3	Apavi ar metāla aizsargplāksnīti purngalā.
18832000-0	Speciālie apavi.
18832100-1	Lidotāju apavi.
18840000-9	Apavu detaļas.
18841000-6	Apavu virsējās daļas.
18842000-3	Zoles.
18843000-0	Papēži.
18900000-8	Bagāžas somas, zirglietas, maisiņi un kules.
18910000-1	Zirglietas.
18911000-8	Sedli.
18920000-4	Bagāžas somas.
18921000-1	Ceļasomas.
18923000-5	Maki un kabatas portfeli.
18923100-6	Maki.
18923200-7	Kabatas portfeli.
18924000-2	Čemodāni.
18925000-9	Ūdens pudeļu futlāri un makstis.
18925100-0	Ūdens pudeļu futlāri.
18925200-1	Makstis.

18929000-7	Tualetes piederumu futlāri.
18930000-7	Maisi un somas.
18931000-4	Celojuma somas.
18931100-5	Mugursomas.
18932000-1	Sporta somas.
18933000-8	Pasta vai paku somas.
18933100-9	Pasta maisi.
18934000-5	Mantu maisi.
18935000-2	Veļas maisi.
18936000-9	Drēbes maisi.
18937000-6	Preču iepakojšanas maisi.
18937100-7	Preču iepakojšanas somas.
18938000-3	Polsterētas aploksnes.
18939000-0	Rokassomas.
19212500-0	Jostu, prievīšu audums.
19212510-3	Jostas, prievītes.
19240000-0	Speciālie audumi.
19241000-7	Plūksnas.
19242000-4	Dvieļu frotē audumi.
19243000-1	Mēbeļu audumi.
19244000-8	Aizkaru audumi.
19245000-5	Oderaudumi.
19251000-0	Adījumi.
19251100-1	Plūksnoti audumi.
19252000-7	Tamborējumi.
19260000-6	Drāna.
19270000-9	Neausti audumi.
19400000-0	Dzijas un diegi.
19435100-5	Šūšanas diegs.
19435200-6	Dzija adīšanai.
33141100-1	Pārsēji; spaiļes, šuvju materiāli un ligatūras.
33141110-4	Pārsēji.
33141111-1	Adhezīvie pārsēji.
33141112-8	Plāksteri.
33141113-4	Saites.
33141114-2	Medicīniskā marle.
33141115-9	Medicīniskā vate.
33141116-6	Pārsēju pakas.
33141118-0	Marles kompreses.
33141119-7	Kompreses.
33141120-7	Spaiļes, šuvju materiāli, ligatūras.
33141121-4	Ķirurģiskās šūšanas materiāli.
33141126-9	Ligatūras.
33141420-0	Ķirurģiskie cimdi.

33141600-6	Kolektori un savācējmaisīni, drenāžas un citi piederumi.
33141610-9	Savācējmaisīni.
33141613-0	Maisi asinīm.
33141614-7	Maisi plazmai.
33141615-4	Maisīni urīnam.
33193221-4	Ratīnkrēslu spilveni.
33193223-8	Ratīnkrēslu sēdekļi.
35113410-6	Bioloģiskie vai ķīmiskie aizsargtērpi.
35113420-9	Kodolmateriālu un radiācijas aizsargtērpi.
35113430-2	Drošības vestes.
35113440-5	Vestes no atstarojoša materiāla.
35113450-8	Aizsargmēteļi un aizsargapmetni.
35113460-1	Aizsargzeķes vai trikotāžas veļas aizsargapģērba gabali.
35113470-4	Aizsargkrekli vai aizsargbikses.
35113480-7	Piedurkņu aizsargaprocēs.
35113490-0	Aizsargvirsvalki.
35121400-2	Drošības maisi.
35811100-3	Ugunsdzēsēju formas tērpi.
35811200-4	Policistu formas tērpi.
35811300-5	Militārie formas tērpi.
35812000-9	Kaujas formas tērpi.
35812100-0	Maskēšanās virsvalki.
35812200-1	Kaujas tērpi.
35812300-2	Kaujas ekipējums.
35813000-6	Militārās aizsargķiveres.
35813100-7	Aizsargķiveru pārvalki.
35814000-3	Gāzmaskas.
35815000-0	Antibalistiskie aizsargtērpi.
35815100-1	Ložu necaurlaidīgās vestes.
35821000-5	Karogi.
37411300-5	Apģērbi un aprīkojums arktiskajiem apstākļiem.
37412242-7	Nirēju apģērbs.
37412243-4	Dziļūdens iegremdēšanās tērpi.
37412250-6	Maskas, pleznas vai caurules.
37412260-9	Hidrotērpi.
37412270-2	Ūdensnecaurlaidīgie hidrotērpi.
37414800-1	Tērpi izdzīvošanai ekstremālos apstākļos.
37451340-9	Flagfutbola ietērps.
37451720-7	Futbola aizsargietērps.
37452300-4	Florhokeja aizsargietērps.
39110000-6	Sēdekļi, krēsli un ar tiem saistīti izstrādājumi un to daļas.
39111000-3	Sēdekļi.
39111100-4	Grozāmie sēdekļi.
39143112-4	Matračī.

39143113-1	Mīkstās mēbeles.
39143114-8	Elektriski apsildāmās segas.
39511000-7	Segas un ceļojuma pledi.
39511100-8	Segas.
39511200-9	Ceļojuma pledi.
39512000-4	Gultasveļa.
39512100-5	Palagi.
39512200-6	Segas pārvalki.
39512300-7	Matrača pārvalki.
39512400-8	Dūnu segas.
39512500-9	Spilvendrānas.
39512600-0	Dekoratīvo gultas pagalvju pārvalki.
39513000-1	Galda drānas.
39513100-2	Galdauti.
39513200-3	Salvetes.
39514100-9	Dvieli.
39514200-0	Trauku dvieli.
39514300-1	Dvieli ruļļos.
39514400-2	Dvieļu automāts.
39514500-3	Sejas dvielīši.
39515000-5	Aizkari, priekškari, lambrekeni un drēbes aizlaidnes.
39515100-6	Aizkari.
39515110-9	Dūmu aizkari.
39515200-7	Drapērijas.
39515300-8	Lambrekeni.
39515400-9	Aizlaidnes.
39515410-2	Iekšējās aizlaidnes.
39515420-5	Auduma aizlaidnes.
39515430-8	Žalūzijas.
39515440-1	Vertikālās žalūzijas.
39516000-2	Interjera priekšmeti.
39516100-3	Mīkstie interjera priekšmeti.
39516110-6	Dekoratīvie spilveni.
39516120-9	Spilveni.
39518000-6	Slimnīcas veļa.
39518100-7	Operāciju zāles priekškari.
39518200-8	Operāciju zāles palagi.
39522200-9	Kamuflāžas pārsegi.
39522400-1	Buras.
39522510-5	Piepūšamie matračī.
39522520-8	Saliekamās gultas.
39522530-1	Teltis.
39522540-4	Guļammaisi.
39522541-1	Guļammaisi pildīti ar spalvām vai dūnām.

39523000-4	Izpletņi.
39523100-5	Vadāmi izpletņi.
39523200-6	Rotējoši izpletņi.
39525100-9	Putekļu lupatas.
39525200-0	Filtru sastāvdaļas no auduma.
39525300-1	Glābšanas vestes.
39525400-2	Ugunsizturīgas segas.
39525500-3	Moskītu tīkli.
39525600-4	Trauku mazgājamās drānas.
39525700-5	Glābšanas jostas.
39525800-6	Drānas tīrīšanai.
39525810-9	Drānas spodrināšanai.
39530000-6	Paklāji, mašas un grīdsegas.
39531000-3	Paklāji.
39531100-4	Mezgloti paklāji.
39531200-5	Austi paklāji.
39531300-6	Bārķšainas struktūras paklāji.
39531310-9	Paklājflīzes.
39531400-7	Paklāji (grīdas segumi).
39532000-0	Mašas.
39533000-7	Grīdsegas.
39534000-4	Rūpnieciski ražoti paklāji.
39540000-9	Dažādas tauvas, virves, vītas auklas un tīkli.
39541000-6	Tauvas, virves, vītas auklas un tīkli.
39541100-7	Vītas auklas, tauvas un virves.
39541110-0	Virves.
39541120-3	Tauvas.
39541130-6	Auklas.
39541140-9	Vītas auklas.
39541200-8	Tekstila tīkli.
39541210-1	Mezgloti tīkli.
39541220-4	Siksnas.
39542000-3	Lupatas.
39550000-2	Neausti izstrādājumi.
39561000-2	Tills, mežģīnes, šaursleju audumi, tērpu rotājumi un izšuvumi.
39561100-3	Šaursleju audumi; tērpu rotājumi.
39561110-6	Dekoratīvās lentes.
39561120-9	Auduma lentes.
39561130-2	Marķējuma iešuves un emblēmas no auduma.
39561131-9	Marķējuma iešuves no auduma.
39561132-6	Auduma emblēmas.
39561133-3	Zīmotnes.
39561140-5	Ornamentāli rotājumi.
39561141-2	Treses.

39561142-9	Uzpleči.
39561200-4	Tīklotas struktūras audumi.
39562000-9	Filcs.
39563000-6	Auduma vatējums, pavedieni, audumi un izstrādājumi tehniskai izmantošanai.
39563100-7	Auduma vatējums.
39563200-8	Metāliski pavedieni.
39563300-9	Audumi no metāliskiem pavedieniem.
39563400-0	Impregnēti, ar īpašām vielām apstrādāti vai pārklāti audumi.
39563510-4	Auduma šūtenes.
39563520-7	Auduma konveijera lentas.
98393000-4	Drēbnieku pakalpojumi.

2. Pielikums

Tabula 12. Eiropas Savienības ZPI vadlīnijās iestrādātie kritēriji attiecībā uz tekstilizstrādājumiem⁴⁵

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Atlases kritēriji			
Izcelsmes un kvalitātes nodrošināšana	Tekstilizstrādājumu piegādātāju pieredze	<p>Pretendentiem jāspēj apliecināt, ka tiem ir resursi, zinātība, dokumentētas procedūras un vadības sistēmas, kas vajadzīgas, lai izpildītu šādas prasības saistībā ar izstrādājumiem un to piegādes ķēdi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstilšķiedru izcelsme: sistēmas, kas ļauj izsekot to dabīgo un mākslīgo šķiedru izcelsmei, saturam un ražošanas sistēmām, attiecībā uz kurām piemēro vides kritērijus. Tas ietver darījumu reģistrēšanu, kas ļauj veikt verificēšanu un izsekot procesam no izejvielu ieguves līdz dzijas/pavedienu un jēlaudumu ražošanai un apstrādei. Tas var ietvert tādu izcelsmes un izsekojamības sertifikātu izmantošanu, kuras izdevušas trešās personas; • ķīmikāliju pārvaldība: ierobežoto ķīmisko vielu saraksta ieviešana, tostarp saraksta paziņošana krāsošanas, drukāšanas un apretūras veicējiem, ražotņu atbilstības uzraudzība un gatavo izstrādājumu atbilstības uzraudzība, tostarp laboratoriskas pārbaudes; • būs nepieciešama arī revidentu izmantošana apmeklējumos uz vietas, tekstilizstrādājumu atbilstības shēmas un izstrādājumu pārbaudes laboratorijas, kas akreditētas saskaņā ar starptautiskajiem standartiem (piem., ISO 17025, ISO 17065, ISO 19011 vai ekvivalentiem). 	ES
Izcelsmes un kvalitātes nodrošināšana	Tekstilpakalpojumu sniedzēju pieredze	<p>Pretendentiem jāspēj apliecināt, ka tiem ir resursi, zinātība, dokumentētas procedūras un vadības sistēmas, kas vajadzīgas, lai izpildītu šādas prasības saistībā ar sniedzamajiem pakalpojumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kopšanas pakalpojumi: <ul style="list-style-type: none"> ○ tekstilizstrādājumu krājumu aktīvu pārvaldības sistēmas īstenošana. Šādi ir iespējams pastāvīgi iegūt datus un atsauksmes no galalietotājiem par tekstilizstrādājumu stāvokli un kalpošanas laiku. Šīs sistēmas tiks aktīvi lietotas, lai identificētu audumu un apģērbu bojājumu biežumu un iemeslus; ○ apģērbu un audumu labošanas un kopšanas pakalpojumu pārvaldība, lai paildzinātu to kalpošanas laiku. 	ES

⁴⁵ ZPI kritēriji tekstila produktiem un pakalpojumiem, 2017, pieejams - https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/criteria/textiles_gpp_technical_report.pdf

		<p><i>Paplašinātās prasības:</i> Veļas mazgāšanas pakalpojumi: energovadības sistēmas īstenošana mazgātavās saskaņā ar ISO 50001 vai ekvivalentu, tostarp:</p> <ul style="list-style-type: none"> • personāla apmācības un informēšanas programmas katrā mazgātavā; • iekārtas un procesi katrā mazgātavā, lai maksimāli celtu procesa energoefektivitāti; • energopatēriņa dalītā uzskaitē, kas ļauj pārvaldīt un mazgāšanas procesa un katra mazgātavā mazgātā izstrādājuma veida īpatnējo enerģijas patēriņu (t. i., patērētā elektroenerģija, gāzveida un šķidrās kurināmais, kas izteikts kWh uz kg apstrādāto tekstilizstrādājumu, un atkarībā no tā, vai tiek apstrādāta galda un gultas veļa vai darba apģērbi); <p>Kopšanas pakalpojumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tekstilizstrādājumu krājumu aktīvu pārvaldības sistēmas īstenošana. Šādi ir iespējams pastāvīgi iegūt datus un atsauksmes no galalietotājiem par tekstilizstrādājumu stāvokli un kalpošanas laiku. Šīs sistēmas tiks aktīvi lietotas, lai identificētu audumu un apģērbu bojājumu biežumu un iemeslus; • apģērbu un audumu labošanas un kopšanas pakalpojumu pārvaldība, lai paildzinātu to kalpošanas laiku. <p>attiecībā uz atpakaļnodrošināšanu (aprites cikla noslēguma posma) pakalpojumiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tādas aktīvu pārvaldības sistēmas un infrastruktūras ieviešana, kas sekmē izstrādājumu atšķirošanu atsevišķās plūsmās, konkrētu tekstilizstrādājumu un audumu glabāšanu un pārdošanu, lai maksimāli palielinātu to atkārtotu izmantošanu un reciklēšanu; • ieteikumi līgumslēdzējam iestādēm par izstrādājumu konstrukciju, kas atvieglotu atkārtotu lietošanu un reciklēšanu; līgumslēdzēja iestādes darbinieku apmācība par nolietotu tekstilizstrādājumu šķirošanu. 	
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Bīstamas ķīmiskās vielas	Azokrāsvielas	Nedrīkst izmantot azokrāsvielas, kurām sadaloties, var rasties kancerogēni aromātiskie amīni. Gatavā izstrādājuma testēšanas vajadzībām piemēro arilamīnu robežvērtību – 30 mg/kg katram amīnam.	ES
	Formaldehīds	Formaldehīda atliekām gatavajā izstrādājumā piemēro šādas robežvērtības: <ul style="list-style-type: none"> • izstrādājumi zīdaiņiem un bērniem, kas jaunāki par 3 gadiem – 16 ppm; • pārējie izstrādājumi – 75 ppm. Gatavā izstrādājuma emisijas – 0,1 mg/m ³ .	ES
	Papildu apstrāde	Gatavais izstrādājums nedrīkst saturēt šādas vielas (100 mg/kg kopējā summa): <ul style="list-style-type: none"> • nonilfenols, • oktilfenols. 	ES
		Gatavais izstrādājums nedrīkst saturēt šādas vielas (100 mg/kg kopējā summa): <ul style="list-style-type: none"> • nonilfenola etoksilāti, • oktilfenola etoksilāti. 	ES

	Ftalātu mīkstināšanas līdzekļi	Gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, noteiktu ftalātu mīkstināšanas līdzekļu saturs nepārsniedz 0,1 masas procentu: <ul style="list-style-type: none"> • DEHP (di-(2-etilheksil)-ftalāts), • BBP (benzilbutilftalāts), • DBP (dibutilftalāts), • DMEP (bis2-metoksietil) ftalāts, • DIBP (diizobutilftalāts), • DIHP (di-C6-8-sazarotie alkilftalāti), • DHNUP (di-C7-11-sazarotie alkilftalāti), • DHP (di-n-heksilftalāts) 	ES
	Krāsvielas un pigmenti	Tekstilizstrādājumu ražošanā aizliegts izmantot šādas krāsas un pigmentus: Acid Red 26, Direct Black 38, Disperse Blue 1, Basic Red 9, Direct Blue 6, Disperse Orange 11, Basic Violet 14, Direct Red 28, Disperse Yellow 3, Pigment Red 104, Pigment Yellow 34.	ES
	Papildu apstrāde	Tekstilizstrādājumu ražošanā aizliegts izmantot šādas vielas: <ul style="list-style-type: none"> • bis(hidrogenēto taukskābju alkil)dimetilamonija hlorīdu (DTDMAC), • distearildimetilamonija hlorīdu (DSDMAC), • di(cietināto taukskābju parafinu)dimetilamonija hlorīdu (DHTDMAC), • etilēndiamīntetraacetātu (EDTA), • dietilēntriāminpentaacetātu (DTPA), • 4-(1,1,3,3-tetrametilbutil)fenolu, • 1-metil-2-pirolidonu, • nitriltriētiķskābi (NTA). 	ES
Apstrāde	Balināšana	Dzijas, audumu vai adījumu paneļu balināšanā nedrīkst izmantot balinātājus uz hlora bāzes.	ES
Bīstamas ķīmiskās vielas	Apstrāde ar ūdens, traipu un eļļas repelentiem	Aizliegts izmantot garo ķēžu ($\geq C5$) perfluoroalkānu sulfoskābes vai sulfonātus (PFSA) un ($\geq C7$) perfluoralkilu karboksilskābes vai karboksilātus (PFCA).	ES
		<i>Paplašinātās prasības:</i> Aizliegts izmantot apstrādi ar fluorētiem ūdens, traipu un eļļas repelentiem, izņemot, ja šīs funkcijas nepieciešams kombinēt. Papildus tam gan pamatkritēriju, gan visaptverošo kritēriju gadījumā ir jātestē apģērba(-u) izturība.	
Bīstamas ķīmiskās vielas	Ūdensnecaurļaidīgas membrānas	Āra apģērbos izmantotu fluoropolimēru membrānu un laminātu ražošanā nedrīkst izmantot perfluoroktānskābi (PFOA) vai citas garākas ķēdes fluorētās virsmaktīvās vielas.	ES
	Antipirēni	Aizliegts izmantot šādus antipirēnus: <ul style="list-style-type: none"> • HBCDD — heksabromciklododekāns, • deka-BDE — dekabromdifenilēteris, • TEPA — tris(aziridinil)fosfīnoksīds, • TRIS — tris-(2,3- dibrompropil)fosfāts, 	ES

		<ul style="list-style-type: none"> • TCEP — tris(2-hloretil)fosfāts, • parafins, C10-C13, hlorēts (SCCP). 	
		<p><i>Paplašinātās prasības:</i> Ja nepieciešama aizsardzība pret uguni, audums ir jāpārbauda, lai garantētu, ka tas nodrošina augstu izturības līmeni.</p>	
Izturības testi	Saraušanās un izstiepšanās	Austie audumi <ul style="list-style-type: none"> • kokvilna un kokvilnas maisījumi +/- 3,0 % • pusvilna +/- 2,0 % • sintētiskās šķiedras +/- 2,0 % • gultas veļa un dvieļi +/-8,0 % 	ES
	Krāsu izturība pret mazgāšanu	3–4 attiecībā uz krāsas maiņu un plankumainību	ES
	Krāsu izturība pret sviedriem	3–4 attiecībā uz krāsas maiņu un plankumainību, 4 — tumšām krāsām (standarta piesātinātība > 1/1)	ES
	Krāsu izturība pret noberšanos mitrā veidā	2–3 līmenis	ES
	Stiepes izturība	<50 % kokvilna N/(g/m ²) 2,0 50 % kokvilna N/(g/m ²) 1,8 Minimālais rādītājs 400 N	ES
	Šuvju izturība	100 N sadaloties	ES
	Izturība pret ūdeni, netīrumiem un traipiem	Šādas funkcionalitātes saglabāšana pēc 20 mazgāšanas cikliem mājas apstākļos 40 °C temperatūrā vai 10 rūpnieciskās mazgāšanas cikliem 75 °C temperatūrā; <ul style="list-style-type: none"> • ūdens repelentu īpašības: 80 no 90; • eļļas repelentu īpašības: 3,5 no 4,0; • traipu repelentu īpašības: 3,0 no 5,0; Apģērbiem ar līmētām šuvēm rūpnieciskās mazgāšanas temperatūru var samazināt līdz 60 °C.	ES
	Uguns aizsargapdare	Mazgājamiem izstrādājumiem jā saglabā to funkcionalitāte pēc 50 mazgāšanas cikliem (visaptverošais kritērijs). Nemazgājamiem izstrādājumiem jā saglabā to funkcionalitāte pēc mērcēšanas testa.	ES
Materiāli	Kokvilnas šķiedras	Vismaz 20 % (paplašinātā: 60%) no līguma izpildei izmantoto kokvilnas ražojumu materiāliem ir jābūt ražotiem: <ul style="list-style-type: none"> • bioloģiskajā audzēšanā: audzētiem saskaņā ar prasībām, kas noteiktas Regulā (EK) Nr. 834/2007 vai ASV Bioloģiskās ražošanas valsts programmā (NOP), vai tām pielīdzināmām juridiskām saistībām, kuras noteikuši ES tirdzniecības partneri; vai • integrētās augu aizsardzības (IAA) sistēmā: audzētiem atbilstīgi IAA principiem, kā noteikts ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) IAA (IPM) programmā vai ES Direktīvā 2009/128/EK. 	ES

Ražošanas process	Vilnas šķiedras notekūdeņi	Vilnas mazgāšanas notekūdeņu daudzums (kas nonāk vai nu vietējās attīrīšanas iekārtās, vai attīrīšanas iekārtās ārpus ražotnes), ko mēra kā g KSP (ķīmisko skābekļa patēriņu) uz kg neattaukotas vilnas, drīkst būt ≤ 25 g rupjai vilnai un aitas vilnai, ≤ 45 g — smalkvilnai.	ES
Bīstamas ķīmiskās vielas	Sēra emisijas gaisā	Viskozes un modāla šķiedrām sēra saturs sēra savienojumu emisijās gaisā no šķiedru ražošanas procesiem, kas izteiktas kā gada vidējā vērtība, nepārsniedz noteiktās vērtības: <ul style="list-style-type: none"> • štāpeļšķiedras – 30 g/kg • pavedienšķiedras: <ul style="list-style-type: none"> ○ mazgāšana partijās – 40 g/kg ○ integrētā mazgāšana – 170 g/kg 	ES
	Halogenētās emisijas no celulozes	Līguma izpildē izmantotā šķiedru izstrādājuma ražošanai izmantoto celulozi balina, neizmantojot elementāro hloru. Rezultātā iegūtais hlora un organiski saistītā hlora kopējais daudzums gatavajās šķiedrās (OX) nepārsniedz 150 ppm vai celulozes ražošanas notekūdeņos (AOX) nepārsniedz 0,170 kg/t gaissausa materiāla celulozes.	ES
Pārstrādes materiāli	Pārstrādāto izejvielu saturs poliestera materiālos	Poliestera šķiedru izstrādājumam(-iem), ko izmanto līguma izpildē, ir jābūt izgatavotiem, izmantojot vismaz 20 % pārstrādāta materiāla saturu.	ES
Bīstamas ķīmiskās vielas	REACH kandidātvielu sarakstā iekļauto vielu deklarācija	Pretendentam ir jādeklarē REACH kandidātvielu sarakstā iekļauto vielu klātbūtne, ja koncentrācija gatavajā izstrādājumā pārsniedz 0,1 % (pēc masas).	ES
Izturības testi	Izturības standarti	Tekstilizstrādājumiem ir jāatbilst attiecīgajām izturības prasībām, kas norādītas tehniskās specifikācijas "Vielu ierobežojumi ražošanas procesā" un "Izturības testi" jomā. Ja attiecībā uz funkcionālu darba apģērbu var pamatot atsevišķus raksturlielumus, kuru dēļ nav jāveic tekstilmateriāla auduma apstrāde ar ūdens, netīrumu vai traipu repelentiem un/vai antipirēniem, šādiem izstrādājumiem nepiemēro tehniskās specifikācijas "Izturības testi" jomā noteiktās testēšanas prasības: <ul style="list-style-type: none"> • Izturība pret ūdeni, netīrumiem un traipiem • Ugunsaizsargapdare 	ES
Materiāli	Auduma izvēle	Izvēlas audumu, kura aizturētā mitruma saturs pēc centrifugēšanas ir mazāks par 35 % un gluduma pakāpe pēc žāvēšanas – SA-3, ja auduma kokvilnas saturs ir 50 %, SA-4, ja kokvilnas saturs ir <50 %.	ES
Apstrāde	Tekstilizstrādājumu kopšana	Tekstilpakalpojumu sniedzējs saskaņā ar savu aktīvu pārvaldības plānu pagarina darba apģērbu un iekštelpu tekstilizstrādājumu lietderīgās izmantošanas laiku, sniedzot pastāvīgus kopšanas un labošanas pakalpojumus. Tie ietver vismaz: <ul style="list-style-type: none"> • vienkāršus labošanas darbus, tostarp atirušu šuvju lāpīšanu un šūšanu, salauztu/nozaudētu detaļu aizvietošanu, kā arī rāvējslēdzēju un stiprinājumu salabošanu/aizvietošanu; • darba apģērba auduma gabalu aizvietošanu; • funkcionālā pārklājuma atkārtotu uzklāšanu. 	ES

Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji (kritēriji papildu punktiem)			
Materiāli	Kokvilnas šķiedras	Punkti tiks piešķirti proporcionāli par katru 10 % uzlabojumu, salīdzinot ar minimālajām tehniskajām specifikācijām attiecībā uz sertificētas IAA vai bioloģiskās kokvilnas saturu.	ES
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātu izejvielu saturs poliestera un poliamīda (neilona) materiālos un poliestera reciklēšana	Punktus piešķir par līguma izpildē izmantojamā poliestera un/vai neilona šķiedru izstrādājuma(-u) saturu, kas ir lielāks par minimālo rādītāju – 20 % pārstrādātu pirmslietošanas un/vai pēclietošanas atkritumu –, katru nākamo soli nosakot 10 % apmērā. Punktus piešķir pretendentiem, kuri var pierādīt, ka: <ul style="list-style-type: none"> • gatavo tekstilizstrādājumu konstrukcija atvieglo poliestera audumu atšķirošanu izstrādājuma darbmūža beigās; • tiek piedāvāta iespēja tekstilizstrādājumus brīvprātīgi nodot atpakaļ, lai līgumslēdzēja iestāde varētu nodot poliestera audumus reciklēšanai vai atkārtotai izmantošanai. 	ES
Bīstamas ķīmiskās vielas	Ražotnēs pārbaudāmie ierobežojumi attiecībā uz vielām	Punkti tiks piešķirti pretendentiem, kuri ierobežo tehniskās specifikācijas "Vielu ierobežojumi ražošanas procesā" jomā uzskaitīto vielu izmantošanu piegādātā(-o) izstrādājuma(-u) krāsošanā, apdrukā un apretūrā.	ES
Pārstrādes konstrukcija	Atkārtotai izmantošanai un reciklēšanai domāta konstrukcija	Apģērba gabali ir jāprojektē tā, lai logotipus vai atšķirīgas identifikācijas pazīmes varētu viegli atdalīt vai pārdrūkat, priekšmetu nesabojājot.	ES
Enerģija	Īpatnējais enerģijas patēriņš	Pretendentiem piešķir punktus atkarībā no tā, kāds ir īpatnējais enerģijas patēriņš kWh (elektroenerģija, gāzveida un šķidrās kurināmais) uz katru izmazgāto, izžāvēto un apretēto (nepieciešamības gadījumā) galda un gultas veļas un darba apģērba kilogramu, kuru piedāvājumā iecerēts sasniegt pakalpojumu sniegšanas laikā. Punktus piešķir lineāri proporcionāli saņemtajiem pieteikumiem no zemākā (100 % pieejamo punktu) līdz augstākajam (nulle punktu).	ES
Bīstamas ķīmiskās vielas	Mazgāšanas līdzekļu ietekme uz vidi	Pretendentiem piešķir punktus, ja tie līguma izpildes vajadzībām apņemas izmantot mazgāšanas līdzekļus, kas atbilst ūdens toksicitātes un bioloģiskās noārdīšanās kritērijiem, kuri paredzēti ES ekomarķējumā iestādēs izmantojamiem mazgāšanas līdzekļiem, vai to ekvivalentam. Pretendenti, kas to uzņemas, saņem maksimālo iespējamo punktu skaitu.	ES
Aprites ekonomika	Atpakaļnodrošināšanas sistēma	Pretendentam saskaņā ar savu aktīvu pārvaldības sistēmu jāievieš līgumā paredzētajai izmantošanai piegādāto tekstilizstrādājumu atpakaļnodrošināšanas sistēma vai oficiāli jāvienojas ar kādu atpakaļnodrošināšanas shēmas; sistēmā ir šādi elementi: <ul style="list-style-type: none"> • līgumslēdzēja iestādes telpās uzstādītas savākšanas sistēmas, lai veicinātu (attiecīgā gadījumā) tekstilizstrādājumu šķirošanu un klasificēšanu; • mācību materiāli un norādījumi, lai nodrošinātu, ka publiskās iestādes personāls skaidri izprot, kā sistēma lietojama; 	ES

		<ul style="list-style-type: none"> pēcsavākšanas šķirošana, lai maksimāli palielinātu no atkārtotas izmantošanas vai pārstrādes iegūto vērtību. Te ietilpst vismaz atšķirošana pēc šķiedrām, krāsām un apgērba stāvokļa. <p>Pretendents norāda atgūto tekstilizstrādājumu iespējamās galapatēriņa tirgus.</p>	
Īpašās līguma prasības			
Apstrāde	Tekstilpakalpojumi, kas ietver mazgāšanu	<p>Izraudzītais pretendents sniedz pakalpojumus, ievērojot īpatnējo enerģijas patēriņu un izmantojot atbilstošus mazgāšanas līdzekļus, ko tas savā piedāvājumā apņēmis pildīt.</p> <p>Pretendentam jānodrošina šāda verifikācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> mēneša enerģijas patēriņa dati, ko iegūst, sakopojot energopatēriņa dalītās uzskaites datus par katru ražošanas līniju attiecīgajos objektos, un kas atspoguļo auduma veidu/masu, un ko daļa ar apstrādāto tekstilizstrādājumu svaru; mazgāšanas līdzekļu iepirkuma rēķinu kopijas kopā ar pierādījumiem, ka mazgāšanas līdzekļiem (-i): <ul style="list-style-type: none"> ir ES ekomarkējums; vai ir I tipa ekomarkējums, kas satur ekvivalentus kritērijus; vai tas/tie atbilst noteiktajiem ES ekomarkējuma kritērijiem. <p>Pierādījumiem ir jāietver derīgas ekomarkējuma licences un/vai trešo personu verificēti testu dati attiecībā uz izmantotajiem mazgāšanas līdzekļiem.</p> <p>Līgumslēdzēja iestāde patur tiesības jebkurā brīdī līguma darbības laikā pieprasīt trešās personas veiktu verifikāciju, un līgumslēdzējam ir pienākums par saviem līdzekļiem šādus pierādījumus nodrošināt.</p>	ES
Aprites ekonomika	Atpakaļnodrošanas sistēma	<p>Pretendentam ir jāziņo par savas atpakaļnodrošanas sistēmas rezultativitāti saskaņā ar šādām prasībām:</p> <ul style="list-style-type: none"> tiks aptaujāts līgumslēdzējas iestādes telpās strādājošais personāls, lai noteiktu, cik viegla ir savākšanas/atšķirošanas sistēmu izmantošana. Tās rīkos pirmajos sešos pakalpojumu sniegšanas mēnešos, un to konstatējumi tiks izmantoti, lai identificētu vai īstenotu iespējamās uzlabošanas pasākumus; reizi gadā konstatē un reģistrē to savākto tekstilizstrādājumu īpatsvaru, kuri ir izmantoti atkārtoti vai pārstrādāti, un attiecīgo tekstilizstrādājumu vērtību par kilogramu, kas iegūta no galapatēriņa tirgiem, uz kuriem tie ir nosūtīti. <p>Pretendents iesniedz personāla aptaujas un identificēto iespējamo uzlabošanas pasākumu īsu kopsavilkumu. Tiks sniegts ikgadējs ziņojums, kurā norādīts tekstilizstrādājumu sadalījums pēc galamērķa un pēc katrā galapatēriņa tirgū iegūtās vērtības.</p>	ES

Tabula 13. Latvijas MK noteikumos noteiktie kritēriji un prasības attiecībā uz tekstilizstrādājumu grupu⁴⁶

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Ķīmiskās vielas	Videi draudzīgi veļas mazgāšanas līdzekļi un iepriekšējas apstrādes traipu tīrītāji	Ieteicamā deva normāli netīru tekstilizstrādājumu (augstas efektivitātes veļas mazgāšanas līdzekļi, krāsām droši veļas mazgāšanas līdzekļi) un viegli netīru tekstilizstrādājumu (zemas efektivitātes veļas mazgāšanas līdzekļi) mazgāšanai ūdenī ar cietību 2,5 mmol CaCO ₃ /l (vidēji cietā ūdenī) nepārsniedz attiecīgi šādas robežvērtības: <ul style="list-style-type: none"> • augstas efektivitātes veļas mazgāšanas līdzekļi – 17,0 g/kg mazgājamās veļas (pulveri/tabletes) vai 17,0 ml/kg mazgājamās veļas (šķidrums); • krāsām droši mazgāšanas līdzekļi – 17,0 g/kg mazgājamās veļas (pulveri/tabletes) vai 17,0 ml/kg mazgājamās veļas (šķidrums); • zemas efektivitātes veļas mazgāšanas līdzekļi – 17,0 g/kg mazgājamās veļas (pulveri/tabletes) vai 17,0 ml/kg mazgājamās veļas (šķidrums). Ja piemēro ieteikumus priekšmazgāšanai un turpmākai mazgāšanai, kopējā ieteicamā deva (priekšmazgāšanai un turpmākai mazgāšanai) atbilst maksimālajai devai.	LV
	Izbūves un apdares materiālu izvēle	Visi grīdas un sienu tekstilsegumi atbilst tabulā norādītajiem emisiju limitiem: kopējie gaistošie organiskie savienojumi (total volatile organic compounds, TVOC) – <2000 µg/m ³ (28 dienas) formaldehīds – <120 µg/m ³ (28 dienas)	LV
Bīstamas ķīmiskās vielas	Pesticīdi	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, noteiktām vielām saturs nepārsniedz 0,05 ppm (miljondaļa). Konkrēto vielu kopējais saturs nepārsniedz 0,75 ppm.	LV
	Krāsvielas	Gatavu izstrādājumu ražošanā neizmanto tādas krāsvielas, kas klasificētas kā sensibilizējošas / alergēnas, kancerogēnas, mutagēnas vai reproduktīvajai funkcijai toksiskas vielas. Noteiktas krāsvielas izmanto tikai tad, ja krāsoto šķiedru, dziju vai audumu krāsnoturība pret sviedriem (skābiem un sārmainiem) atbilst vismaz 4. līmenim.	LV
	Arilamīni	Gatavi izstrādājumi nesatur noteiktus arilamīnus.	LV
	Uguns aizsardzības ķīmiskie līdzekļi	Gatavos izstrādājumos neizmanto noteiktus uguns aizsardzības ķīmiskos līdzekļus.	LV
	Pentahlorfenols un tetrahlorfenols	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, pentahlorfenola saturs nepārsniedz 0,5 miljondaļa.	LV

⁴⁶ MK noteikumi Nr. 353, 2017.gada 20.jūnijā, Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība. Pieejams - <https://likumi.lv/ta/id/291867-prasibas-zalajam-publiskajam-iepirkumam-un-to-piemerosanas-kartiba>

	Ftalātu mīkstināšanas līdzekļi	Gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, noteiktu ftalātu mīkstināšanas līdzekļu saturs nepārsniedz 0,1 masas procentu.	LV
	Formaldehīds	Brīva un daļēji hidrolizējama formaldehīda daudzums gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, nepārsniedz 70 ppm, bet visos pārējos gatavajos izstrādājumos 300 ppm.	LV
	Smagie metāli	Kadmija (Cd), hroma (Cr), niķeļa (Ni), svina (Pb) un vara (Cu) daudzums gatavos izstrādājumos nepārsniedz noteiktas robežvērtības.	LV
Krāsnoturība un formas stabilitāte	Izmēru maiņa mazgājot un žāvējot	Plus vai mīnus 2 procenti aizkariem un mēbeļaudumiem, kas ir mazgājami un noņemami. No mīnus 8 procenti līdz plus 4 procenti citiem austiem izstrādājumiem, izturīgiem neaustiem izstrādājumiem, citiem trikotāžas izstrādājumiem un dvieļu frotē audumiem.	LV
	Krāsnoturība mazgājot	Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsas maiņu. Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsojuma plankumainību.	LV
	Krāsnoturība pret sviedriem (skābiem, sārmainiem)	Vismaz 3.–4. līmenis (attiecībā uz krāsas maiņu un krāsojuma plankumainību). 3. līmenis, ja audums ir tumšā krāsā (standarta dziļums >1/1) un izgatavots no reģenerētas vilnas vai satur vairāk nekā 20 procenti zīda.	LV
	Krāsnoturība pret berzi mitrā veidā	Vismaz 2.–3. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 2. līmenis.	LV
	Krāsnoturība pret berzi sausā veidā	Vismaz 4. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 3.–4. līmenis.	LV
	Krāsnoturība pret gaismu	Mēbeļaudumiem, aizkaru audumiem un drapēriju audumiem vismaz 4.–5. līmenis. Visiem pārējiem izstrādājumiem vismaz 4. līmenis. Pieļaujams 4. līmenis, ja mēbeļaudums, aizkaru audums vai drapēriju audums ir gaišā krāsā (standarta dziļums <1/12) un satur vairāk nekā 20 procenti vilnas vai citu keratīna šķiedru vai vairāk nekā 20 procenti zīda, vai vairāk nekā 20 procenti līnšķiedras vai citu lūksnšķiedru.	LV
Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji			
Materiāli	Bioloģiski ražotas kokvilnas vai citas dabīgas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kāda masas daļa no gatavos izstrādājumos izmantotajām kokvilnas vai citām dabīgām šķiedrām ir ražotas bioloģiski. Lai šķiedru uzskatītu par bioloģiski ražotu, tās izcelsmes kultūrai jābūt ražotai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 834/2007 "Par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un par Regulas (EEK) Nr. 2092/91 atcelšanu".	LV
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kādu masas daļu izstrādājumos veido pārstrādātas šķiedras, t.i., šķiedras, kas iegūtas tikai no tekstilpreču un apģērbu ražošanas atgriezumiem vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).	LV

Tabula 14. Zviedrijas ZPI vadlīnijās iestrādātie kritēriji attiecībā uz tekstilizstrādājumiem⁴⁷

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Atlases kritēriji			
Izcelsmes un kvalitātes nodrošināšana	Tekstilizstrādājumu piegādātāju pieredze	Piegādātājs uzrāda kvalitātes vadības dokumentus (piem. ISO 9001 sertifikātu), kā arī apliecina, ka: <ul style="list-style-type: none"> Līguma darbības laikā prasības tiek kontrolētas un izpildītas; Dokumenti, lai pārbaudītu prasību izpildi, ir pieejami; Iepirkuma rīkotājam ir pieejama kontaktpersona piegādātāja organizācijā. 	SE
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Ražošanas process	Vilnas šķiedras notekūdeņi	Attiecībā uz notekūdeņiem, kas apstrādāti ražošanas iekārtā un novadīti tieši saņēmējā, ievēro šādus noteikumus: <ul style="list-style-type: none"> Emitētais KSP nepārsniedz 45 g/kg tekstilmateriālā (vilna). Emitētais KSP nepārsniedz 20 g/kg tekstilmateriālā (izņemot vilnu). PH ir 6-9, ja vien saņēmēja dabiskais pH neatšķiras no šī diapazona Temperatūra nepārsniedz 40 °C, ja vien saņēmējam dabīgi nav augstāka temperatūra. Prasība aptver krāsošanas procesa posmus un tekstilmateriāla galvenās ražošanas sastāvdaļas sagatavošanu.	SE
Bīstamas ķīmiskās vielas	Krāsvielas un pigmenti	Noteiktas krāsvielas un pigmenti nedrīkst pārsniegt koncentrāciju, kas ir augstāka par 50 mg/kg tekstilmateriālā katrai atsevišķai vielai.	SE
	Formaldehīds	Formaldehīda īpatsvars tekstilizstrādājumos nedrīkst pārsniegt 20 ppm (paplašināti: 75 ppm).	SE
	Ftalātu mīkstināšanas līdzekļi	Gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, noteiktu ftalātu mīkstināšanas līdzekļu saturs nepārsniedz 0,1 masas procentu.	SE
	Biocīdi	Tekstilizstrādājumus, kas piegādāti saskaņā ar līgumu, netiek neapstrādāti ar biocīdiem. Izņēmums: tekstilmateriāli, kuriem biocīdu funkcija ir īpaši pieprasīta, piemēram, ātrās palīdzības apģērbs.	SE
Tekstilizstrādājumi ar īpašām funkcijām	Uguns aizsardzības ķīmiskie līdzekļi	Gatavos izstrādājumos neizmanto noteiktus uguns aizsardzības ķīmiskos līdzekļus.	SE
	Ūdensnecaurlaidīga funkcija tekstilizstrādājumos, kuros šāda funkcija ir nepieciešama	Slēdzot līgumu, piegādātājs iepirkuma rīkotājam iesniedz sarakstu par pašreizējā kandidātu sarakstā iekļauto vielu īpatsvaru (59. pants Regulā (EK) Nr. 1907/2006 par ķīmisko vielu reģistrāciju, novērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH)), un vielu īpatsvaru ar koncentrāciju virs 100 mg / kg tekstilmateriālā.	SE

⁴⁷ Zviedrijas iepirkums ilgtspējīgam tekstilam. Pieejams - <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/en/criteria/office-and-textiles/textiles/>

	Netīrumu un eļļas atgrūšanas funkcija tekstilizstrādājumos, kuros šāda funkcija ir nepieciešama	Tekstilizstrādājumos, kuriem saskaņā ar līgumu ir norādīta netīrumu un eļļas atgrūšanas funkcija, konkrētām vielām ir noteikts procentuālais atrašanās daudzums vienā tekstilizstrādājumā.	SE
Īpašās līguma prasības			
Aprites ekonomika	Tekstilmateriālu atkārtota izmantošana	Piegādātājs, apspriežoties ar līgumslēdzēju organizāciju, izlemj, kurus no neizmantotajiem tekstilizstrādājumiem piegādātājs var paņemt atpakaļ atkārtotai izmantošanai. Piegādātājs katru gadu ziņo par atgriezto tekstilizstrādājumu daudzumu kilogramos un par to, kuras organizācijas ir saņēmušas tekstilizstrādājumus atkārtotai izmantošanai.	SE
Bīstamas ķīmiskās vielas	Ļoti bīstamu vielu saturs	Slēdzot līgumu, piegādātājs iepirkuma rīkotājam iesniedz sarakstu par pašreizējā kandidātu sarakstā iekļauto vielu īpatsvaru (59. pants Regulā (EK) Nr. 1907/2006 par ķīmisko vielu reģistrēšanu, novērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH)), un vielu īpatsvaru ar koncentrāciju virs 0,1% svara (1000 mg/kg) vienai vielai. Ja līguma darbības laikā jaunas vielas ir iekļautas kandidātu sarakstā, iepirkuma rīkotāju informē, ja tās ir piedāvātajos izstrādājumos. Tas jā dara 6 mēnešu laikā pēc tam, kad Eiropas Ķīmisko vielu aģentūra (ECHA) ir publicējusi pārskatīto kandidātu sarakstu.	SE
Cilvēktiesības	Ētiskie standarti ražošanā	Līgums izpildāms saskaņā ar sekojošiem noteikumiem par darba ņēmēju tiesībām: Cilvēktiesību pārkāpumi (SDO 29., 87., 98., 100., 105., 111., 138. un 182. pamatkonvencija) vai tradicionālo tiesību pārkāpumi (tiesības, kuras tiek praktizētas ilgāku laiku). Līgums izpildāms saskaņā ar noteikumiem par darba ņēmēju tiesībām, vides aizsardzību un pretkorupciju.	SE

Tabula 15. Nīderlandes ZPI vadlīnijās iestrādātie kritēriji attiecībā uz tekstilizstrādājumiem⁴⁸

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Atlases kritēriji			
Izcelsmes un kvalitātes nodrošināšana	Tekstilizstrādājumu piegādātāju pieredze	Pretendentiem jāspēj apliecināt, ka tiem ir resursi, zinātība, dokumentētas procedūras un vadības sistēmas, kas vajadzīgas, lai izpildītu šādas prasības saistībā ar izstrādājumiem un to piegādes ķēdi: <ul style="list-style-type: none"> tekstilšķiedru izcelsme: sistēmas, kas ļauj izsekot to dabīgo un mākslīgo šķiedru izcelsmei, saturam un ražošanas sistēmām, attiecībā uz kurām piemēro vides kritērijus. Tas ietver darījumu reģistrēšanu, kas ļauj veikt verificēšanu un izsekot procesam no izejvielu ieguves 	NL

⁴⁸ Nīderlandes iepirkuma kritēriji darba apģērbam. 2013.gads. Skatīts 06.06.2021. Pieejams - <https://english.rvo.nl/sites/default/files/2013/12/Criteriadocument%20Workwear.pdf>

		<p>līdz dzijas/pavedienu un jēlaudumu ražošanai un apstrādei. Tas var ietvert tādu izcelsmes un izsekojamības sertifikātu izmantošanu, kuras izdevušas trešās personas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ķīmikāliju pārvaldība: ierobežoto ķīmisko vielu saraksta ieviešana, tostarp saraksta paziņošana krāsošanas, drukāšanas un apretūras veicējiem, ražotņu atbilstības uzraudzība un gatavo izstrādājumu atbilstības uzraudzība, tostarp laboratoriskas pārbaudes; • būs nepieciešama arī revidentu izmantošana apmeklējumos uz vietas, tekstilizstrādājumu atbilstības shēmas un izstrādājumu pārbaudes laboratorijas, kas akreditētas saskaņā ar starptautiskajiem standartiem (piem., ISO 17025, ISO 17065, ISO 19011 vai ekvivalentiem). 	
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Bīstamas ķīmiskās vielas	Prasības lietotu tekstilmateriālu izmantošanai	<p>Mēbelēs izmantotie tekstilizstrādājumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedrīkst saturēt hlorētas mākslīgās šķiedras; • nedrīkst saturēt halogenētus antipirēnus, izņemot gadījumus, kad to izmantošana ir pamatota tiesību normās; • nedrīkst saturēt krāsvielas, kuru pamatā ir benzidīns; • nedrīkst pārsniegt noteiktu smago metālu koncentrācijas pigmentos un krāsvielās vai īpašās tekstilšķiedrās. 	NL
	Kaitīgas vielas	Piegādājamajā darba apgērbā kaitīgo vielu daudzums nedrīkst pārsniegt robežvērtības, kas norādītas OEKO-TEX standartā Nr. 100.	NL
	Nanomateriāli	<p>Pretendents atskaitās par izmantojamajiem nanomateriāliem.</p> <p>Atskaitē jāiekļauj riska izvērtēšanas un pārvaldības pasākumi, kas jāveic nanomateriālu (nejaušas) izplatīšanas gadījumā.</p> <p>Riska izvērtēšanā jāpamatojas uz dokumentu "Vadlīnijas par darba drošību ar nanomateriāliem un nanoproduktiem".</p>	NL
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātas tekstilšķiedras	Vismaz 10% no galaprodukta svara ir jābūt izgatavotiem no pārstrādātām tekstilšķiedrām, kas iegūta tikai no patēriņa atkritumiem. Attiecas uz diviem, polo krekliem un priekšautiem.	NL
Ražošanas process	Vilnas šķiedras notekūdeņi	Vilnas mazgāšanas notekūdeņu daudzums (kas nonāk vai nu vietējās attīrīšanas iekārtās, vai attīrīšanas iekārtās ārpus ražotnes), ko mēra kā g ҠSP (ķīmisko skābekļa patēriņu) uz kg neattaukotas vilnas, drīkst būt ≤25 g rupjai vilnai un aitas vilnai, ≤45 g — smalkvilnai.	NL
Bīstamas ķīmiskās vielas	Sēra emisijas gaisā	<p>Viskozes un modāla šķiedrām sēra saturs sēra savienojumu emisijās gaisā no šķiedru ražošanas procesiem, kas izteiktas kā gada vidējā vērtība, nepārsniedz noteiktās vērtības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • štāpeļšķiedras – 30 g/kg • pavedienšķiedras: <ul style="list-style-type: none"> ○ mazgāšana partijās – 40 g/kg ○ integrētā mazgāšana – 170 g/kg 	NL
	Halogenētās emisijas no celulozes	Līguma izpildē izmantotā šķiedru izstrādājuma ražošanai izmantoto celulozi balina, neizmantojot elementāro hloru. Rezultātā iegūtais hlora un organiski saistītā hlora kopējais daudzums gatavajās šķiedrās (OX) nepārsniedz 150 ppm vai celulozes ražošanas notekūdeņos (AOX) nepārsniedz 0,170 kg/t gaissausa materiāla celulozes.	NL

Cilvēktiesības	Ētiskie standarti ražošanā	Parakstoties uz Starptautiskajiem sociālajiem nosacījumiem, pretendents apņemas ievērot tos saskaņā ar līguma noteikumiem.	NL
Transports	Transportlīdzekļi izstrādājumu pārvadāšanai	Transportlīdzekļi, kas atbilst vismaz 6. emisijas klasei, ir jāizmanto preču transportēšanai uz klienta atrašanās vietu.	NL
Aprites ekonomika	Sekundārais/ terciārais iepakojums, kas izgatavots no otrreizēji pārstrādāta materiāla	Ja kartona kastes izmanto sekundārajam un/vai terciārajam iepakojumam, tām jā sastāv vismaz no 80% pārstrādātā kartona. Ja sekundārajam un/vai terciārajam iepakojumam izmanto plastmasas foliju vai loksnes, kas nav no bioloģiskiem materiāliem, tām jā sastāv no vismaz 75% pārstrādātā materiāla.	NL
Materiāli	Iepakojuma izvēle	Pretendentam ir jāizskaidro iepakojuma izvēle saskaņā ar pamatprasībām, kas izriet no Eiropas Iepakojuma direktīvas un Iepakojuma pārvaldības sprieduma.	NL
Sociālā atbildība	Sociālais piensums	Līgumslēdzējs līguma izpildes laikā piemēro 5% sociālā piensuma standartu.	NL
Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji (kritēriji papildu punktiem)			
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātas tekstilšķiedras	Piegādātājam jānorāda, kādu masas daļu izstrādājumos veido pārstrādātas šķiedras, t.i., šķiedras, kas iegūtas tikai no tekstilpreču un apģērbu ražošanas atgriezumiem vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).	NL
Materiāli	Bioloģiski ražotas kokvilnas vai citas dabīgas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kāda masas daļa no gatavos izstrādājumos izmantotajām kokvilnas vai citām dabīgām šķiedrām ir ražotas bioloģiski. Lai šķiedru uzskatītu par bioloģiski ražotu, tās izcelsmes kultūrai jābūt ražotai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 834/2007. Pretendentam jāsniedz ieskaits par izmantotās kokvilnas ražošanas metodi vai citu dabīgo šķiedru tekstilmateriāliem, un IAA vai bioloģiskās ražošanas gadījumā tas jāpierāda ar sertifikātiem.	NL
Aprites ekonomika	Aprites ekonomikas plāns	Pretendentam jānorāda, kāda masas daļa no piedāvājuma ir paredzēta aprites ekonomikai, t.i., piemērota kā izejviela pēc tam, kad patērētājs to būs izmantojis.	NL
	Izmesto rūpniecisko apģērbu pieņemšana, pārstrāde un izmantošana	Jo labāk pretendents organizē izmesto rūpniecisko apģērbu pieņemšanu, pārstrādi un izmantošanu, jo augstāk tas tiks novērtēts.	NL
Ražošanas process	Ūdens attīrīšana ādas izstrādājumu ražošanas procesā	Ja pretendents var pierādīt, ka miecēšanas procesā izmantotais ūdens netiek atgriezts atpakaļ ekosistēmā neapstrādātā veidā, tad tas tiek augstāk novērtēts.	NL
Aprites ekonomika	Iepakojumu otrreizēja	Pretendentam ir jānorāda: <ul style="list-style-type: none"> kāda masas daļa no iepakojuma ir piemērota atkārtotai izmantošanai; kāda masas daļa no iepakojuma ir piemērota otrreizējai pārstrādei; 	NL

	pārstrāde un izmantošana	<ul style="list-style-type: none"> kāda sistēma darbojas, lai atkārtoti izmantotu iepakojumu (piemēram, savākšanas sistēma vai depozīta sistēma); kāda sistēma darbojas, lai pareizi pārstrādātu iepakojumu; vai tiek izmantots kompozīt un daudzslāņu iepakojums; vai tiek izmantota "zemākas likmes" plastmasa saskaņā ar atkritumu fonda definīciju.	
Materiāli	Organiskā kokvilna	Ja darba apgērbs ir sertificēts ar GOTS vai EKO, tad kokvilnas saturs ir 100% organisks. Ja apgērbs ir Organic Exchange sertificēts, tas nozīmē, ka tas satur noteiktu bioloģiskās kokvilnas procentuālo daudzumu, kas noteikts uz preces.	NL
Aprites ekonomika	Otrreizēji pārstrādātu šķiedru izmantošana darba apgērbā	Jo augstāks ir atkārtoti pārstrādātās šķiedras īpatsvars darba apgērbā, jo augstāks vērtējums tiks piešķirts piegādātājam. Procentuālo attiecību aprēķina, dalot pārstrādāto šķiedru svaru darba apgērbā ar kopējo darba apgērba svaru.	NL
Aprites ekonomika	Savākšana un pārstrāde	Jo augstāka ir to darba apgērbu procentuālā daļa, kas līguma darbības laikā ir iekļauta savākšanas un otrreizējās pārstrādes programmā, jo augstāks vērtējums tiks piešķirts piegādātājam. Ievāktu darba apgērbu procentuālo daļu nosaka dalot gadā ievāktu darba apgērbu skaitu ar kopējo atgriezto darba apgērbu skaitu.	NL
Sociālā atbildība	Sociālais piensums	Jo lielāks sociālā piensuma procents tiks piedāvāts, jo augstāk tiks novērtēts pretendents.	NL
Līguma izpildes noteikumi			
Likumu ievērošana	Vietējie tiesību akti un noteikumi	Līgumslēdzējs neizmanto produktus, par kuriem viņš zina vai tur aizdomās, ka tie neatbilst vietējiem tiesību aktiem un noteikumiem attiecībā uz ūdens izmantošanu, ūdens attīrīšanu, ķīmisko izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu. Līgumslēdzējs neizmanto to piegādātāju pakalpojumus, par kuriem viņš zina vai tur aizdomās, ka tie neatbilst iepriekšminētajiem vietējiem tiesību aktiem un noteikumiem.	NL
Sociālā atbildība	Sociālie noteikumi	Jāievēro starptautiskie darba standarti un cilvēktiesības starptautiskajā piegādes ķēdē ar mērķi piemērot tos (papildus Eiropas robežvērtībām) piegādātājiem.	NL
Ieteikumi			
Ekodizains	Ilgspējīgs dizains	Iegādes posmā iekļaut ilgtspējīga dizaina iespējas, piemēram, atsevišķu apgērbu daļu aizvietojamība, nevis visu apgērbu aizstāšana.	NL
	Iespēja iekļaut/aizstāt ar ilgtspējīgākiem materiāliem	Iekļaut papildu ilgtspējības specifikācijas, piemēram, veikt pētījumus par to, vai mazāk vēlamus materiālus var aizstāt ar ilgtspējīgiem materiāliem.	NL
	Ilgspējīgu apgērbu un tekstilizstrādājumu iegāde	Ja iepirkumu organizācija vēlas ieviest papildus kritērijus, kas nav pieminēti vadlīnijās, tad ieteikums ir iegādāties ilgtspējīgus apgērbus un tekstilizstrādājumus.	NL

Sociālā atbildība	Sociālais pienesums	Veikt pētījumus sociālā pienesuma jomā.	NL
--------------------------	---------------------	---	----

Tabula 16. Lielbritānijas ZPI vadlīnijās iestrādātie kritēriji attiecībā uz tekstilizstrādājumiem⁴⁹

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Bīstamas ķīmiskās vielas	Pesticīdi	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, noteiktām vielām saturs nepārsniedz 1 ppm (miljondaļa).	GB
	Krāsvielas	Gatavu izstrādājumu ražošanā neizmanto tādas krāsvielas, kas klasificētas kā sensibilizējošas / alergēnas, kancerogēnas, mutagēnas vai reproduktīvajai funkcijai toksiskas vielas.	GB
	Arilamīni	Gatavi izstrādājumi nesatur noteiktus arilamīnus.	GB
	Uguns aizsardzības ķīmiskie līdzekļi	Gatavos izstrādājumos neizmanto noteiktus uguns aizsardzības ķīmiskos līdzekļus.	GB
	Pentahlorfenols un tetrahlorfenols	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, pentahlorfenola saturs nepārsniedz 0,5 miljondaļa.	GB
	Ftalātu mīkstināšanas līdzekļi	Gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, noteiktu ftalātu mīkstināšanas līdzekļu saturs nepārsniedz 0,1 masas procentu.	GB
	Formaldehīds	Brīvā un daļēji hidrolizējamā formaldehīda daudzums gala audumā nedrīkst pārsniegt 20 ppm izstrādājumos zīdaiņiem un maziem bērniem līdz 3 gadu vecumam, 30 ppm produktos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, un 75 ppm visos citos produktos.	GB
	Smagie metāli	Kadmija (Cd), hroma (Cr), niķeļa (Ni), svina (Pb) un vara (Cu) daudzums gatavos izstrādājumos nepārsniedz noteiktas robežvērtības.	GB
Krāsnoturība un formas stabilitāte	Izmēru maiņa mazgājot un žāvējot	Plus vai mīnus 2 procenti aizkariem un mēbeļaudumiem, kas ir mazgājami un noņemami. No mīnus 8 procenti līdz plus 4 procenti citiem austiem izstrādājumiem, izturīgiem neaustiem izstrādājumiem, citiem trikotāžas izstrādājumiem un divieļu frotē audumiem.	GB
	Krāsnoturība mazgājot	Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsas maiņu. Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsojuma plankumainību.	GB
	Krāsnoturība pret sviedriem	Vismaz 3.–4. līmenis (attiecībā uz krāsas maiņu un krāsojuma plankumainību). 3. līmenis, ja audums ir tumšā krāsā (standarta dziļums >1/1) un izgatavots no reģenerētas vilnas vai satur vairāk nekā 20 procenti zīda.	GB

⁴⁹ Igtspējīgs iepirkums tekstiliem. Pieejams - https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/341550/GBS_spec-textiles.pdf

	(skābiem, sārmainiem)		
	Krāsnoturība pret berzi mitrā veidā	Vismaz 2.–3. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 2. līmenis.	GB
	Krāsnoturība pret berzi sausā veidā	Vismaz 4. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 3.–4. līmenis.	GB
	Krāsnoturība pret gaismu	Mēbeļaudumiem, aizkaru audumiem un drapēriju audumiem vismaz 4.–5. līmenis. Visiem pārējiem izstrādājumiem vismaz 4. līmenis. Pieļaujams 4. līmenis, ja mēbeļaudums, aizkaru audums vai drapēriju audums ir gaišā krāsā (standarta dziļums <1/12) un satur vairāk nekā 20 procenti vilnas vai citu keratīna šķiedru vai vairāk nekā 20 procenti zīda, vai vairāk nekā 20 procenti linšķiedras vai citu lūksnšķiedru.	GB
Ieteikumi	Ražošanas process un šķiedras īpašie kritēriji	Piegādātājam jāiesniedz saraksts ar visām šķiedrām, kas veido vairāk nekā 5% no produkta, kā arī atbilstoša dokumentācija, kas pierāda, ka attiecīgie kritēriji ir izpildīti. ES ekomarkējumu pieņem kā atbilstības apliecinājumu, kā arī jebkādu citu piemērotus pierādījumus, piemēram, ražotāja tehnisko dokumentāciju vai atzītas iestādes pārbaudes ziņojumu.	GB
	Ķīmiskās vielas un pārstrādes metodes	Produktiem jāatbilst noteiktiem ES ekomarkējuma kritērijiem saistībā ar ķīmiskajām vielām un apstrādes metodēm, kas noteikti Komisijas Lēmumā 2009/567/EK.	GB
	Organiski ražotas šķiedras vai citas dabīgas šķiedras	Piegādātājam jāsniedz pierādījumi par izmantoto šķiedru izcelsmi un to ražošanas bioloģisko raksturu, piemēram, ES bioloģiskās ražošanas logotips vai valsts apstiprinātie logotipi bioloģiskajai ražošanai.	GB
Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji (kritēriji papildu punktiem)			
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kādu masas daļu izstrādājumos veido pārstrādātas šķiedras, t.i., šķiedras, kas iegūtas tikai no tekstilpreču un apģērbu ražošanas atgriezumiem vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).	GB
Cilvēktiesības	Ētiskie standarti ražošanā	Piegādātājam jāsniedz informācija, kas demonstrē, ka piegādātājiem un ražotnēm ir neatkarīgi revidēti un starptautiski atzīti standarti, kas atbilst produktam, tādējādi risinot tādus ētiskus un sociālus jautājumus kā iztikas minimuma nodrošināšana, izvairīšanās no nelikumīgas bērnu nodarbinātības, godīgas tirdzniecības principu piemērošana, darba apstākļu atbilstība, dzīvnieku labturība tekstilizstrādājumu ražošanas procesā.	GB
Aprites ekonomika	Aprites ekonomikas plāns	Piegādātājam ir jāsniedz vai jānorāda: <ul style="list-style-type: none"> kā tie piemēro aprites ekonomikas domāšanu to šķiedru un materiālu atlasīšanā, kuriem ir vismazākā ietekme uz vidi visā produkta lietošanas laikā. Piegādātājam jāsniedz pierādījumi par izmantotās šķiedras salīdzinājumā ar alternatīvo šķiedru, pamatojoties uz neatkarīgiem pētījumiem, piemēram, aprites cikla novērtējums. pieejama informācija, lai varētu efektīvi novērtēt ierosinātās novatoriskās pieejas, tostarp neatkarīgi pārbaudītas aplēses par to potenciālajām priekšrocībām. 	GB

Tabula 17. Dānijas ZPI vadlīnijās iestrādātie kritēriji attiecībā uz tekstilizstrādājumiem⁵⁰

Joma	Joma/kritērija nosaukums	Prasības, kas ir noteiktas	Valsts, kurā izmantoti kritēriji
Tehniskās specifikācijas (obligātie kritēriji)			
Bīstamas ķīmiskās vielas	Pesticīdi	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, noteiktām vielām saturs nepārsniedz 0,05 ppm (miljondaļas). Konkrēto vielu kopējais saturs nepārsniedz 0,75 ppm.	DK
	Krāsvielas	Gatavu izstrādājumu ražošanā neizmanto noteiktas krāsvielas. Atsevišķas krāsvielas var tikt izmantotas gadījumos, ja krāsoto šķiedru, dziju vai audumu (skābu un bāzisku) krāsvielu blīvums atbilst vismaz 4. līmenim.	DK
	Arilamīni	Gatavi izstrādājumi nesatur noteiktus arilamīnus.	DK
	Uguns aizsardzības ķīmiskie līdzekļi	Gatavos izstrādājumos neizmanto noteiktus uguns aizsardzības ķīmiskos līdzekļus.	DK
	Pentahlorfenols	Gatavos izstrādājumos, kas izgatavoti no kokvilnas vai citām dabīgām celulozes šķiedrām, pentahlorfenola saturs nepārsniedz 0,5 miljondaļas.	DK
	Ftalātu mīkstināšanas līdzekļi	Gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, noteiktu ftalātu mīkstināšanas līdzekļu saturs nepārsniedz 0,1 masas procentu.	DK
	Formaldehīds	Brīva un daļēji hidrolizējama formaldehīda daudzums gatavos izstrādājumos, kas nonāk tiešā saskarē ar ādu, nepārsniedz 70 ppm, bet visos pārējos gatavajos izstrādājumos 300 ppm.	DK
	Smagie metāli	Kadmija (Cd), hroma (Cr), niķeļa (Ni), svina (Pb) un vara (Cu) daudzums gatavos izstrādājumos nepārsniedz noteiktas robežvērtības.	DK
Krāsnoturība un formas stabilitāte	Izmēru maiņa mazgājot un žāvējot	Plus vai mīnus 2 procenti aizkariem un mēbeļaudumiem, kas ir mazgājami un noņemami. No mīnus 8 procenti līdz plus 4 procenti citiem austiem izstrādājumiem, izturīgiem neaustiem izstrādājumiem, citiem trikotāžas izstrādājumiem un divielu frotē audumiem.	DK
	Krāsnoturība mazgājot	Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsas maiņu. Vismaz 3.–4. līmenis attiecībā uz krāsojuma plankumainību.	DK
	Krāsnoturība pret sviedriem (skābiem, sārmainiem)	Vismaz 3.–4. līmenis (attiecībā uz krāsas maiņu un krāsojuma plankumainību). 3. līmenis, ja audums ir tumšā krāsā (standarta dziļums >1/1) un izgatavots no reģenerētas vilnas vai satur vairāk nekā 20 procenti zīda.	DK
	Krāsnoturība pret berzi mitrā veidā	Vismaz 2.–3. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 2. līmenis.	DK

⁵⁰ Iepirkuma prasības tekstilam. Pieejams - <https://csr-indkob.dk/products/tekstiler/>

	Krāsnoturība pret berzi sausā veidā	Vismaz 4. līmenis. Ar indigo krāsotam rupjam kokvilnas audumam pieļaujams 3.–4. līmenis.	DK
	Krāsnoturība pret gaismu	Mēbeļu audumiem, aizkaru audumiem un drapēriju audumiem vismaz 4.–5. līmenis. Visiem pārējiem izstrādājumiem vismaz 4. līmenis. Pieļaujams 4. līmenis, ja mēbeļu audums, aizkaru audums vai drapēriju audums ir gaišā krāsā (standarta dziļums <1/12) un satur vairāk nekā 20 procenti vilnas vai citu keratīna šķiedru vai vairāk nekā 20 procenti zīda, vai vairāk nekā 20 procenti linšķiedras vai citu lūksnšķiedru.	DK
Piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji (kritēriji papildu punktiem)			
Materiāli	Bioloģiski ražotas kokvilnas vai citas dabīgas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kāda masas daļa no gatavos izstrādājumos izmantotajām kokvilnas vai citām dabīgām šķiedrām ir ražotas bioloģiski. Lai šķiedru uzskatītu par bioloģiski ražotu, tās izcelsmes kultūrai jābūt ražotai saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 834/2007.	DK
Pārstrādes materiāli	Pārstrādātas šķiedras	Piegādātājam jānorāda, kādu masas daļu izstrādājumos veido pārstrādātas šķiedras, t.i., šķiedras, kas iegūtas tikai no tekstilpreču un apģērbu ražošanas atgriezumiem vai no pēclietošanas atkritumiem (tekstilmateriālu vai citiem atkritumiem).	DK
Līguma izpildes noteikumi			
Ētikas kodekss	ANO Globālais līgums	Prasība ievērot ANO Globālā līguma ētiskos pamatprincipus.	DK